

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra psychologie

MLADÍ DOSPĚLÍ A PORNOGRAFIE

ZKUŠENOST, POSTOJE A PROBLEMATICKÉ POUŽÍVÁNÍ

YOUNG ADULTS AND PORNOGRAPHY
EXPERIENCE, ATTITUDES AND PROBLEMATIC USE

Diplomová práce

Autor: **Mgr. Bc. Max Lhotský**

Vedoucí práce: **Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.**

Olomouc

2023

Nejprve bych rád poděkoval svému vedoucímu Mgr. Miroslavu Charvátovi, Ph.D. za cenné rady, bez kterých by tato práce nevznikla. Chtěl bych poděkovat také své rodině za láskyplnou a vytrvalou podporu, a to nejenom během psaní této práce. V neposlední řadě děkuji také svým přátelům a spolužákům za vzájemné doprovázení na společné cestě studiem.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma: „Mladí dospělí a pornografie: zkušenost, postoje a problematické používání“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 31.3.2023

Podpis

OBSAH

Číslo	Kapitola	Strana
OBSAH		3
ÚVOD		5
TEORETICKÁ ČÁST		6
1	Pornografie	7
1.1	Definice pornografie	7
1.2	Historie pornografie	9
1.3	Dělení pornografického obsahu	10
1.4	Vzorce sledování pornografie v populaci	11
1.4.1	Celoživotní prevalence a první kontakt s pornografií	11
1.4.2	Frekvence	13
1.4.3	Délka sledování při jedné příležitosti	15
1.4.4	Okolnosti sledování	15
1.4.5	Obsah.....	16
1.5	Motivace ke sledování pornografie	17
1.6	Postoje k užívání pornografie	19
1.7	Dopady sledování pornografie	20
1.7.1	Postoje k vlastnímu tělu	21
1.7.2	Sexuální bezpečnost	21
1.7.3	Agrese	22
1.7.4	Duševní zdraví	22
1.7.5	Sexuální fungování, sexuální a vztahová spokojenost	23
1.7.6	Morální inkongruence	24
2	Porno jako problém	25
2.1	Různá pojetí problematického používání pornografie	26
2.1.1	Závislost	26
2.1.2	Impulzivita a kompulzivita	28
2.1.3	Frekventované sledování	28
2.1.4	I-PACE	29
2.2	Problematické používání pornografie a MKN	29
2.3	Subjektivní x objektivní hodnocení	30
2.4	Rozvoj a projevy	32
2.5	Intervence	33
3	Diagnostika problematického používání pornografie	36
3.1.	Příklady diagnostických nástrojů	37

3.2. Problematic Pornography Consumption Scale.....	39
VÝZKUMNÁ ČÁST	43
4 Výzkumný problém	44
5 Typ výzkumu a použité metody	46
5.1 Testové metody.....	46
5.1.1 Internet Pornography Questionnaire.....	46
5.1.2 Problematic Pornography Consumption Scale	48
6 Sběr dat a výzkumný soubor	49
6.1 Etické hledisko a ochrana soukromí.....	50
6.2 Formulace hypotéz	50
7 Práce s daty a její výsledky	52
7.1 Zkušenosti s internetovou pornografií.....	52
7.2 Postoje k internetové pornografii	54
7.3 Problematické používání pornografie	58
7.3.1 Rizikovní uživatelé pornografie	60
7.4 Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS)	61
7.5 Ověření platnosti hypotéz	65
8 Diskuze	67
8.1 Zkušenost.....	67
8.2 Postoje	69
8.3 Problémové používání pornografie	70
8.4 PPCS	72
8.5 Limity	72
8.6 Doporučení pro další výzkum	73
9 Závěr.....	75
10 Souhrn	76
LITERATURA.....	80
PŘÍLOHY.....	97

ÚVOD

Pornografie je fenomén, který nějakým způsobem přítomný v životě velké části současné společnosti – od těch, kteří na ni neúmyslně narážejí při surfování na internetu, až po ty, pro které se pornografie stala integrální součástí jejich (sexuálního) života.

V první části naší práce se proto seznámíme s převážně zahraničními poznatky spojenými s obtížnou definovatelností pojmu pornografie, jejím dělením a vzorci jejího užívání. Následně si přiblížíme různé možnosti pojetí situace, kdy se pornografie stává problémem, projevy a také možnostmi a limity diagnostiky tohoto problému.

Navzdory svojí významnosti i rostoucímu zahraničnímu poznání v oblasti pornografie, máme jen málo výzkumů, které by se tomuto problému věnovaly v českém prostředí. Ve druhé části naší práce proto chceme čtenáři nabídnout vhled do vztahu, jaký má současná generace mladých dospělých k pornografii – jaké jsou vzorce jejího používání, jaké k ní mladí lidé zaujmají postoje a také jaká je míra problematického používání.

Vzhledem k tomu, že se v psychologické praxi možná stále častěji budeme setkávat s lidmi, kteří vyhledají pomoc, protože jim jejich používání pornografie způsobuje obtíže, je také potřeba mít k dispozici psychometricky robustní nástroj založený na kvalitní teorii, který by s diagnostikou problematického používání pornografie pomáhal. Avšak pokud je nám známo, v českém prostředí žádný takový nástroj nemáme, součástí naší práce je tedy i překlad a ověření psychometrických charakteristik jednoho takového dotazníku u české populace mladých dospělých.

Doufáme, že tato práce poskytne čtenáři základní přehled o oblasti, o které by se nejenom v rámci psychologie mělo hovořit podstatně víc.

TEORETICKÁ ČÁST

1 PORNOGRAFIE

1.1 Definice pornografie

Když se řekne pornografie či porno, zřejmě každý člověk je v dnešní době schopný si něco představit. Konkrétní představy se ale člověk od člověka budou lišit, protože každý člověk může pornografii definovat po svém (Daneback et al., 2009).

Willoughby a Busby (2016) sestavili sérii 20 položek, ve kterých popisovali různé situace a od respondentů následně požadovali, aby uvedli, do jaké míry to považují za pornografii. Na jednom konci spektra se umístila položka „Obrázek heterosexuálního páru při sexu, který ukazuje mužův penis penetrující ženu¹ (Willoughby & Busby, 2016, s. 4, původní text v angličtině).“ Naopak nejméně jako pornografie byla vnímána položka „Televizní program o natáčení plaveckého vydání časopisu, ve kterém jsou zachyceny modelky v různých provokativních pózách, ale není zde úplná nahota prsou či genitálií² (Willoughby & Busby, 2016, str. 4, původní text v angličtině).“

Dvacet položek bylo nakonec rozděleno do tří kategorií – hard core pornografie, soft core pornografie a není pornografie, přičemž ve dvou krajních kategoriích byla shoda jednoznačnější než u položek v kategorii soft pornografie, jejichž hodnocení bylo více variabilní (Willoughby & Busby, 2016).

Do kategorie hard core pornografie byly zařazeny položky:

- Obrázek heterosexuálního páru při sexu, který ukazuje mužův penis penetrující ženu.
- Video ukazující ženu mající pohlavní styk se zvířetem.
- Video zachycující sexuální styk tří osob.
- Video zachycující dvě nahé ženy/muže, kteří se navzájem manuálně stimulují.
- Video zachycující ženu/muže, jak sám masturbuje.

¹ An image of heterosexual couple having sex which shows the man's penis penetrating the woman.

² A television program showing the filming of a swimsuit edition of a magazine that shows models being filmed in a variety of provocative poses but no fully nudity of breasts or genitalia.

Jako spíše nepornografické byly hodnoceny položky:

- Román, ve kterém je jedno grafické zachycení pohlavního styku.
- Velký hollywoodský film, ve kterém je zachycen jeden pohlavní styk.
- Detailní písemný popis páru, který se vášnivě líbá a navzájem se dotýká oblečených těl, popisující jejich vzrušení.
- Televizní show zaměřená na striptérky, ve které se objevuje několik případů nahoty, která je rozmazána.
- Obrázek samotného muže/ženy ve spodním prádle, který/á sám/sama pózuje v sugestivní poloze.
- Časopis s tématem plavek, který zachycuje modelky ve skrovných plavkách nebo strategicky zakryté „nahore bez“ v různých provokativních polohách.

Do kategorie soft porn spadaly např. položky:

- Krátké video zachycující pár při konsenzuálním sexu. Jsou ukázána prsa ženy, ale nejsou vidět genitálie ani jednoho z partnerů.
- Video ukazující dva nahé muže nebo ženy, kteří se líbají.
- Obrázek samotné nahé ženy, která pózuje sugestivním způsobem.
- Detailní písemný popis páru při předešle a sexu, který obsahuje zmínky specificky sexuálních částí těla, které jsou vzrušené a partner se jich během sexuálních úkonů dotýká.
- Obrázek páru při sexu, jsou vidět prsa ženy, ale nejsou vidět genitálie ani jednoho z partnerů.
- Obrázek samotného nahého muže, který pózuje sugestivním způsobem.
- Obrázek samotné ženy v kalhotkách a „nahore bez“, která pózuje sugestivním způsobem.

Willoughby a Busby (2016) zjistili také rozdíly v odpovědích mezi různými skupinami lidí – muži vnímali položky spadající do kategorie hard core obecně jako méně pornografické než ženy. Zajímavý vztah hodnocení „pornografičnosti“ materiálu byl nalezen také s účastí na náboženských aktivitách – lidé s vyšší mírou náboženských aktivit hodnotili první čtyři nejvíce pornografické položky signifikantně jako méně pornografické než lidé s menší náboženskou aktivitou. Další položky už pak ale hodnotili signifikantně jako více pornografické než zbytek souboru. U lidí žijících v manželství byly nejméně pornografické položky hodnoceny jako více pornografické než ve zbytku souboru.

Problém s vymezením pornografie můžeme pozorovat také ve vědecké obci. McKee et al. (2020) požádali 38 výzkumníků v oblasti pornografie z různých oborů, aby zkusili vymezit její definici. Výsledkem tohoto výzkumu jsou dvě na první pohled odporující si definice (McKee et al., 2020, str.1088, původní text v angličtině):

1. Sexuálně explicitní materiál určený ke vzrušení.³
2. Pornografie není věc, ale koncept, kategorie textu (něco, co nese význam) řízený institucemi, které vedou mocné skupiny ve společnosti, s účelem kontrolovat oběh vědomostí a kultury, který se proměňuje v závislosti na místě a čase.⁴

Ve druhém kole tohoto výzkumu 27 participantů na pětistupňové škále označovalo, nakolik se s danými definicemi ztotožňují. U první definice 21 participantů souhlasilo či rozhodně souhlasilo a pouze dva nesouhlasili nebo rozhodně nesouhlasili. S druhou definicí souhlasilo nebo rozhodně souhlasilo 15 účastníků, zatímco 9 se s ní neztotožnilo. Autoři se také pokusili propojit obě definice a navrhují, že v rámci druhé definice můžeme pornografii v současné západní kultuře definovat pomocí první definice. Pro psychology je pak vhodnější využít první definici (McKee et al, 2020).

Ashton et al. (2019) provedli tematickou analýzu definicí pornografie v současných publikacích a článcích a vyčlenili tři podstatné komponenty definice pornografie: obsah, záměr tvůrce a kontextuální posouzení. K tomu v současné digitální době přidávají čtvrtou komponentu – souhlas. Na podkladě těchto komponent pak sestavili pracovní definici pornografie: Materiál, který je vzhledem ke kontextu považován za sexuální, jehož primárním účelem je sexuálně vzrušit konzumenta, a je vytvořen a distribuován se souhlasem všech zúčastněných⁵ (Ashton et al., 2019, str. 20, původní text v angličtině).“

1.2 Historie pornografie

Jak napovídá kulturní definice, pojetí pornografie se vyvíjelo, stejně tak jako její vnímání společností. Vývoj pornografie je významně spojen s rozvojem technologií. Až do období reformace byla sexualita v umění běžně zachycována, nicméně jednalo se o záležitost vyšší vrstvy, která si umění (včetně toho znázorňujícího sexualitu) mohla dovolit. Vynález knihtisku však umožnil přístup širší populace, což však vyvolalo strach z morálního úpadku následovaný tendencemi takovéto umění potírat. (Byrne & Kelly, 1984 in Binnie & Reavey, 2020a).

³ Sexually explicit material intended to arouse.

⁴ Pornography is not a thing, but a concept, a category of texts managed by institutions led by powerful groups in society in order to control the circulation of knowledge and culture, changing according to geographical location and period.

⁵ Material deemed sexual given the context, that has the primary intention of sexually arousing the consumer and is produced and distributed with the consent of all persons involved.

Rozšíření vizuální pornografie v 19. století mělo za následek zavedení zákonů, které zakazovaly její výrobu i prodej, avšak chyběla jasná definice toho, co „už je za hranou“, některá díla byla zakazována poté, co byl určitý jejich segment vytržen z kontextu a označen za nevhodný (Binnie & Reavey, 2020a).

Po vynálezu filmu začaly velmi brzy vznikat také pornografické filmy, jejichž projekce však zůstávala utajovanou, a také se začala více diferencovat soft core pornografie od hard core pornografie. Začátek dvacátého století přinesl novou vlnu liberalismu, která opět umožnila větší produkci soft core materiálů (typu časopisu Playboy). Zlatá léta pornoprůmyslu v USA nastala v období od roku 1969 a trvala až do 80. let (Binnie & Reavey, 2020a).

Rozvoj pornografického průmyslu je nerozlučitelně propojený s technologickým rozvojem – v 80. letech se díky vynálezu VHS produkce pornografie zaměřila na domácí sledování, kvůli pornu už nebylo potřeba chodit do kina, bylo možné ho sledovat kdykoliv, a tak dlouho, jak člověk chtěl, přímo z pohodlí domova. Dalším posunem byl vynález a rozšíření internetu – díky němu už člověk nebyl omezen na jeden či více stále stejných kousků, které měl doma, nebo pár titulů z lokální videopůjčovny, ale měl k dispozici cokoli z dnes už nepřeberného množství obsahů, které jsou na internetu dostupné. A konečně od příchodu smartphonů v roce 2007 nosí téměř každý přístup k pornu neustále v kapse (Binnie & Reavey, 2020a) – z posledního výročního reportu jedné z nejznámějších pornostránek, Pornhubu, vyplývá, že 84 % návštěv této stránky je ze smartphonů (Pornhub, 2022).

1.3 Dělení pornografického obsahu

Již jsme zmínili dělení pornografického materiálu na soft core a hard core. Užitečná však mohou být i některá další dělení.

Leonhardt et al. (2019) navrhuje tři kategorie obsahu sexuálních médií podle míry explicitnosti a nestandardních zájmů na:

1. Sexuálně sugestivní (ukazuje osoby sexuálně provokativním, avšak ne explicitním způsobem; domníváme se, že tuto kategorii je možné přirovnat k soft core pornografii podle Willoughby & Busby, 2016).
2. Sexuálně explicitní (explicitně ukazují sexuální úkony).

3. Parafilní sexuální média (explicitní zobrazení sexuálních úkonů, které obsahují dominanci, donucování nebo fetišistické zájmy).

Užitečné rozdělení nabízí také Gunter (2001 in Ballester-Arnal et al., 2022):

1. Sexuálně násilný materiál,
2. nenásilný sexuálně degradující materiál,
3. nenásilný nedegradující materiál,
4. materiál zachycující nahotu bez sexuálního chování,
5. materiál obsahující nezletilé.

Ballester-Arnal et al. (2022) zkoumali zastoupení deseti konkrétnějších obsahů v jednotlivých věkových kategoriích, tyto obsahy následně seskupili do čtyř kategorií:

1. Soft porno:
 - a. Nazí lidé v sugestivních pozicích,
 - b. nazí lidé ukazující genitálie (explicitní obrázky genitálií).
2. Sexuální styk:
 - a. Lidé opačného pohlaví,
 - b. lidé stejného pohlaví.
3. Neobvyklé sexuální zájmy:
 - a. Sexuální styk více než dvou lidí,
 - b. sexuální aktivita zahrnující moč a výkaly,
 - c. sexuální aktivita zahrnující dominanci a submisivitu,
 - d. znásilnění a/nebo sexuální násilí.
4. Chronofilie:
 - a. sexuální aktivita s dětmi (pedofilie),
 - b. sexuální aktivita s dospívajícími (hebefilie).

Na závěr zmíníme ještě rozdělení, které se ukazuje být důležitým pro následné dopady sledování pornografie, a to rozdělení na pornografii profesionální a amatérskou (Griffiths et al., 2018).

1.4 Vzorce sledování pornografie v populaci

1.4.1 Celoživotní prevalence a první kontakt s pornografií

Výsledky výzkumů zaměřujících se na prevalenci sledování pornografie se v mnoha případech liší, a to zřejmě především vlivem nejednotného přístupu: některé výzkumy se ptají pouze na to, zda účastníci někdy viděli nějaké porno (případně kdy poprvé/naposledy), některé výzkumy odlišují vystavení („exposure“) a přístup ve smyslu vyhledání („accessing“,

je zde volní úkon na straně sledujícího; Massey et al., 2021; Flood, 2007), případně zjišťují jen jednu ze zmíněných situací.

Děti a dospívající (případně malé množství dospělých, kteří se tomu běžně vyhýbají) mohou být vystaveni pornografii, aniž by o to sami usilovali různými způsoby, např. úplně náhodně, díky designu, kterým pornoprůmysl funguje či díky zlomyslnosti a intruzivnímu chování druhých (Massey et al., 2021).

Ve výzkumu Herbenick a kolektiv (2020) udává, že někdy vidělo pornografii 94 % mužů a 87 % žen. Ballester-Arnal a kolektiv (2022) shrnují, že v současných studiích se celoživotní prevalence sledování porna pohybuje mezi 60-98 % u mužů, a 30-90 % u žen. Ve vlastním výzkumu pak zkoumali, zda lidé různých věkových skupin někdy vyhledávali pornografii, přičemž zjistili prevalenci 85,5 – 97,4 % u mužů a 21,3 – 83,2 % u žen (tab. 1).

Tabulka 1: Celoživotní prevalence vyhledávání pornografie v procentech (Ballester-Arnal et al., 2022)

Věková kategorie	Muži	Ženy
Děti a dospívající (12-17 let)	97,30	78,30
Mladí dospělí (18-25 let)	97,40	75,30
Dospělí (26-40 let)	97	83,20
Starší dospělí (41-60 let)	94	55,10
Senioři (60+ let)	85,50	21,30

Kromě formulace otázky je pro výsledky výzkumu důležitá také definice pornografie. Solano a kolektiv (2020) uvádí, že někdy v životě sledovalo pornografii 98 % mužů a 91,9 % žen, v posledním měsíci pak 91,5 % mužů a 60,2 % žen. V definici pornografie, podle které se řídili účastníci výzkumu, se kromě sledování sexuálně explicitních obrázků či filmů výslovně jmenuje také čtení materiálů, které jsou erotické nebo sexuálně explicitní. Pokud by ve studii nebyla zahrnuta psaná pornografie, procento žen, které konzumovaly pornografii v minulém měsíci snížil z 60 na 49 %.

V souboru polských vysokoškolských studentů někdy vidělo pornografii, přičemž míra expozice se mezi muži a ženami významně nelišila (Dwulit & Rzymiski, 2019). V tomto souboru se také mezi muži a ženami významně nelišil věk prvního vystavení pornografii, který byl v průměru 14,1 let ($SD = 3,0$). Výrazný rozdíl však mezi muži a ženami našel Herbenick a kolektiv (2020), kteří zjistili, že chlapci přicházejí do kontaktu s pornografií průměrně ve 13,8 letech, kdežto dívky až v 17,8 letech.

O něco nižší věk udává výzkum Healy-Culen a kolektivu (2022), který zahrnoval 256 mladých ve věku 16-18 let. Průměrný věk prvního setkání s pornografií byl v tomto výzkumu 11,7 let (konkrétně 11,33 let ve skupině chlapců, 12,83 ve skupině dívek a 10,1 ve skupině genderově rozmanité mládeže), přičemž v 54,68 % případů bylo první setkání neúmyslné, ale u 59,29 % chlapců, 42,86 % genderově rozmanité mládeže a 23,1 % dívek bylo první setkání záměrné.

Pro zajímavost dodáváme, že v nedávném výzkumu Kopeckého a kolektivu (2020) přiznalo sledování pornografie na internetu 2,84 % dětí (7-12 let) a 18,8 % dospívajících (13-17 let).

Co se týče možného nárůstu celoživotní prevalence sledování pornografie, výzkumy nedávají jednoznačné závěry. Lewczuk a kolektiv (2019) sledovali objektivní data z webových prohlížečů a zjistili, že mezi roky 2004 a 2016 vzrostl v Polsku počet uživatelů internetu z 25 % na 66 % lidí nad 7 let, přičemž sledování porna na internetu se zvedlo ze 7,7 % na 24 % obecné populace (a z 30 na 36 % mezi uživateli internetu). Do tohoto výzkumu nebyla zahrnuta data z anonymních prohlížečů a mobilů.

Naopak švédský výzkum mezi studenty posledního ročníku střední školy zaznamenal pokles těch, kteří někdy používali porno, ale zároveň zvyšující se trend frekvence sledování v posledním roce (Donevan et al., 2022).

1.4.2 Frekvence

Frekvence sledování pornografie je poměrně stabilně signifikantně vyšší u mužů než u žen (Malki et al., 2021; Healy-Cullen et al., 2022; Smutný & Šulc, 2018).

Malki a kolektiv (2021) zkoumali rozsáhlý švédský národně reprezentativní soubor zahrnující 14 135 mužů a žen (tab. 2).

Tabulka 2: Frekvence sledování pornografie u mužů a žen v různých věkových kategoriích (Malki et al., 2021)

Frekvence	Procenta mužů/ žen ve věkové kategorii					Celkové
	16–24	25–34	35–49	50–64	65–84	
Nikdy	14,0/52,1	15,8/54,0	22,9/65,0	33,2/82,4	62,2/96,5	31,3/73,0
Méně než 3x měsíčně	20,4/34,9	29,2/40,4	39,4/31,7	46,6/17,1	30,4/3,4	34,9/23,5
1 – 2x týdně	23,7/8,6	21,3/4,0	19,2/2,4	12,4/0,3	4,6/0	15,4/2,4
3 – 5x týdně	24,7/3,1	19,4/0,8	12,6/0,4	4,6/0,2	2,0/0	11,2/0,7
Denně nebo téměř denně	17,2/1,2	14,3/0,8	6,0/0,5	3,1/0	0,8/0,2	7,1/0,4

Zajímavé rozdíly ve frekvenci sledování pornografie zjistili také Healy-Cullen a kolektiv (2022), kteří měli samostatnou skupinu pro genderově rozmanitou mládež (tab. 3).

Tabulka 3: Procentuální frekvence sledování pornografie podle pohlaví/genderu (Healy-Cullen et al., 2022)

Frekvence	Celkově	Ženy	Muži	Gender diverse
Jen 1x	18,18	38,46	6,86	10
1–2 x ročně	9,63	20	4,9	0
Několikrát do roka	10,16	12,31	9,8	5
Každý měsíc	10,16	10,77	10,78	5
1x týdně	11,23	6,15	15,69	5
2–4x týdně	17,65	7,65	24,51	15
denně	9,63	1,54	13,73	15
Vícekrát denně	13,37	3,08	13,73	45

V českém a slovenském prostředí při výzkumu s generací Y⁶ se potvrdil trend častějšího sledování pornografie u mužů: 52,5 % mužů sleduje pornografii 2-5 x týdně (oproti 14,4 % žen), 54,7 % žen pak sleduje pornografii několikrát měsíčně (oproti 18,6 % mužů, tab. 4; Smutný & Šulc, 2018).

Tabulka 4: Procentuální frekvence sledování pornografie (Smutný & Šulc, 2018)

Frekvence	Muži	Ženy	Celkem
Několikrát denně	11	0,7	5,4
Jednou denně	14,4	0,7	7
2–5x týdně	52,5	14,4	31,9
Několikrát měsíčně	18,6	54,7	38,1
Velmi zřídka	3,4	29,5	17,5

V souvislosti s nedávnou pandemií Covid-19 se objevily obavy z možnosti nárůstu sledování pornografie v populaci. Longitudální výzkumy mezi dospělými (Grubbs et al., 2022) ani adolescenty (Böthe, Vaillancourt-Morel & Dion et al., 2022) však tento trend nepotvrdily – přestože v květnu 2020 uvedlo 36 % dotázaných, že za minulý měsíc sledovali porno alespoň 1x (oproti 26,8 % kteří to uvedli v únoru 2020), s rozvolňováním

⁶ Smutný a Šulc (2018) se věnovali generaci Y, konkrétně subgeneraci mileniálů, tedy lidí narozených ve druhé polovině 80. let a první polovině 90. let.

protipandemických opatření se tento trend vrátil na původní úroveň – 22 % (resp. 21 %) sledovalo porno alespoň 1x za poslední měsíc v srpnu 2020 (resp. říjnu 2020; Grubbs et al., 2021).

1.4.3 Délka sledování při jedné příležitosti

Pornhub, jedna z nejznámějších webových stránek zaměřujících se na pornografický obsah, vydává každoročně souhrn některých statistik souvisejících se svým provozem. V tom posledním uvádí, že průměrná délka jedné návštěvy je 9 minut 54 sekund (Pornhub, 2022). Ve výzkumu Solano a kolektivu (2020) se muži věnovali v běžném týdnu pornografii průměrně 67,57 minut ($SD = 113,68$), ženy 21,51 minut ($SD = 48,89$). Ve velkém souboru britských dospívajících (16-17 let) byl průměrný čas strávený na pornostránkách 2 hodiny a 18 minut za měsíc (Thurman & Obster, 2021).

Délku sledování při jedné příležitosti zjišťovali u starších dospívajících (16-18 let) také Healy-Cullen a kolektiv(2022). V tomto souboru jsou to překvapivě ženy, které tráví u pornografie více času (tab. 5), vysvětlení tohoto nepoměru však může nabídnout fakt, že je sledování porna u mužů v této studii mnohem frekventovanější než u žen.

Tabulka 5: délka sledování pornografie při jedné příležitosti podle pohlaví/genderu vyjádřena v procentech (Healy-Cullen et al., 2022)

Délka sledování	Celkově	Ženy	Muži	Gender diverse
Méně než 10 minut	49,15	41,18	73,21	21,05
Méně než 30 minut	30,51	35,29	21,43	31,58
30-60 minut	5,56	7,84	3,57	0
Víc než hodina	1,13	1,96	0	0
Víc než 2 hodiny	13,56	13,73	1,79	47,37

V souboru mladých dospělých zjistili Noll a kolektiv (2022), že 25,4 % respondentů trávilo u pornografie pět a méně minut při jedné příležitosti, 42,1 % uvedlo 5-15 minut a 20,6 % používá pornografii průměrně 15-30 minut.

1.4.4 Okolnosti sledování

Krátce se můžeme zastavit také u některých okolností sledování pornografie. Ve výzkumu české a slovenské generace Y 100 % žen a 95,7 % mužů odpovědělo, že nikdy nevyhledalo placený obsah, protože volně dostupného porna je dostatek. 7,6 % mužů

placený obsah vyzkoušelo a pouze 0,8 % je ochotno si zaplatit za obsah v případě, že vidí zajímavou reklamu (u žen se tyto situace neobjevily vůbec; Smutný & Šulc, 2018).

Čeští a slovenští muži i ženy generace Y sledují porno nejčastěji na notebooku (70,3 % resp. 73,4 %), u mužů je druhým nejčastějším zařízením stolní počítač (44,9 % oproti 20,9 % žen), ženy pak dávají přednost smartphonům (33,8 % oproti 41,5 % mužů). Muži častěji, než ženy používají ke sledování pornografie více než 1 zařízení (Smutný & Šulc, 2018). Pornhub (2022) udává, že 84 % návštěv v posledním roce bylo pomocí smartphonů.

Jak muži (99,2 %), tak ženy (100 %) sledují porno nejčastěji doma v soukromí, malé množství mužů (3,4 %) a žen (1,4 %) sledovalo porno v práci, nebo ve škole (2,5 % mužů, 2,2 % žen). Stahování pornografického materiálu je dnes již spíše minoritní záležitostí (14,4 % mužů a 5 % žen), preferováno je sledování online s vyhledáváním nového obsahu (89,8 % mužů a 90,6 % žen) nebo online, kdy měli účastníci konkrétní videa uložena v záložkách (22,9 % mužů a 9,4 % žen; Smutný & Šulc, 2018).

Sledování pornografie může být ovlivněno také vztahovým statusem jedince. Rozsáhlý výzkum Vaillancourt-Morel a kolektivu (2020) zkoumal 217 párů po dobu 35 dní pomocí metody dyadických deníků – každý den byli oba partneři samostatně vyzváni k vyplnění krátkého dotazníku týkajícího se mimo jiné individuální a partnerské sexuální aktivity. V rámci této studie bylo zjištěno, že během 35 dní jejího průběhu sledovalo porno:

- 97,4 % mužů ve vztahu s muži,
- 75,7 % mužů ve vztahu se ženami,
- 56,9 % žen ve vztahu se ženami a
- 40 % žen ve vztahu s muži.

V českém prostředí sledování porna udává 69 % lidí ve vztahu oproti 77 % single jedinců (Smutný & Šulc, 2018).

1.4.5 Obsah

V dnešní době existuje téměř nepřeberné množství pornovideí s širokou paletou obsahů. S trochou nadsázky se dá říct, že najdete video, které zachycuje jakýkoliv scénář si vymyslíte. Krejčová a kolektiv (2018) se dotazovali 432 slovenských mužů a 413 slovenských žen na to, které typy obsahů sledovali v posledních 6 měsících, přičemž zjistili signifikantní rozdíly v preferencích mužů a žen (tab. 6).

Tabulka 6: Sledované pornografické obsahy podle pohlaví vyjádřené v procentech (Krejčová et al., 2018)

Typ obsahu	Muži	Ženy
Předehra *	30,8	38,7
Nazí lidé bez sex. aktivity **	8,6	1,9
Nazí lidé ukazující genitálie **	16,4	6,1
Běžné heterosexuální aktivity	43,8	43,6
Skupinový sex *	41,7	33,7
Lesbický sex **	59,8	29,3
Gay sex	6,9	4,1
BDSM, dominantní muž *	4,4	9
BDSM, dominantní žena	5,1	6,1
Fetiš **	6,7	1
Znásilnění	6,7	5,3
Incest *	10,2	2,9
„Pissing and pooping“ *	3,9	1
Sex. interakce se zvířetem	2,1	1,9
Sex. interakce s dítětem	0,5	0,2

Pozn. míra významnosti $p < 0.005$ je označena „*“, $p < 0.001$ jako „**“.

1.5 Motivace ke sledování pornografie

Motivaci ke sledování pornografie můžeme zobecnit do tří nadřazených kategorií: sexuální, edukativní a emocionální.

Do kategorie sexuální motivace můžeme zahrnout například: touhu dosáhnout sexuálního potěšení, ať už sám nebo s partnerem (Böthe, Vaillancourt-Morel, & Bergeron, 2022), záměr vylepšit masturbaci (55,9 % mužů sleduje pornografii specificky s cílem dosáhnout erekce ke zlepšení masturbace; Solano et al., 2020) nebo touhu mít sex (Esplin et al., 2021).

V kategorii edukativní najdeme motivy jako: zvědavost (Healey-Cullen et al., 2022) či touha po informaci/informacích ohledně sexuálního života: 8,4 % dospívajících (14-17 let) uvedlo, že nejužitečnější informaci o tom, jak mít sex, v posledním roce získalo z porna, u mladých dospělých (18-24 let) bylo porno dokonce nejčastějším zdrojem (s rozdíly mezi muži a ženami: 38,9 % mužů získalo nejužitečnější informaci z porna, druhý nejčastější zdroj byli rodiče – 16,8 %. Ženy získávaly informaci nejčastěji od partnerů – 31,7 %, ve 13,7 % pak z porna; Rothman et al., 2021).

Systematický review (Litsou et al., 2021) výzkumů na téma pornografie jako sebevzdělávacího materiálu odhalil 5 témat, která se v souvislosti s používáním pornografie jako zdrojem informací o sexu, objevují:

- Informace o mechanismu sexu (jak to funguje, co dělat, pozice a role),
- sexuální identity, orientace,
- neadekvátní informace z porna (sexuálně přenosné nemoci, antikoncepce),
- špatné lekce (nerealistická očekávání díky pornu),
- potřeba relevantnější sexuální výchovy.

Země s kvalitní sexuální výchovou (např. Švédsko, Rakousko, Belgie apod.) mají jen 0,2-3,4 % mladých, pro které je hlavním zdrojem informací porno (Ketting & Ivanova, 2018 in Rothman et al., 2021). Tento vztah ale neplatí vždy, například u mladých Irů může být porno zdrojem informací bez ohledu na spokojenost či nespokojenost se školní sexuální výchovou (Dawson et al., 2019).

Nakonec do kategorie emocionální můžeme zařadit například: znuďenost, touhu zklidnit se a relaxovat, jen tak pro zasmání (Healy-Cullen et al., 2022), smutek, únavu (Esplin et al., 2021), částečně osamělost (Butler et al., 2018) anebo také emocionální vyhýbavost (Böthe, Vaillancourt-Morel & Bergeron, 2022). Negativní emoce mohou být prediktorem sledování pornografie (Wéry et al., 2018).

Solano a kolektiv (2020) se dotazovali 1392 účastníků ve věku 18-73 let, s jakým záměrem sledují pornografii. U mužů i žen se nejčastěji objevovala odpověď sexuální vzrušení v souvislosti s masturbací (81,6, resp. 66,7 %, tab. 7).

Tabulka 7: motivace ke sledování pornografie podle pohlaví vyjádřena v procentech (Solano et al., 2020).

Motivace	Muži	Ženy
Sexuální vzrušení („arousal“)	69,5	64,3
Sexuální vzrušení („excitement“) pro masturbaci	81,6	66,7
Sexuální uvolnění („relief“)	55,3	37,8
Zábava	44,5	33,6
Zvědavost ohledně jiných sexuálních úkonů	31,6	33,9
Použití s partnerem v sexuálním kontextu	30,7	33,9
Nápady a informace k sexuálním technikám	28,2	28,9
Partner není k dispozici/nechce sex	32	16,4
Sexuální výchova	15,5	15,1
Jiné	3,6	4,7

Smutný a Šulc (2018) srovnávali různé typy motivace ve skupinách zadaných a nezadaných jedinců. Nejčastější motivací pro sledování porna bylo v obou skupinách uspokojení. Motivace inspirace byla ve skupině zadaných významněji zastoupena než ve skupině nezadaných (tab. 8).

Tabulka 8: motivace ke sledování pornografie v porovnání mezi single jedinci a jedinci v partnerském vztahu vyjádřená v procentech (Smutný & Šulc, 2018)

Motivace	Single	Ve vztahu
Uspokojení	66,7	59,9
Relaxace	52,4	47,4
Zábava	31,4	34,2
Inspirace	21	38,8
Uspokojení tajných tužeb	17,1	12,5

1.6 Postoje k užívání pornografie

V dotazníku Noll a kolektivu (2022) odpovídali účastníci pomocí Likertovy škály (1-7), nakolik se ztotožňují s jednotlivými výroky, které k pornografii vyjadřovaly negativní (tab. 9) či pozitivní postoje (tab. 10).

Tabulka 9: nejvýznamnější negativní postoje vůči pornografii vyjádřené v procentech (Noll et al., 2022)

Negativní postoje	Muži	Ženy	Celkově
Internetová pornografie vytváří zkreslené představy o sexu.	71,2	81,9	78,4
Internetová pornografie ponižuje ženy.	54,1	73,3	67
Internetová pornografie je návyková.	64,9	58,7	60,7
Internetová pornografie by měla být přísněji regulována	31,9	61,3	51,8
Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie mají tendenci své sexuální partnery vnímat pouze jako objekty svého uspokojení	38,4	45,6	43,2

Tabulka 10: nejvýznamnější pozitivní postoje vůči pornografii vyjádřené v procentech (Noll et al., 2022)

Pozitivní postoje	Muži	Ženy	Celkově
Internetová pornografie uvolňuje sexuální napětí.	71,6	69,3	70,1
Masturbace u internetové pornografie je přijatelný způsob, jak vyjádřit svou sexualitu.	54,8	55,7	55,4
Internetová pornografie je stimulující a vzrušující.	68,5	47,3	54,3
Internetová pornografie pomáhá lidem objevit jejich opravdové touhy.	45,5	44,7	44,8
Internetová pornografie je naučná.	36,5	38,9	38,1

Poněkud překvapivě vyjadřovali účastníci vysokou míru souhlasu jak s pozitivními, tak s negativními postoji. Negativní postoje měly mírně vyšší míru souhlasu: průměr odpovědí na negativní položky 4,12, pozitivní položky 3,8 na škále 1 (rozhodně nesouhlasím) – 7 (rozhodně souhlasím). Muži měli mírně vyšší (3,99) skóre v pozitivních postojích než ženy (3,71); ženy naopak měly vyšší (4,22) skóre v negativních postojích než muži (3,99; Noll et al., 2022).

Vogels (2018) zjišťoval na souboru mladých dospělých míru, v jaké je pornografie vnímána jako realistická, pomocí škály, ve které mohl participant získat 0-20 bodů. Objevovaly se v ní položky jako „Sledováním sexuálních obrázků či filmů na internetu se učím, jak se chovat při sexu.“ Průměr celého souboru byl 9,37, přičemž muži vnímali porno jako realističtější (M=10) než ženy (M=8,27). Míra vnímaného realismu pornografie koreluje s jejím sledováním ($r = 0,24$ u mužů a $0,49$ u žen)

1.7 Dopady sledování pornografie

Výzkum dopadů sledování pornografie na život jedince (a případně jeho okolí), je náročnou oblastí, ve které věda nedochází k jednoznačným závěrům. Může být zatížen předsudky a předpoklady samotných výzkumníků a chybami při zpracování výzkumných dat. McKee a kolektiv (2021) ve svém systematickém review zjistili, že z 68 studií s daty relevantními ke zkoumanému tématu (kterým byl vztah mezi sledováním porna a sexuálním potěšením) 10 článků explicitně tvrdí, že pornografie způsobuje změny v jiných proměnných, přestože to jejich výzkumná data nepodporují. Další 23 studií implikuje mezi proměnnými kauzalitu, která rovněž není podložena daty.

Vliv může hrát také samotný výběr zkoumaných témat. Stejný výzkumný tým ve své rešerši uvádí, že výzkum v oblasti potěšení spojeného s pornografií se zaměřuje především na ženy a homosexuální muže, naopak u heterosexuálních mužů výzkumy prezentují jejich užívání pornografie převážně jako riziko. Výzkum zaměřený na vztahy je podle nich zakotvený v převažující sexuální ideologii, kde je podle Rubina (1992 in McKee et al., 2021) sexualita dobrá, normální a přirozená ideálně když je heterosexuální, v manželství, monogamní, reproduktivní a nekomerční. Měla by být párová, vztahová, v rámci jedné generace a praktikována v domácím prostředí. Neměla by zahrnovat pornografii, fetiše, ani žádný typ sexuálních hraček. Vidíme, že některé články mají tendenci vidět samotné

potěšení vycházející z masturbace jako rizikové či negativní a na masturbaci (která je mnohdy se sledováním porna spojena) se tak dívají s podezřením (McKee et al., 2021).

1.7.1 Postoje k vlastnímu tělu

Výzkumy nalézají korelaci mezi sledováním pornografie a malým oceňováním vlastního těla (Tylka, 2015), vyšší úrovní negativního postoje k tělu (Whitfield et al., 2018), nespokojeností s tělem, většími symptomy poruch příjmu potravy a častějším uvažováním nad užíváním anabolických steroidů (Griffiths et al., 2018) a negativní body image mužů (Vogels, 2018). Podle Sevic a kolektivu (2020) však, přestože našli určitý vztah mezi sledováním porna a internalizací ideálů krásy a větším hlídáním si těla u dospívajících chlapců, tento vztah nebyl potvrzen v longitudální studii.

Nevíme však, jaká (ani jestli vůbec) je ve vztahu pornografie a postojů k vlastnímu tělu kauzalita – různé problémy se sebou samým a vlastní sexualitou mohou vést člověka ke sledování pornografie (v rámci výše zmíněné emocionální motivace), nebo naopak (Paslakis et al., 2022).

1.7.2 Sexuální bezpečnost

Výzkumy propojují sledování pornografie s normalizací (byť bolestivého) análního sexu u dospívajících (Marston & Lewis, 2014), menším používáním kondomů u mužů majících sex s muži (Stein et al., 2012), užíváním antikoncepce, nechráněným sexem, emergentní antikoncepcí, sexem po užití alkoholu či drog a nevěrou (Farré et al., 2020), zraňujícími genderovými stereotypy (Klein et al., 2020) a neosobním přístupem k sexu (Tokunaga et al., 2019).

Pirrone a kolektiv (2022) rozdělili longitudální soubor dospívajících do dvou podskupin podle konzumace pornografie. „Low pornography“ skupina zahrnovala 91,4 % děvčat (na začátku i po dvou letech studie nesledovala pornografii téměř nikdy) a 51,8 % chlapců (na začátku nesledovali pornografii nikdy, po dvou letech méně než 1x ročně). „High pornography“ skupina zahrnovala 8,6 % děvčat (na začátku výzkumu nesledovaly pornografii nikdy, po dvou letech 1–3x měsíčně) a 48,2 % chlapců (na začátku frekvence méně než 1x měsíčně, ale více než jednou ročně, na konci frekvence téměř 1-2x týdně). U skupiny s vyšší konzumací pornografie se objevoval rovněž zrychlený vývoj masturbace,

pettingu, přijímání manuálního sexu, u děvčat navíc více přijímání orálního sexu, chlapci časnější a častější manuální sex a soulož.

1.7.3 Agrese

Některé výzkumy tvrdí, že sledování pornografie je spojeno se sexuální agresí (Huntington et al., 2022), jiné naopak že rozšíření pornografie pomohlo sexuální agresi na úrovni populace snížit. Metaanalýza (Ferguson & Hartley, 2022) však nenašla evidenci, že by nenásilná pornografie byla spojena se sexuální agresí, zvláště pak v longitudálních studiích. Násilná pornografie byla slabě spojena se sexuální agresí, současná evidence však nebyla schopná rozlišit mezi efektem selekce ve srovnání s efektem socializace a výsledek byl nesignifikantní.

Shor (2022) ve svém výzkumu navíc zjistil, že je agrese (na ženě) v pornografii více vyhledávána ženami – 65,6 % žen sledujících pornografii (oproti 40 % mužů) si nějakou agresi v pornu užívá, tvrdší agresi si užívá 39,3 % žen (a 16,7 %) a jsou to spíše ženy (35 % oproti 21,1 % mužů), které aktivně hledaly agresi v pornovideu.

1.7.4 Duševní zdraví

V oblasti duševního zdraví ukazují možný vztah sledování pornografie a depresivních (Willoughby et al., 2019) a úzkostných symptomů (Whitfield et al., 2018), nižších sociálních interakcí a vazeb u adolescentů (Mesch, 2009), nižšího sebevědomí (Kim, 2011). Svedin a kolektiv (2022) však ve své longitudální studii nenašel žádný konzistentní vztah mezi sledováním pornografie a špatným duševním zdravím. Je zde také možnost, že je špatné duševní zdraví ne následkem sledování pornografie, ale jeho příčinou.

Zajímavé zjištění přinesli také Willoughby a kolektiv (2019). V jejich výzkumu skupina, která pravidelně sledovala sexuální obsah, který však neoznačovala za pornografii, vykazovala signifikantně více depresivních symptomů než skupina, která sledovala sexuální obsah, který pokládala za pornografii a skupina, která konzistentně nesledovala obsah, který považovala za pornografický.

1.7.5 Sexuální fungování, sexuální a vztahová spokojenost

Výzkumy poměrně stabilně ukazují, že ve vztahu pozorujeme buď negativní asociaci mezi sledováním pornografie a vztahovou spokojeností u mužů a žádný vztah u žen (Ferguson & Hartley, 2022), případně že nebyl nalezen signifikantní vztah mezi sledováním porna u mužů a jejich sexuálním fungováním (nicméně porno i u nich zvyšovalo sexuální flexibilitu). U žen může sledování pornografie zlepšit sexuální fungování díky naučení se nových sexuálních scénářů (Komlenac & Hochleitner, 2022).

V dyadické deníkové studii pozorovali Villancourt-Morel a kolektiv (2020), že u žen je bez ohledu na pohlaví partnera sledování pornografie spojeno s vyšší sexuální touhou u nich i partnera a vyšší pravděpodobností partnerské sexuální aktivity. Naopak u mužů bylo bez ohledu na pohlaví partnera sledování porna spojeno s nižší sexuální touhou na straně jejich partnera. V heterosexuálních vztazích bylo porno spojeno s nižší pravděpodobností partnerské sexuální aktivity, v homosexuálních párech byla tato pravděpodobnost vyšší.

Sledování pornografie může na partnerskou a sexuální spokojenost působit skrze:

- Teorii sexuálního scénáře (který nám říká, jak by se sexuální setkání mělo rozvíjet, co nás má vzrušovat, s kým se máme angažovat a k čemu to má vést; Wright & Donnerstein, 2014 in Bennett-Brown & Wright, 2022),
- teorii sociálního srovnávání (pokud se člověk srovnává s lidmi v pornu; Wright et al., 2017),
- vinu, která snižuje sexuální touhu (Bennett et al., 2019),
- sexuální dominanci (kterou může porno zvýšit; Herbenick et al., 2021),
- preferenci pornem indukovaného vzrušení před partnerským (Wright, Paul et al., 2021),
- morální nepřijetí pornografie a s ním spojenou depresi (Guidry et al., 2020),
- sexuální stud (Floyd et al., 2020),
- nevhodnou motivaci ke sledování (emoční vyhýbavost u mužů; Böthe, Tóth-Király, Bella et al., 2021).

Více benefitů má sledování pornografie pro krátkodobé vztahy než pro dlouhodobé (Leonhardt et al., 2019) a společné sledování oproti samostatnému sledování (ať už jedním

nebo oběma partnery). Společně sledující páry mají signifikantně vyšší skóry ve škálách sexuální komunikace a otevřenosti, větší repertoár a vyšší frekvenci využívání různých partnerských sexuálních praktik (Lexová & Weiss, 2021).

Sledování porna spojené s masturbací u mužů může způsobovat erektilní dysfunkci (Berger et al., 2019), nicméně existuje pouze málo evidence pro to, že by pornografie způsobovala epidemii anorgasmie nebo erektilní dysfunkce (Hoagland & Grubbs, 2021).

Výzkum v oblasti dopadu sledování porna na sexuální kvalitu přináší mnohdy rozporuplné výsledky, Leonhardt a kolektiv (2019) nabízí čtyři faktory, na které je nutné brát v této oblasti ohled:

1. Jaký sexuální obsah je sledován,
2. rozdíl mezi krátkodobou a dlouhodobou sexuální kvalitou,
3. vliv exkluzivnosti, formativnosti, rezonance a posilování na míru uplatnění zobrazovaného sexuálního scénáře (vliv na postoje a chování),
4. párový kontext kongruentnosti sledování, aplikace scénáře a morální paradigmatata.

1.7.6 Morální inkongruence

Jak již bylo naznačeno výše, spojení pornografie s pozitivními či negativními dopady může být moderováno osobnostními charakteristikami jedince (např. religiozita; Grubbs et al., 2018). Výzkumy ukazují, že morální inkongruence je robustní silný prediktor rozmanitých problémů ve vztahu k pornografii (Floyd & Grubbs, 2022; Grubbs & Perry, 2019).

Je potřeba také brát v potaz, že to, co někteří považují za pozitivní dopad, mohou jiní považovat za dopad negativní (např. nárůst sexuálního sebevědomí vede k nárůstu počtu partnerů; Esplin et al., 2021)

V této kapitole jsme si nastínili problém s definicí pornografie, stručnou historii toho, jak se tento fenomén dostával do naší každodennosti, co lidé sledují, jak dlouho a jak často, od jakého věku, co je k tomu vede, jaké k tomu mají postoje a jaké může mít sledování porna dopady na jejich život. V další kapitole se budeme věnovat situaci, kdy se porno stává problémem.

2 PORNO JAKO PROBLÉM

V minulé kapitole jsme naznačili, že sledování pornografie s sebou může nést nežádoucí důsledky. Podle (Binnie & Reavey, 2020b) pornografie jako taková jedinci neubližuje, ale pokud se dostane do extrému, mohou se objevit problémy. Z praxe víme, že někteří lidé shledávají své chování ve vztahu k pornografii problematickým (Gola et al., 2016) a popisují jeho vážné následky (Blinka et al., 2022).

Podle Coopera (1998) je problematickost pornografie poháněna tzv. motorem 3A: accessibility (přístupnost), affordability (cenová dostupnost), anonymity (anonymita). Dnes díky smartphonům máme anonymní přístup k velkému množství pornografie zadarmo prakticky odkudkoliv. Pro tento model však neexistuje dostatek empirických dat (Grubbs, Perry, et al., 2019).

Sniewski, Farvid a Carter (2018) definují problematické používání pornografie jako jakékoliv užívání, které vede k signifikantním negativním intrapersonálním, interpersonálním či pracovním následkům pro jedince.

Podle různých výzkumů se prevalence problematického používání pornografie pohybuje mezi 3-10 % u mužů a 1-7 % u žen (Antons et al., 2022). Ve výzkumu, který realizovali Grubbs, Kraus a Perry (2019) 11 % mužů a 3 % žen souhlasilo s výrokem „Věřím, že jsem závislý na pornografii.“ Z pohledu odborníků na duševní zdraví 84 % uvedlo, že je během posledního roku vyhledal někdo s kompulzivním sexuálním chováním (Giordano & Cashwell, 2018). Nemůžeme však přesně říci, jak velkého procenta se tento problém doopravdy dotýká – a to především proto, že v akademické obci neexistuje sjednocený pohled na to, jak přesně problematické používání pornografie vymezit, ani z jakého širšího rámce vychází. Někteří autoři také upozorňují na to, že chování, které je problematické u jednoho, nemusí být problematické pro jiného (Grubbs & Lee et al., 2020).

2.1 Různá pojetí problematického používání pornografie

Jak již bylo řečeno, neexistují oficiální diagnostická kritéria pro problematické používání pornografie (Fernandez & Griffiths, 2019; Wéry & Billieux, 2017), různí autoři se proto snaží uchopit tento fenomén pomocí jiných známých kategorií.

2.1.1 Závislost

Konceptem poměrně rozšířeným i mezi laickou veřejností je pojetí problematického používání pornografie jako behaviorální závislosti, které popisuje např. Marks (1990).

Binnie a Reavey (2020b) se ve svém souhrnu pokusili najít evidenci podporující toto pojetí podle diagnostických kritérií užívaných pro látkové závislosti (substance use disorders) a došel k závěru, že:

- Vliv problematického užívání pornografie na fungování jedince je nejasný.
- Hazardní užívání, odvykací stav a craving jsou diagnostická kritéria látkové závislosti, která v problematickém používání pornografie nejsou naplněna.
- Částečně můžeme přijmout pouze kritéria tolerance a zvýšeného užívání, opakovaných pokusů skončit nebo kontrolovat sledování a fyzických a psychologických problémů způsobených sledováním porna.

Pokud však odstraníme kritéria odvykacího stavu, cravingu nebo hazardního užívání, zůstává nám soubor chování, které je příjemné či oblíbené, je těžké s ním přestat a pokud se to s ním přežene, může vést k problémům s fungováním (Binnie & Reavey, 2020b).

Také Williams a kolektiv (2020) se k medicinalizaci staví opatrně. Sledování pornografie sice aktivuje mozková centra spojená s odměnou, ale to dělá i spousta jiných nesexuálních činností – ať už konzumace nelegálních drog nebo preferovaného druhu čokolády (Prause & Fong, 2015). O neurobiologii (nejen sexuálních) volnočasových aktivit toho zatím příliš nevíme a proto dělat závěry, že časté sexuální chování (včetně sledování porna) je závislostí jen kvůli zvýšené dopaminergní aktivitě a krátkodobému potěšení z této činnosti plynoucí, je příliš zjednodušující. Upozorňují, že některá kritéria spojovaná s domnělou závislostí na pornografii se v případě, že se na ně podíváme perspektivou volnočasových aktivit, dostávají do úplně jiného světla. Například Weiss (2014) uvádí, že lidé závislí na pornu u něj tráví minimálně 11, ale často mnohem více hodin týdně – ale

11 i více hodin týdně strávených u televize nebo na počítači také nevnímáme jako závislost (Williams et al., 2020).

Zůstaneme-li však ještě na chvíli u hypotézy problematického používání porna jako závislostního chování, najdeme jiné studie, které ji podporují. Griffiths (2005) navrhuje pro behaviorální závislosti jiná kritéria, než přináší DSM-V. Podle těchto kritérií se řídil kvalitativní výzkum, který realizovali Blinka a kolektiv (2022). V tomto výzkumném souboru naplnilo kritéria 19 z 23 účastníků.

- **Význačnost** – zaobírání se sexuálními myšlenkami a fantaziemi, craving (i situační – např. před spaním, pokud byli zvyklí v tom čase sledovat porno), spouštěčem těchto myšlenek mohlo být pouze to, že někde ve veřejném prostoru viděli ženu, u některých k zaplavení souvisejícími myšlenkami nebylo takového spouštěče ani potřeba. Pro většinu účastníků byla pornografie dominující aktivitou, neuměli trávit svůj volný čas jinak.
- **Změny nálad** – pornografie přinášela velké množství pozitivních pocitů, toto hledání potěšení bylo nejčastější motivací pro její sledování. Další motivací však byla snaha bojovat s nudou (což často předcházelo vzniku problematického chování). Postupem času byla pozitivní motivace hledání příjemných pocitů nahrazena snahou vyhnout se nepříjemným pocitům (stresu, konfliktu).
- **Ztráta kontroly** – projevovala se dvěma způsoby: za prvé při sledování pornografie ztratili pojem o čase, takže u ní strávili víc času, než původně zamýšleli. Za druhé to byla neschopnost návyk nadobro opustit čili relaps po určitém období abstinence.
- **Konflikty a negativní následky** – účastníci reportovali negativní pocity vůči vlastní osobě (znechucení, degradace), stud, až suicidální myšlenky. U některých se objevoval konflikt kvůli náboženství. U některých sledování porna vedlo ke stagnaci v kariéře nebo v životě, zpětně vnímali, že promarnili život a jeho příležitosti. Objevovalo se také vyčerpání z nedostatku spánku, bolest penisu a sexuální dysfunkce, ztráta zájmu o normální sex, konflikty s partnery, izolace a objektifikace žen.
- **Tolerance** – většina vnímala toleranci ve zvyšující se frekvenci a čase stráveném sledováním porna při jedné příležitosti, ale také ve zintenzivňování podnětů (z pornografie přecházeli na sexuální videochat).
- **Odvykací stav/abstinenční příznaky** – účastníci popisovali různé akutní nepříjemné symptomy (nervozita, neschopnost se soustředit, zvýšená iritabilita, frustrace) v případě, že museli sledování porna omezit, většina je však vnímala jako mírné a kontrolovatelné, což může souviset s tím, že masturbace je možná téměř vždy. Někteří chybějící pornografii při abstinenci nahradili vyhledáváním míst typu bazén či bar, kde mohli zírat na ženy.

2.1.2 Impulzivita a kompulzivita

Dalším často užívaným konceptem pro zařazení problematického používání pornografie jsou impulzivita a kompulzivita.

Impulzivita je dispozice rychle a neplánovaně reagovat na vnitřní nebo vnější podněty bez ohledu na negativní následky takového chování a jeho dlouhodobé dopady (Moeller et al., 2001). V souvislosti s pornografií bychom to mohli charakterizovat jako postřehnutí nějaké sexuální narážky, které vede k tomu, že člověk začne bez přemýšlení nad následky nebo dalšími požadavky daného okamžiku sledovat porno (Ley et al., 2014).

Kompulzivitou pak rozumíme repetitivní chování s cílem redukovat nebo předejít úzkosti nebo distresu, aniž by dané chování poskytovalo potěšení nebo uspokojení (APA, 2013 in Binnie & Reavey, 2020b). Podle Daspe a kolektivu (2018) může být kompulzivní sexuální chování včetně pornografie vztaženo k situačním stresorům a nefunkčním mechanismům zvládnání.

Podle zjištění (Böthe, et al., 2019) jsou však kompulzivita a impulzivita k problematickému používání pornografie vztaženy jen mírně a tento vztah není pro vysvětlení daného fenoménu dostačující.

2.1.3 Frekventované sledování

Frekvence užívání (konkrétně jeho excesivnost) se může být lákavým kritériem pro diagnostiku problematického používání pornografie. Jak již bylo ale zmíněno, jak poznáme, co je to potřebné „moc“? Lidé se liší ve svých sexuálních potřebách (a to nejen co do obsahu, ale i do množství), je tedy těžké se definitivně vyjádřit k tomu, jaké množství pornografie je ještě zdravé (Böthe et al., 2020).

Přílišné propojení frekvence sledování a problematického používání nepodporují ani výzkumy – kvantita nemusí být spolehlivým indikátorem problému (Böthe et al., 2020).

Böthe a kolektiv (2020) se ve svém výzkumu zaměřili konkrétně na vztah frekvence sledování a problematického používání a vymezili tři profily sledujících:

1. neproblematické nízkofrekvenční sledování porna (68–73 % uživatelů pornografie),
2. neproblematické vysokofrekvenční sledování porna (19–29 % uživatelů, oproti skupině s nižší frekvencí sledování pornografie vykazovali větší míru frustrace autonomie a základních psychických potřeb, avšak nedosahovali cut-off skóru pro problematické používání porna),
3. problematické vysokofrekvenční sledování porna (3–8 % uživatelů, oproti neproblematické skupině se stejnou frekvencí vykazovali vyšší míru deprese, citlivost k nudě, frustrace s rodinou, frustrace kompetencí, frustrace základních psychických potřeb a nižší míru sebeúcty a spokojenosti s příbuzenskými vztahy).

Také Böthe, Tóth-Király, Griffiths a kolektiv (2021) doporučují, aby frekvence a problematičnost používání pornografie byly diskutovány odděleně – přestože mezi nimi našli vztah, tak frekvence sledování byla mírně negativně spojena s problémy sexuálního fungování, kdežto problematické používání bylo s problémy sexuálních funkcí spojeno středně silně a pozitivně.

2.1.4 I-PACE

Konkrétní model problematického používání pornografie se pokusili navrhnout (Brand et al., 2016). Je to model interakce osobnostní, afektivní, kognitivní a exekutivní složky (interaction of person-affect-cognition-execution, zkráceně I-PACE).

Určité jádrové charakteristiky člověka (na úrovni osobnosti, kognice, genetiky, psychopatologie, motivů) predisponují člověka ke sledování pornografie problematickým způsobem (například jako copingová strategie, k regulaci emocí), který vede k odměně nebo redukci stresu – tento důsledek vede ke konzumaci většího množství, posiluje dané chování. V průběhu času se však toto potěšení/redukce stresu postupně snižuje, chování se svou povahou stává kompulzivním – konzument ztratil kontrolu nad svým chováním na internetu, což vede k distresu a problémům v každodenním životě (Hatch et al., 2022).

2.2 Problematické používání pornografie a MKN

Navzdory nejasnostem, jak k problematickému používání pornografie přistupovat, jedenáctá revize Mezinárodní klasifikace nemocí (World Health Organization, 2019) přináší mírně kontroverzní (Fuss et al., 2019) diagnózu kompulzivního sexuálního chování (Compulsive sexual behavior disorder = CSBD), která je charakterizována přetrvávajícím

selháváním v kontrole intenzivních repetitivních sexuálních impulzů nebo nutkání, které vede k repetitivnímu sexuálnímu chování. Toto chování se podle základních diagnostických kritérií projevuje v následujícím:

- Repetitivní sexuální chování se stalo v životě jedince natolik ústředním, že zanedbává zdravotní a osobní péči, nebo další zájmy, aktivity a povinnosti.
- Jedinec uskutečnil mnoho neúspěšných pokusů kontrolovat nebo významně omezit repetitivní sexuální chování.
- Jedinec pokračuje v repetitivním sexuálním chování navzdory jeho negativním důsledkům (např. manželský konflikt, finanční nebo právní důsledky, negativní vliv na zdraví).
- Jedinec pokračuje v repetitivním sexuálním chování, i když z daného chování má jen malé nebo žádné uspokojení.
- Toto chování je přítomno po dobu minimálně šesti měsíců.
- Chování není způsobeno jinou duševní poruchou (např. manická epizoda) nebo jinou zdravotní příčinou a není následkem užívání léků nebo jiných substancí.
- Vzorec repetitivního sexuálního chování způsobuje distres nebo významné narušení v osobní, rodinné, sociální, školní, pracovní nebo jiné významné oblasti fungování. Distres, který je zcela způsoben morálním odmítnutím sexuálních impulzů, nutkání nebo chování není pro tuto diagnózu dostačující.

Většina výzkumníků považuje problematické používání pornografie za subkategorii CSBD (Chen, Jiang et al., 2021). K samotné diagnóze však mají mnozí výhrady. Kategorie, ve které se tato diagnostická jednotka nachází, sdružuje impulzivní poruchy chování a říká, že problematické chování je motivováno odměnou (Böthe, Koós & Demetrovics, 2022), kdežto definice CSBD říká, že jedinec má ze svého jednání potěšení jen málo, nebo vůbec žádné (Gola et al., 2022). Oba typy chování mohou být přítomny u závislostních poruch – na počátku je závislostní chování motivováno odměnou, postupem času se stává odpovědí na nutkání (Böthe, Koós & Demetrovics, 2022).

Pro úplnost zmiňujeme také diagnostickou jednotku MKN 11 Ostatní specifické poruchy spojené s návykovým chováním (Brand et al., 2020; World Health Organization, 2019).

2.3 Subjektivní x objektivní hodnocení

Z výzkumů vyplývá, že někteří lidé vidí své chování jako problematické i když není objektivně dysregulované (Chen, Jiang et al., 2021).

Tato subjektivně vnímaná závislost je spojena se spoustou psychických problémů, jako je větší míra stresu, deprese, úzkost (Dronbay et al., 2020; Grubbs, Stauner et al., 2015) nebo problémy s erektilní funkcí (Wéry & Billieux, 2016).

Subjektivně vnímaná závislost na pornografii (případně vyhledání odborné pomoci v této souvislosti) je spojena s religiozitou (Lewczuk et al., 2017), sexuální hanbou („sex shame“; Bradley, Grubbs, Uzdevins et al., 2016). Víra je podle Bradley a kolektivu (2016) konzistentním prediktorem vnímaných problémů ve vztahu k pornografii, kdežto u lidí, kteří splňovali kritéria dysregulovaného sexuálního chování, religiozita prediktorem nebyla (Reid et al., 2016). V širším pojetí morální inkongruence již byl tento fenomén zmiňován v předchozí kapitole. Zajímavým poznatkem také je, že věřící profesionálové problémy s pornografií diagnostikují častěji vzhledem ke svým nevěřícím protějškům (Solano et al., 2020).

Tento rozpor mezi subjektivně vnímanou závislostí, její objektivní nepřítomností a zároveň přítomností problémů v každodenním životě je možné vysvětlit modelem problematického užívání pornografie kvůli morální inkongruenci (Grubbs, Perry, et al., 2019). Problémy ve spojitosti se sledováním pornografie se zde mohou objevit dvěma způsoby:

1. Problémy a distres jako produkt samotného dysregulovaného používání pornografie.
2. Morální odmítání pornografie mezi uživateli pornografie vede ke zkušenosti morální inkongruence, která pak vede ke vnímaným problémům spojeným se sledováním porna.

Vidíme, že v případě subjektivní a objektivních problémů s pornem se jedná o dva různé původy. K rozlišení mezi těmito fenomény nám může pomoci koncept narušené kontroly. Chen, Jiang et al. (2021) zkoumali vztah subjektivně vnímané závislosti, narušené kontroly a problematického používání pornografie v souboru čínských mužů, kteří se kvůli problémům s pornografií rozhodli vyhledat pomoc. Tento soubor rozdělili do tří skupin: subjektivní problematické používání porna (dále PPU), narušená kontrola, PPU (tab. 11).

Riziko patologizace některých sexuálních tužeb či fantazií bez porozumění a zaměření se na kontext a to, co může být pod povrchem, je bohužel vysoké. Subjektivně vnímaná závislost tak nesmí být k diagnóze problematického používání pornografie

dostačující, neboť tato patologizace může zvyšovat pacientův distres (Vaillancourt-Morel & Bergeron, 2019).

Tabulka 11: charakteristiky skupin jedinců s problémy ve vztahu k pornu (Chen, Jiang et al., 2021)

Charakteristiky skupiny	Subjektivní PPU	Narušená kontrola	Problematickým používání pornografie
Prevalence	23,60 %	47,30 %	29,10 %
Výsledky BPS	3,33	7,15	8,88
Výsledky PPCS	37,75	69,91	103,07
Další charakteristiky	Nejvyšší level morální inkongruence	Nejnižší morální inkongruence	

Pozn. K měření byl použit dotazník BPS (zaměřuje se na nedostatek sebekontroly v oblasti sledování pornografie, cut-off skóre 4) a dotazník PPCS (vícedimenzionální dotazník problematického používání pornografie, který více rozebereme v následující kapitole, cut-off skóre 76; Chen, Jiang et al., 2021).

2.4 Rozvoj a projevy

Některé studie hledaly spojitost mezi rozvojem problematického používání pornografie a dalšími proměnnými. Mimo jiné byl nalezen vztah s motivací ke sledování pornografie jako copingové strategie (Böthe, Tóth-Király, Bella et al., 2021), vyšší úrovní skrupulozity u žen (Borgogna et al., 2018), vyšší sexuální permisivitou (Lewczuk, Wizla & Gola, 2022), depresí (Borgogna et al., 2018), vyhledáváním sexuálních zážitků a sexuální kompulzivitou (Hatch et al., 2022) a osamělostí (Böthe et al., 2018). Časté jsou také komorbidity s dalšími psychiatrickými onemocněními (Blinka et al., 2022).

Vysokoškolští studenti, kteří se zúčastnili výzkumu (Blinka et al., 2022) popisovali 5 faktorů spojených s nástupem na VŠ, které podpořily rozvoj jejich problematického chování:

1. Příliš mnoho volného času,
2. neorganizovaný rozvrh,
3. potřeba být konstantně na počítači,
4. období zvýšeného stresu,
5. mělké sociální vztahy.

Samotné problematické používání může mít různou podobu – porno může být konzumováno několikrát denně v krátkých epizodách, kdy se jedinec „schová“ se smartphonem do koupelny, kde poté masturbuje, ale také jako několikahodinové epizody masturbace u porna se snahou oddálit ejakulaci. Tato tendence prodlužovat příjemný stav, jak nejdéle je to možné, které však nebylo možno odolat, byla pro některé indikací závislosti (Blinka et al., 2022). Sledování pornografie postupem času eskalovalo

(Hansede & Dantas, 2023) až se stalo dominantní a pohodlnější variantou oproti jiným sexuálním aktivitám (Blinka et al., 2022). Byl vyhledáván stále extrémnější a rozmanitější obsah, protože sledující potřebovali více stimulující podněty, aby dosáhli stejné úrovně vzrušení, jako dřív (Lewczuk, Wizla, Glica et al., 2022). Někteří jedinci s ohledem na sledovaný obsah zpochybnili svou sexuální orientaci, avšak když porno omezili, tyto pochybnosti vymizely (Hanseder & Dantas, 2023).

(Lewczuk, Wizla, Glica et al., 2022) uvádí abstinенční příznaky, které se objevovaly u lidí, kteří problematicky používali porno⁷:

- Časté sexuální myšlenky, které bylo těžké zastavit (43,3 %),
- obtíže s kontrolou úrovně sexuální touhy (31,0 %),
- celkově zvýšená vzrušivost (29,2 %),
- iritabilita (25,4 %),
- problémy se spánkem (24,5 %),
- časté změny nálady (22,6 %).

Fernandez a kolektiv (2023) však přítomnost abstinенčních příznaků zpochybňuje – pokud účastníkovo primární sexuální vybití je masturbace u pornografie, tak nutkání ke sledování pornografie může být přirozená manifestace sexuální touhy a/nebo vzrušení během období deprivace (Castro-Calvo et al., 2022).

2.5 Intervence

Otázka vhodné psychoterapeutické intervence v případě problematického používání pornografie zůstává nejasná. Jedná se také o oblast, ve které zatím neproběhlo mnoho výzkumů, Binnie a Reavey (2020b) však jako nejslibnější uvádí kognitivně behaviorální terapii a terapii přijetí a závazku (ACT).

Objevily se také pokusy o farmakologickou intervenci, které působí slibně, nicméně je potřeba danou oblast dále zkoumat (Snievski et al., 2018). Testovány byly přípravky ze skupin SSRI, SARI a psychostimulancií (Antons et al., 2022).

⁷ K určení, zda účastník spadá do skupiny s problematickým používáním pornografie byl v této studii použit dotazník BPS, který používá poměrně nízký cut-off skóre (podle kterého 33,24 % mužů a 12,37 % žen ve výzkumném souboru používalo pornografii problematicky), díky kterému může být procentuální zastoupení konkrétních příznaků podhodnoceno. Ve stejném výzkumném souboru byla prevalence CSBD 6,25 % u mužů a 3,17 % u žen, přičemž abstinенční příznaky byly v této skupině uváděny častěji (Lewczuk, Wizla, Glica et al., 2022).

Podíváme-li se na to, jaké jsou zkušenosti s intervencí ze strany samotných jedinců, kteří se kvůli svému sledování pornografie rozhodli vyhledat pomoc, Blinka a kolektiv (2022) nenašli ve své kvalitativní studii čítající 23 mužů jasný vzorec. V mnoha případech nebylo problematické používání porna hlavním cílem léčby. Z toho důvodu asi není úplně nečekané, že v této oblasti nebyla léčba úspěšná, nicméně úspěšnost v jiných oblastech část účastníků vnímala. Co se týče tématu problémů s pornografií, popisovali účastníci, že když dané téma zmínili v terapii, terapeuti tomu neporozuměli a nevytvořili prostor pro exploraci. Protože tento problém nebyl adresován, někteří sledování pornografie substituovali jiným problematickým chováním (aby se vyhnuli samotě doma u počítače, začali chodit do hospody; Blinka et al., 2022).

Antons a kolektiv (2022) ve svém souhrnu dochází k závěru, že léčebné pokusy měly obecně pozitivní efekt (snížení závažnosti symptomů CSBD/problematického používání porna), nicméně jednotlivé studie se od sebe velmi lišily, a proto není dost dobře možné je srovnávat. Autoři také kritizují kvalitu daných výzkumů.

Zatím nevíme, zda je efektivnější intervence individuální či skupinová, digitální či offline, vedená nebo na úrovni svépomoci (Antons et al., 2022). Jako podstatné je potřeba vnímat také další dvě otázky:

- Zda je cílem intervence úplná abstinence, nebo jen kontrolované užívání (Frenandez et al., 2020).
- Zda lidé v reportovaných studiích skutečně splňovali kritéria CSBD nebo problematického používání pornografie, nebo jestli byly dané potíže vnímané jen subjektivně – jak jsme naznačili výše, jedná se o dva odlišné okruhy problémů, ke kterým je potřeba přistupovat terapeuticky jinak (Antons et al., 2022).

Vidíme, že porozumění problematickému používání pornografie je z psychologického hlediska stále ještě víceméně v počátcích. Neexistuje jednotný rámec, pomocí kterého by bylo klasifikováno, vidíme rozpory mezi studii, které se snaží popsat jeho projevy a jádrové komponenty, i určitou opatrnost kvůli možnosti rizika patologizace zdravého sexuálního chování, které však neodpovídá tradičnímu konceptu sexuality. Určitou možnost klinického uchopení problémů spojených s nezdravým sledováním

pornografie nabízí diagnostická jednotka kompulzivního sexuálního chování v 11. revizi MKN, nicméně problematické používání porna není jejím hlavním tématem.

Je důležité dbát na odlišení objektivně dysregulovaného chování v oblasti pornografie od distresu způsobeného morální inkongruencí, protože jsou problémy založeny na odlišné dynamice. Výzkum v oblasti terapie problematického používání pornografie nám přináší zatím pouze nastínění možných směrů, přičemž jako nejslibnější se zatím ukazují KBT přístupy, či ACT. Určité možnosti zřejmě přinese i farmakoterapie. Vzhledem k výše naznačeným souvislostem však problém s používáním pornografie často v terapii není adresován, což podtrhuje potřebu dalšího výzkumu v této oblasti, který by odborníkům nabídl ověřené možnosti, jak k danému tématu přistupovat.

3 DIAGNOSTIKA PROBLEMATICKÉHO POUŽÍVÁNÍ PORNOGRAFIE

V minulé kapitole jsme nastínili fenomén problematického používání pornografie a také nejasnosti s ním spojené. Zbývá nám podívat se na možnosti diagnostiky.

Grubbs, Hoagland a kolektiv (2020) upozorňují na nedostatek klinicky validních diagnostických nástrojů, který můžeme spojit také s tím, že neexistují specifická diagnostická kritéria pro problematické používání pornografie (Chen, Luo et al., 2021). Většina výzkumníků v této oblasti si vytvořila vlastní dotazník (Kor et al., 2014), který často měří spíš širší koncept jako sexuální závislost, kybersex nebo užívání internetu pro sexuální účely (Delmonico & Miller, 2003; Böthe et al., 2018) nebo adaptují existující nástroj na problematické používání pornografie (Wery & Burnay, 2016).

Zhodnocení problematického používání pornografie může být ovlivněno etickým a morálním aspektem pohledu na pornografii a sexuální chování obecně (Grubbs, Perry, Wilt, Reid, 2019) a také některé screeningové nástroje jsou odrazem běžných kulturních zkrslení v oblasti sexuálního chování (Williams et al., 2017 in Williams et al., 2020).

Böthe a kolektiv (2018) poukazují na to, že dotazníky pro zjišťování problematického používání pornografie nemají robustní teoretické zázemí a mnohdy nepokrývají všechny potenciální dimenze Griffithsova (2005) modelu behaviorálních závislostí:

1. Význačnost (salience): pornografie má v životě jedince velkou důležitost, dominuje myšlení, cítění, chování.

2. Změna nálady (mood modification): důsledkem sledování dochází ke změně nálady – vzrušení či uvolnění (záleží také na tom, jaké účinky jsou očekávány).

3. Konflikty: interpersonální, intrapsychický, pracovní/studijní, finanční, spánkový, obecně životní, konflikt s povinnostmi v domácnostmi či koníčky, kvůli negativním postojům či konflikt v sexuálním životě.

4. Tolerance: ke stejnému efektu je potřeba větší množství či extrémnější/rozmanitější obsah.

5. Relaps: rychlý návrat ke starým vzorcům sledování pornografie po určitém času abstinence.

6. Abstinenční příznaky (withdrawal): nepříjemné pocity a stavy v období, kdy je sledování pornografie přerušeno nebo sníženo.

Fernandez a kolektiv (2019) přinesli systematický souhrn 22 dotazníků k hodnocení problematického používání pornografie. K výše zmíněným Griffithsovým komponentám přidávají ještě další možné komponenty podle DSM (APA, 2013 in Fernandez et al., 2019):

- Narušená kontrola,
- craving,
- pokračování v užívání navzdory tomu, že způsobuje nějakou škodu,
- klamání v souvislosti s problematickým chováním.

V tomto souhrnu (Fernandez et al., 2019) byly nejčastěji zjišťovanými komponentami:

- Narušená kontrola (16 dotazníků z 22),
- význačnost (14/22),
- změna nálady (12/22),
- interpersonální konflikt (11/22).

Naopak nejméně zjišťovanými (Fernandez et al., 2019) komponentami byly:

- konflikt se školními či pracovními povinnostmi.
- intrapsychický konflikt.

3.1. Příklady diagnostických nástrojů

Jak již bylo zmíněno, Fernandez a kolektiv (2019) přináší přehledné shrnutí a zhodnocení v té době existujících nástrojů pro hodnocení problematického používání pornografie. Některé z nich si nyní krátce představíme.

Cacioppo a kolektiv (2018) připravili **Cyber Pornography Addiction Test (CYPAT)**. Tento jedenáctipoložkový screeningový test zahrnuje 8 komponent problematického používání pornografie včetně užívání navzdory způsobovaným škodám. Robustní psychometrické vlastnosti byly ověřovány na smíšeném souboru, je však třeba ještě ověření na klinické populaci. Autoři neuvádí cut-off skóre.

Adaptací krátkého Internet Addiction Test na online sexuální obsah je **s-IAT-sex** (Wéry et al., 2016). Ve dvanácti položkách zahrnul 10 komponent. Má dostatečnou validitu i reliabilitu.

CIUS-Adapted (Compulsive Internet Use Scale adapted to Sexually Explicit Media; Downing et al., 2014): jak vyplývá z názvu, tento nástroj je založen na škále pro zhodnocení vážnosti kompulzivního užívání internetu. Přistupuje k problematickému používání pornografie z pohledu závislosti a ve 14 položkách zjišťuje 9 komponent vycházejících z DSM i z Griffithsova modelu. Psychometrické charakteristiky jsou robustní, avšak nejsou zobecnitelné pro celou populaci, protože byly ověřovány na souboru mužů majících sex s muži. Chybí cut-off skóre, které by oddělilo problémové uživatele od neproblémových.

Dalším poměrně slibným nástrojem je **Problematic Pornography Use Scale (PPUS)** autorů Kor a kolektivu (2014). Zahrnuje 9 komponent a oproti většině ostatních dotazníků zjišťuje také komponentu pokračování užívání navzdory působeným škodám. Psychometricky je robustní, nicméně nenabízí cut-off skóre. Některé z 12 otázek, které tato škála obsahuje, jsou podle Fernandez a kolektivu (2019) příliš dlouhé.

Psychometriky kvalitní je také **Pornography Craving Questionnaire (PCQ)** Krause a Rosenberga (2014). Ve 12 položkách obsáhli 4 komponenty se zaměřením na komponentu cravingu.

Jiné paradigma zvolili Noor a kolektiv (2014) při tvorbě **Compulsive Problematic Consumption Scale**, která vychází z diagnostických kritérií pro obsedantně kompulzivní poruchu obsažených v DSM-V. Jejich pětipoložková škála pokrývá pět z navrhovaných komponent. Má robustní psychometrické charakteristiky, nicméně ty byly získány na souboru mužů majících sex s muži. Podle Fernandez a kolektivu (2019) je možné, že hodnotí spíše negativní dopady na sexuální život než závislost na pornografii.

Autoři Rosenberg a Kraus (2014) také adaptovali původní Passion Scale autorů Vallerand a kolektivu (2003) a vznikl dotazník **Passion Scale – Pornography**, který zjišťuje čtyři komponenty a hodnotí, zda jedincův vztah k oblíbeným aktivitám je harmonický či obsesivní. Škála vykazuje robustní charakteristiky, nicméně zahrnuje poměrně málo komponent.

Celkem jedenáct komponent zjišťuje **Cyber-Pornography Use Inventory (CPUI;** Grubbs et al., 2010). Třicet jedna položek zde sytí tři faktory: návykové vzorce, vina spojená se sledováním online pornografie a sociální online sexuální chování. Tento dotazník byl ověřován na křesťanské populaci, autoři nenabízí cut-off skór. O pět let později pak Grubbs, Volk et al. (2015) vytvořili také zkrácenou škálu o devíti položkách **CPUI-9**. Tento dotazník zahrnuje šest komponent a má tři faktory: vnímaná kompulzivita, snaha o přístup a emoční distres. Tento dotazník byl ověřován i na klinickém souboru.

Pornography Consumption Effect Scale (PCES; Hald & Malamuth, 2008) je ateoretická škála vycházející z výzkumů. Nepřistupuje ke sledování pornografie primárně jako k problému nebo závislosti, ale zjišťuje jeho efekty, jak pozitivní, tak negativní. Škála s původně 47 položkami byla následně zkrácena do podoby **PCES-SF** (Miller et al., 2019) se čtrnácti položkami, obě zjišťují 3 komponenty a mají kvalitní psychometrické charakteristiky.

Tento výčet rozhodně není konečný a má sloužit čtenáři spíše jako náhled do dané oblasti a nedostatků, se kterými se v současné době potýká – mnoho nástrojů, přestože jsou psychometricky robustní, zahrnuje pouze malý počet komponent závislosti či chybí cut-off skóry pro odlišení problematického chování od normálního.

3.2. Problematic Pornography Consumption Scale

Jeden ze slibných nástrojů pro zjišťování problematického používání pornografie je Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS) autorů převážně maďarského původu: Böthe, Tóth-Király, Zsila, Griffiths, Demetrovics a Orosz (2018). Na tu se, vzhledem k její důležitosti pro naši práci, nyní podíváme blíže.

PPCS měří problematické užívání, nikoliv závislost, protože ta se nedá hodnotit jen na podkladu sebehodnocení, je potřeba klinický rozhovor (Ross et al., 2012). Teoreticky však vychází z Griffithsova (2005) modelu behaviorálních závislostí, protože z něj vzniklo již více psychometricky robustních nástrojů pro zhodnocení excesivního problematického chování (např. soc. sítě, gaming, cvičení, nakupování, sledování seriálů či používání aplikace Tinder (Böthe et al., 2018).

Položky dotazníku byly inspirovány již dříve vzniklými škálami a formulovány metodou ohniskové skupiny, které se účastnili 4 psychologové. Cílem bylo vytvořit položky, které budou jednoduché, stručné a blízké každodennímu jazyku, který se používá, když se mluví o pornu. Takto vznikly čtyři položky ke každé z komponent Griffithsova modelu, tedy dohromady 24. Položky byly následně zkontrolovány dvěma experty v oblasti závislostí a šesti mladými lidmi bez psychologického vzdělání, kteří hodnotili, zda naplňují předem určená kritéria (jednoduchost atd.; Böthe et al., 2018).

Psychometrické kvality dotazníku (Böthe et al., 2018) byly následně ověřovány na souboru 772 respondentů ve věku 18-54 let ($M = 22,58$), ze nichž 50,5 % tvořily ženy a 51 % bylo single. Podmínkou pro zařazení do výzkumu byl věk minimálně 18 let a alespoň jedno sledování porna v posledních šesti měsících. Respondenti sledovali porno průměrně 1x týdně po dobu 16–30 minut.

Faktorová analýza (Böthe et al., 2018) ukázala nejlepší fit pro model s šesti faktory, které odpovídaly komponentám Griffithsova modelu. Podle dimenzionální a strukturální validity bylo vybráno 18 finálních položek⁸ (3 položky na faktor/komponentu):

- Význačnost (salience):
 1. I felt that porn is an important part of my life.
 7. I thought about how good it would be to watch porn.
 13. I continually planned when to watch porn.
- Změna nálady (mood modification):
 2. I used porn to restore the tranquility of my feelings.
 8. Watching porn got rid of my negative feelings.
 14. I released my tension by watching porn.
- Konflikt:
 3. I felt porn caused problems in my sexual life.
 9. Watching porn prevented me from bringing out the best in me.
 15. I neglected other leisure activities as a result of watching porn.
- Tolerance:
 4. I felt that I had to watch more and more porn for satisfaction.

⁸ Položky necháváme v původním znění, český překlad, který jsme vytvořili v rámci našeho výzkumu, je prezentován dále.

10. I felt that I needed more and more porn in order to satisfy my needs.

16. I gradually watched more “extreme” porn, because the porn I watched before was less satisfying.

- Relaps:

5. I unsuccessfully tried to reduce the amount of porn I watch.

11. When I vowed not to watch porn anymore, I could only do it for a short period of time.

17. I resisted watching porn for only a little while before I relapsed.

- Abstinenční příznaky (withdrawal):

6. I became stressed when something prevented me from watching porn.

12. I became agitated when I was unable to watch porn.

18. I missed porn greatly when I didn't watch it for a while.

Tyto položky byly hodnoceny na sedmibodové škále: Never – Rarely – Occasionally – Sometimes – Often – Very Often – All the Time (Böthe et al., 2018).

Výsledný skór PPCS pozitivně koreloval s frekvencí četby online pornografických příběhů ($r = 0,13$), délkou sledování pornografie při jedné příležitosti ($r = 0,14$), frekvencí prohlížení pornografických obrázků ($r = 0,27$), frekvencí sledování pornografie při masturbaci ($r = 0,27$), frekvencí masturbace ($r = 0,38$) a frekvencí sledování pornografických videí ($r = 0,47$). Negativní vztah se ukázal mezi výsledky PPCS a spokojeností se sexuálním životem ($r = -0,22$). Ženy dosahovaly nižších celkových skóru než muži, sexuální orientace na výsledky neměla vliv (2018).

Kromě výše zmíněného provedli Böthe a kolektiv (2018) také analýzu latentních profilů, ve které našli tři skupiny respondentů:

- Neproblematičtí uživatelé (79,5 %),
- uživatelé s nízkým rizikem (16,8 %),
- rizikovní uživatelé (3,6 %).

Ve skupině rizikových uživatelů byl následně hledán ideální cut-off skór, který byl stanoven na 76 bodů celkového skóru. Při této úrovni měl senzitivitu 93 % a specifitu 99 % (Böthe et al., 2018).

PPCS vykazuje vysokou reliabilitu vyjádřenou vnitřní konzistencí, a to jak v původní studii Böthe a kolektivu (2018) na maďarském souboru ($\alpha = 0,93$, jednotlivé subškály $\alpha = 0,71-0,76$), tak následně v ověřovací studii (Chen, Luo et al., 2021) na čínském komunitním ($\alpha = 0,95$), tak subklinickém souboru ($\alpha = 0,94$).

Z hlavní škály vznikla následně i zkrácená – PPCS-6, jejíž reliabilita se ve třech různých souborech (komunitní, návštěvníci pornostránky a jedinci, kteří kvůli pornografii vyhledali odborníka) pohybovala mezi $\alpha=0,70-0,86$). Zkrácená škála obsahuje položky 1, 4, 6, 11, 14 a 15 z původní škály (Böthe, Tóth-Király, Demetrovics & Orosz, 2021).

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÝ PROBLÉM

V teoretické části jsme se postupně seznámili s poznatky, které má současná věda o pornografii a vzorcích jejího sledování (jako jsou frekvence či motivace). Následně jsme nastínili, jak se můžeme dívat na situace, kdy se sledování pornografie stává problémem, jaké to má následky či co zatím víme o možnostech intervence. Ve třetí kapitole jsme nahlédli do oblasti diagnostiky problematického používání pornografie, seznámili jsme se s příklady nástrojů a hlouběji se seznámili s dotazníkem *Problematic Pornography Consumption Scale*.

Vzhledem k množství lidí, kteří se v dnešní době dostávají do kontaktu s pornografií (nejen) na internetu, je její výzkum důležitým nejen pro oblast klinické psychologie, ale také sociální, vývojové či školní psychologie. Podle Eriksona (1993) je úkolem mladé dospělosti překonat konflikt mezi izolací a intimitou. Oba tyto pojmy s problematikou pornografie úzce souvisí, má proto smysl zkoumat otázky spojené se sledováním pornografie a jejími dopady právě v kategorii mladých dospělých.

V českém prostředí však existuje jen minimum výzkumných dat k této problematice v současné generaci. Rozhodli jsme se proto prozkoumat záměrnou i nezáměrnou expozici pornografii u mladých dospělých ve věku 18–26 let. Dále chceme prozkoumat další charakteristiky spojené se sledováním porna – například frekvenci, délku nebo kontext. Zajímat nás bude také, jaké postoje zastávají vůči pornografii mladí lidé, kteří s ní někdy přišli do kontaktu. Předpokládáme, že charakteristiky spojené se sledováním porna budou v české populaci podobné jako v dalších zemích v Evropě či Severní Americe a také, že prevalence i kvantita sledování pornografie bude ve shodě se zahraničními výzkumy (Solano et al., 2020; Healy-Cullen et al., 2022; Vaillancourt-Morel et al., 2020) vyšší u mužů než u žen.

Jak jsme zmiňovali výše, psychologové i jiní odborníci se setkávají také s lidmi, kteří vnímají, že pornografie v jejich životě působí problémy, nebo že jsou na ní závislí. V Česku však nedisponujeme psychometricky kvalitním nástrojem pro posouzení

problematického používání pornografie. Chceme proto jeden takový nástroj přeložit do češtiny a ověřit jeho robustnost na českém souboru.

5 TYP VÝZKUMU A POUŽITÉ METODY

Pro řešení našeho výzkumného problému jsme zvolili kvantitativní přístup a pomocí deskriptivní studie se snažíme zachytit fenomén sledování pornografie v populaci mladých dospělých. Vzhledem k tomu, že jedním z nedostatků současného výzkumu v oblasti pornografie je roztržitost výsledků, protože většina autorů si pro výzkum vytvoří vlastní dotazník, rozhodli jsme se využít pro zjišťování prevalence a postojů již existující dotazník.

Účastníkům v našem výzkumu nebyla poskytnuta zastřešující definice pornografie, což je přístup, který podle Esplin a kolektivu (2020) vede k nejzobecnitelnějším výsledkům. Zároveň se domníváme, že každý z respondentů má vytvořenou vlastní vnitřní definici toho, co je pro ně pornografie a případná nutnost „překategorizování“ zkušeností by mohla vést k nekonzistenci v odpovědích. Víme také, že dopady sledování pornografie mohou být ovlivněny tím, zda je určitému sexuálně explicitnímu obsahu přiřazena nálepka pornografie, či nikoliv (Willoughby et al., 2019).

5.1 Testové metody

Oba následující dotazníky byly pro účely výzkumu překládány z angličtiny. Nejprve tři lidé samostatně překládali jednotlivé položky i zadání. Z těchto tří variant byly následně vybírány a doladovány finální použité překlady.

5.1.1 Internet Pornography Questionnaire

Zkušenosti s internetovou pornografií a postoje vůči ní byly zjišťovány pomocí dotazníku Internet Pornography Questionnaire autorů Noll a kolektivu(2022). Některé otázky, vyžadující kvalitativní zhodnocení (např. Jak vás vaše první záměrná/nezáměrná expozice pornografii ovlivnila?) či nesouvisející s naším výzkumným záměrem (např. otázka na sledovaný obsah), jsme z dotazníku vyřadili. České znění všech otázek, které jsme z IPC využili, je prezentováno v příloze 3.

V první části jsme se ptali na zkušenost s pornografií – respondentům, kteří se s ní na internetu nikdy neseťkali, byl ukončen dotazník, respondenti, kteří se s ní setkali pouze nezáměrně byli dotázáni na věk první nezáměrné expozice a zda se s ní takto setkali v posledních šesti měsících, poté pokračovali do části dotazníku zaměřené na postoje.

Respondenti, kteří alespoň jednou sledovali pornografii na internetu záměrně byli dotázáni, v jakém věku poprvé a poté zda v posledních šesti měsících záměrně sledovali pornografii, masturbovali u ní (a jak často v posledním měsíci), v jakém kontextu ji sledovali a jak dlouho průměrně pornografii sledují při jedné příležitosti.

Z Internet Pornography Questionnaire (Noll et al., 2022) jsme dále využili část zaměřující se na přesvědčení a postoje. Tato část se skládá ze 40 otázek – 20 náleží ke škále pozitivních postojů (např. „Masturbace u internetové pornografie je součástí zdravého sexuálního života.“), dalších 20 ke škále negativních postojů (např. „Většina pornoherců/pornoherček má pravděpodobně mnoho problémů.“). Na tyto položky respondenti odpovídali na sedmibodové škále: Rozhodně nesouhlasím – Nesouhlasím – Spíše nesouhlasím – Ani nesouhlasím, ani souhlasím – Spíše souhlasím – Souhlasím – Rozhodně souhlasím. Obě tyto subškály měly v původní studii vynikající vnitřní konzistenci ($\alpha = 0,91$).

V závěru dotazníku jsme využili také dvou položek dotazujících se na upřímnost: „Při odpovídání na otázky ohledně pornografie jsem:“ s možnostmi vůbec nebyl upřímný – byl trochu upřímný – byl většinou upřímný – byl zcela upřímný – nejsem si jistý – nechci odpovídat. Obdobně formulované byly možnosti odpovědí na položku „Myslím si, že ostatní, kteří budou odpovídat na tyto otázky:“.

Dotazník Noll a kolektivu (2022) původně obsahuje také část zaměřenou na vědomosti z oblasti pornografie (např. „Většina internetové pornografie neobsahuje agresi nebo násilí.“), tato část však není pro náš výzkumný problém relevantní, navíc její vnitřní konzistence byla v původní studii poměrně malá ($\alpha = 0,57$), proto jsme se rozhodli ji v našem výzkumu nezařadit.

5.1.2 Problematic Pornography Consumption Scale

Po dotazníku na postoje a přesvědčení jsme opět zařadili otázku na záměrné sledování pornografie v posledních 6 měsících – těm, kteří odpověděli ne, byly předloženy dvě poslední položky na upřímnost popsané výše a dotazník byl ukončen. Pokud respondenti odpověděli na otázku kladně, byl jim administrován dotazník Problematic Pornography Consumption Scale (Böthe et al., 2018).

Vzhledem k tomu, že dotazník PPCS byl zevrubně popsán již ve třetí kapitole pouze připomínáme, že se jedná o osmnácti položkový dotazník s šesti subškálami: význačnost, změna nálady, konflikt, tolerance, relaps a abstinenční příznaky.

6 SBĚR DAT A VÝZKUMNÝ SOUBOR

Data jsme sbírali v období od listopadu 2022 do února 2023 pomocí sociálních sítí výzkumníka se žádostí o sdílení, dále ve studentských skupinách Univerzity Palackého. Celkem se nám sešlo 685 vyplněných dotazníků.

Z těchto dat jsme 30 respondentů museli vyřadit – 17 kvůli věku, kterým nespádali do našeho výzkumného záměru, 13 kvůli nekonzistentnosti odpovědí, která by mohla narušovat analýzu dat. U jednoho respondenta jsme zjistili nekonzistentnost s dalšími odpověďmi u otázky na masturbaci u pornografie v posledních 6 měsících – navzdory tomu, že uvedl, že v posledních 6 měsících u pornografie nemasturboval, v otázce na frekvenci masturbace u pornografie v posledním měsíci uvedl 1x měsíčně. Respondenta jsme se rozhodli v souboru ponechat včetně této inkonzistence, protože výsledky výzkumu nemůže významněji ovlivnit. Nakonec jsme tedy k analýze použili výzkumný soubor o velikosti 655 respondentů.

Náš soubor byl z 56,6 % tvořen ženami ($n = 371$), 1,68 % respondentů ($n = 11$) uvedlo jinou identitu (převážně nebinární, jeden respondent jako genderfluid a jeden „žabák“). Výzkumný soubor byl omezen věkem 18–26 let ($M = 21,78$, $SD = 2,25$).

Většina respondentů (68,55 %, $n = 449$) uvedla jako nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou, případně vysokoškolské bakalářské (21,68 %, $n = 142$). Zastoupeny byly také základní (3,82 %, $n = 25$), střední s vyučením (1,53 %, $n = 10$), vyšší odborné (0,92 %, $n = 6$) a vysokoškolské magisterské (3,51 %, $n = 23$). Většina respondentů (82,29 %, $n = 539$) byla v době vyplňování dotazníku studující.

76,3 % souboru se identifikovaoa jako heterosexuální ($n = 500$), 15,11 % jako bisexuální ($n = 99$), 4,89 % jako homosexuální ($n = 32$), 3,66 % zvolilo možnost ostatní ($n = 24$), kde uváděli asexuální, pansexuální, demisexuální či queer orientaci, nebo určitou míru nejistoty od „asi homosexuální“ po „nejsem si jistá.“ V současnosti má dlouhodobý partnerský vztah 52,67 % respondentů ($n = 345$). Průměrná spokojenost v tomto vztahu byla 8,67 ($SD = 1,52$; respondenti odpovídali na škále 1–10).

Část souboru (32,67 %, $n = 214$) se považuje za věřící, z nich 68,22 % ($n = 146$) je členy některé náboženské organizace. Důležitost víry v každodenním životě byla mezi těmito respondenty 7,35 ($SD = 2,39$; respondenti odpovídali na škále 1-10).

6.1 Etické hledisko a ochrana soukromí

Účastníci byli seznámeni s účelem dotazníku, poučeni o tom, že vyplněním dotazníku souhlasí s účastí ve výzkumu a také o možnosti dotazník kdykoliv ukončit. Z důvodu možné mírné etické spornosti při výzkumu sledování pornografie u respondentů mladších 18 let jsme účast ve výzkumu omezili touto věkovou hranicí. Dva respondenti navzdory souhlasu s touto podmínkou byli mladší a byli proto ze studie vyřazeni.

Data byla sbírána a zpracovávána anonymně, dva respondenti dobrovolně nechali na konci dotazníku e-mailovou adresu, protože si přáli být seznámeni s výsledky výzkumu.

6.2 Formulace hypotéz

Navzdory tomu, že náš výzkum je spíše deskriptivní, jsme si na základě předchozích výzkumů v zahraničí stanovili hypotézy, které chceme statisticky ověřit. Všechny naše hypotézy se týkají populace mladých dospělých.

1. Hypotézy zaměřené na zkušenost s pornografií

H1: Muži pornografii záměrně vyhledávají v nižším věku než ženy.

H2: Muži masturbují u pornografie častěji než ženy.

H3: Muži se sledování pornografie při jedné příležitosti věnují delší čas.

2. Hypotézy zaměřené na postoje vůči pornografii

H4: Muži mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s pozitivními postoji vůči pornografii než ženy.

H5: Ženy mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s negativními postoji vůči pornografii než muži.

H6: Nevěřící mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s pozitivními postoji vůči pornografii než věřící.

H7: Věřící mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s negativními postoji vůči pornografii než nevěřící.

3. *Hypotézy zaměřené na problematické používání pornografie*

H8: Muži mají podle PPCS vyšší míru rizikového používání pornografie než ženy.

H9: Věřící mají podle PPCS nižší míru rizikového používání pornografie než nevěřící.

7 PRÁCE S DATY A JEJÍ VÝSLEDKY

Po vyčištění jsme data zpracovávali pomocí programů Statistica a R.

7.1 Zkušenosti s internetovou pornografií

Data spojená se zkušenostmi participantů s internetovou pornografií jsme popsali pomocí četností daných fenoménů v celém souboru či jednotlivých podskupinách a významnost rozdílů mezi skupinami byla ověřována pomocí příslušných statistik: t-test, Welchův test, Mann-Whitneyův U test a chí kvardát a ukazatelů míry účinku: Cohenovo d a AUC.

Drtivá většina respondentů (96,6 %, $n = 633$) se alespoň jednou v životě setkala s pornografií na internetu – ať už záměrně, či nezáměrně, přičemž mezi muži nebyl nikdo, kdo by se s pornografií nikdy nesetkal a pouze jeden muž odpověděl, že toto setkání bylo pouze nezáměrné (tab. 12).

Tabulka 12: druh expozice pornografii podle pohlaví

Pohlaví/gender	Nikdy	Nezáměrně	Záměrně
Muži	0	1	272
Ženy	22	24	325
Ostatní	0	0	11
Celkem	22	25	608

Mezi 25 respondenty, kteří se s pornografií na internetu setkali pouze nezáměrně byl průměrný věk prvního vystavení 14,52 let ($SD = 2,4$, rozpětí 10–22), 44 % ($n = 11$) pak pornografii nezáměrně viděli v průběhu posledních šesti měsíců.

Většina respondentů ($n = 608$) uvedla, že alespoň jednou sledovala pornografii záměrně, poprvé průměrně ve věku 13,82 let ($SD = 2,69$, rozpětí 6–25; 5 respondentů otázku nezodpovědělo). Ženy sledovaly záměrně pornografii poprvé téměř o rok a půl později než muži (tab. 13; $t(583,61) = -6,78$, $p < 0,001$, $d = 0,55$). 91,12 % ($n = 554$) sledovalo pornografii záměrně v posledních šesti měsících.

Tabulka 13: věk prvního záměrného sledování pornografie na internetu podle pohlaví

Pohlaví/gender	Průměr	SD	Minimum	Maximum
Muži (<i>n</i> = 270)	13,06	2,19	6	20
Ženy (<i>n</i> = 322)	14,48	2,9	7	25
Ostatní (<i>n</i> = 11)	13,27	2,1	10	17
Celkem	13,82	2,69	6	25

79,54 % (*n* = 521) z celkového souboru u porna v posledních šesti měsících masturbovalo (3 respondenti se rozhodli na otázku neodpovědět), přičemž častěji muži (93,77 %) oproti ženám (68,73 %), $\chi^2(1, n = 594) = 29,52; p < 0,001$.

Respondenti byli dále dotazováni na kontext, ve kterém v posledních šesti měsících pornografii sledovali, nejčastější odpověď byla sám doma (tab. 14).

Tabulka 14: kontext sledování pornografie v posledních šesti měsících podle pohlaví v procentech

Kontext	Muži	Ženy	Ostatní	Celkem
Sám doma	93,41 % (<i>n</i> = 255)	75,47 % (<i>n</i> = 280)	90,91 % (<i>n</i> = 10)	83,21 % (<i>n</i> = 545)
V soukromí se sexuálním partnerem	15,02 % (<i>n</i> = 41)	17,79 % (<i>n</i> = 66)	18,18 % (<i>n</i> = 2)	16,64 % (<i>n</i> = 109)
V soukromí s dalšími lidmi, kteří nejsou mí sexuální partneři	14,29 % (<i>n</i> = 39)	9,16 % (<i>n</i> = 34)	9,09 % (<i>n</i> = 1)	11,30 % (<i>n</i> = 74)
Sám ve škole/práci	9,89 % (<i>n</i> = 27)	1,62 % (<i>n</i> = 6)	18,18 % (<i>n</i> = 2)	5,34 % (<i>n</i> = 35)
S partnerem ve škole/práci	0,73 % (<i>n</i> = 2)	0	0	0,31 % (<i>n</i> = 2)
S dalšími lidmi, kteří nejsou mí sexuální partneři ve škole/práci	1,10 % (<i>n</i> = 3)	0,81 % (<i>n</i> = 3)	18,18 % (<i>n</i> = 2)	1,22 % (<i>n</i> = 8)

Pozn.: Procenta jsou uváděna z celkového souboru respondentů. Jeden respondent v možnosti „jiné“ uvedl knihovnu, tato odpověď byla započítána do kategorie „sám ve škole/práci.“ Dva respondenti v možnosti „jiné“ uvedli bar, tato odpověď byla započítána do kategorie „s dalšími lidmi, kteří nejsou mí sexuální partneři.“

Dva respondenti uvedli jinou odpověď: jeden sledoval porno v rámci studia anatomie, jeden v rámci festivalu Mezipatra.

Zajímalo nás také, jak často respondenti masturbovali u pornografie v posledním měsíci, nejčastější odpovědí bylo nikdy (do této skupiny byli zařazeni také respondenti, kteří odpověděli, že pornografii nikdy nesledovali, nebo pouze nezáměrně), druhou nejčastější odpovědí bylo 1–2x měsíčně (tab. 15). Rozdíl mezi muži a ženami byl statisticky významný s velkou mírou účinku ($U = 19748,50, p < 0,001, AUC = 0,19$). Signifikantně častěji u pornografie v posledním měsíci masturbovali také neheterosexuálové proti heterosexuálům ($U = 32979,50, p = 0,005, AUC = 0,43$), nevěřící oproti věřícím ($U = 37855,50, p < 0,001, AUC = 0,4$) a překvapivě také zadaní oproti nezadaným

($U = 48239,50$, $p = 0,03$, $AUC = 0,4$), přičemž frekvence slabě negativně korelovala se spokojeností ve vztahu ($r = -0,16$, $p = 0,002$).

Tabulka 15: frekvence masturbace u pornografie v posledním měsíci podle pohlaví

Frekvence	Muži	Ženy	Ostatní	Celkem
Nikdy	10,26 % ($n = 28$)	39,35 % ($n = 146$)	27,27 % ($n = 3$)	27,03 % ($n = 177$)
1–2 x měsíčně	11,36 % ($n = 31$)	32,88 % ($n = 122$)	9,09 % ($n = 1$)	23,51 % ($n = 154$)
1x týdně	16,12 % ($n = 44$)	13,48 % ($n = 50$)	18,18 % ($n = 2$)	14,66 % ($n = 96$)
2–3x týdně	28,57 % ($n = 78$)	9,70 % ($n = 36$)	27,27 % ($n = 3$)	17,86 % ($n = 117$)
4–6x týdně	17,95 % ($n = 49$)	2,70 % ($n = 10$)	18,18 % ($n = 2$)	9,31 % ($n = 61$)
1x denně	7,69 % ($n = 21$)	1,08 % ($n = 4$)	0	3,81 % ($n = 25$)
2 – 3x denně	6,23 % ($n = 17$)	0,54 % ($n = 2$)	0	2,9 % ($n = 19$)
Častěji	1,83 % ($n = 5$)	0,27 % ($n = 1$)	0	0,91 % ($n = 6$)

Posledním zjišťovaným údajem z oblasti zkušenosti s pornografií byla průměrná délka sledování porna při jedné příležitosti. Zde respondenti nejčastěji odpovídali 5–15 minut, přičemž nikdo neodpověděl, že při jedné příležitosti sleduje pornografii více než 3 hodiny denně (tab. 16). Muži se sledování pornografie věnují delší čas ($U = 38910,5$, $p < 0,001$, $AUC = 0,38$), podobně také neheterosexuálové ($U = 28798,00$, $p < 0,001$, $AUC = 0,37$) a nevěřící ($U = 38561,0$, $p < 0,001$, $AUC = 0,41$).

Tabulka 16: průměrná délka sledování pornografie při jedné příležitosti

Čas	Muži	Ženy	Ostatní	Celkem
Méně než 5 min	10,62 % ($n = 29$)	15,36 % ($n = 57$)	18,18 % ($n = 2$)	13,44 % ($n = 88$)
5-15 min	50,55 % ($n = 138$)	45,55 % ($n = 169$)	27,27 % ($n = 3$)	47,33 % ($n = 310$)
15-30 min	22,71 % ($n = 62$)	19,14 % ($n = 71$)	45,45 % ($n = 5$)	21,07 % ($n = 138$)
30-45 min	10,99 % ($n = 30$)	3,50 % ($n = 13$)	0 % ($n = 0$)	6,56 % ($n = 43$)
45 min-1 h	2,56 % ($n = 7$)	3,77 % ($n = 14$)	9,09 % ($n = 1$)	3,36 % ($n = 22$)
1-2 h	2,20 % ($n = 6$)	0,27 % ($n = 1$)	0 % ($n = 0$)	1,07 % ($n = 7$)

Pozn.: Procenta jsou uváděna ve vztahu k celkovému souboru.

Většina respondentů uvedla, že byla v odpovědích zcela upřímná (83,97 %) a o druhých si myslela, že budou většinou upřímní (61,83 %; tab. 17).

7.2 Postoje k internetové pornografii

Postojová část dotazníku IPQ byla předložena pouze respondentům, kteří se s pornografií na internetu někdy setkali – ať už záměrně, nebo nezáměrně ($n = 633$). Reliabilitu škál jsme ověřili pomocí Crohnbachovy alfy. Výsledky v jednotlivých škálách byly zkoumány pomocí průměrů, významnost rozdílů mezi jednotlivými skupinami ověřována pomocí příslušných t-testu/Welchova testu a Cohenova d .

Tabulka 17: odpovědi respondentů na otázky o upřímnosti.

Upřímnost	Já	Druzí
Vůbec upřímný/á/i	0 % (<i>n</i> = 0)	1,07 % (<i>n</i> = 7)
Trochu upřímný/á/i	0,15 % (<i>n</i> = 1)	15,57 % (<i>n</i> = 102)
Většinou upřímný/á/i	10,08 % (<i>n</i> = 66)	61,83 % (<i>n</i> = 405)
Zcela upřímný/i	83,97 % (<i>n</i> = 550)	8,70 % (<i>n</i> = 57)
Nejsem si jistý	2,14 % (<i>n</i> = 14)	8,70 % (<i>n</i> = 57)
Nechci odpovídat	031 % (<i>n</i> = 2)	0,76 % (<i>n</i> = 5)

Pozn.: Procenta jsou uváděna ve vztahu k celkovému souboru, respondentky, které uvedly, že pornografii nikdy neviděly, na otázky neodpovídali.

Škála pozitivních postojů vykazovala vynikající vnitřní konzistenci ($\alpha = 0,91$), průměrná odpověď v celém souboru byla 3,68 ($SD = 0,84$), přičemž muži vyjadřovali průměrně vyšší souhlas ($M = 3,79$, $SD = 0,84$) než ženy ($M = 3,59$, $SD = 0,81$), $t(620) = 2,99$, $p = 0,003$, $d = 0,24$. Vyšší míru souhlasu měli také nevěřící ($M = 3,82$, $SD = 0,75$) oproti věřícím ($M = 3,36$, $SD = 0,92$), $t(326,27) = -6,15$, $p < 0,001$, $d = 0,55$. Respondenti nejvíce souhlasili s položkou „Internetová pornografie uvolňuje sexuální napětí“ (souhlasilo 84 % respondentů), tato položka byla nejvíce souhlasně hodnocenou také mezi ženami (souhlasilo 80,5 %), muži nejvíce souhlasili s výrokem Internetová pornografie je stimulující a vzrušující (91,6 %). Detailní výsledky prezentujeme v tabulce 18.

Také škála negativních postojů má vynikající vnitřní konzistenci ($\alpha = 0,93$). Průměr odpovědí byl mírně vyšší než u pozitivní škály ($M = 3,97$, $SD = 1,03$), více souhlasu projevovaly v této škále ženy ($M = 4,07$, $SD = 0,98$) oproti mužům ($M = 3,86$, $SD = 1,08$), $t(553,87) = -2,49$, $p = 0,01$, $d = 0,2$. Nejsouhlasněji hodnocenou položkou byla položka „Internetová pornografie vytváří zkreslené představy o sexu“ a to jak v celém souboru (91,6 %), tak u mužů (88,1 %) i žen (94,0 %). Výsledky ve vztahu k jednotlivým položkám jsou prezentovány v tabulce 19.

Silnější negativní postoje byly také ve skupině věřících, $t(357,55) = 6,01$, $p < 0,001$, $d = 0,52$ (věřící $M = 4,33$, $SD = 1,06$, nevěřící $M = 3,8$, $SD = 0,97$). Vyšší míra souhlasu s pozitivními postoji byla spojena s neheterosexuální orientací (heterosexuálové $M = 3,62$, $SD = 0,84$, neheterosexuálové $M = 3,84$, $SD = 0,80$), $t(631) = -2,78756$, $p = 0,005$, $d = 0,27$ a tím, že se respondent nepovažoval za věřícího člověka (věřící $M = 3,36$, $SD = 0,92$, nevěřící $M = 3,82$, $SD = 0,75$), $t(626,27) = -6,15$, $p < 0,001$, $d = 0,55$).

Tabulka 18: míra souhlasu a nesouhlasu v položkách škály pozitivních postojů podle pohlaví v procentech

Položky škály pozitivních postojů	Souhlasím			Ani – ani			Nesouhlasím		
	C	M	Ž	C	M	Ž	C	M	Ž
Internetová pornografie uvolňuje sexuální napětí.	83,3	86,8	80,5	10,3	8,1	12	6,5	5,1	7,5
Internetová pornografie je stimulující a vzrušující.	82,2	91,6	75,1	10,6	5,9	14,3	7,3	2,6	10,6
Internetová pornografie pomáhá lidem objevit jejich opravdové touhy.	60,2	56,8	62,2	17,9	19,8	16,9	22	23,4	20,9
Internetová pornografie zvyšuje sexuální uspokojení.	49,5	46,2	52,4	22,6	20,9	23,8	28	33	23,8
Masturbace u internetové pornografie je přijatelný způsob, jak vyjádřit svou sexualitu.	46,1	43,6	47,3	25,9	28,2	24,6	28	28,2	28,1
Masturbace u internetové pornografie je součástí zdravého sexuálního života.	42	46,9	37,8	27,2	24,2	30,4	30,8	28,9	31,8
Internetová pornografie je naučná.	38,2	46,2	32,4	19,9	18,3	21,8	41,9	35,5	45,9
Internetová pornografie je pro pornoherce/pornoherčky dobrá.	33,5	41,4	26,1	37,6	33,7	41,3	28,9	24,9	32,7
Díky internetové pornografie je život méně nudný.	29,2	39,9	20,6	23,5	21,6	25,2	47,2	38,5	54,2
Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie jsou sebevědomější ohledně své sexuality.	28,8	28,2	28,7	25,1	22,7	26,7	46,1	49,1	44,7
Internetová pornografie zlepšuje lidem sexuální život.	25	28,9	22,1	33,3	33,3	33,5	41,7	37,7	44,4
Internetová pornografie dodává lidem sebevědomí v sexuálním životě.	21,3	20,5	21,8	25,3	24,5	25,5	53,4	55	52,7
Internetová pornografie zlepšuje lidem kvalitu života.	17,1	21,6	13,5	29,1	26,7	31,2	53,9	51,7	55,3
Bez internetové pornografie by byl svět horší místo.	15,3	23,8	8,6	19,3	22	17,2	65,4	54,2	74,2
Internetová pornografie má pozitivní vliv na to, jak lidé vnímají homosexuály.	15,2	15	15,5	39,2	37,7	41	45,7	47,3	43,6
Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie, mají větší pravděpodobnost, že budou šťastní než lidé, kteří u internetové pornografie nemasturbují.	14,1	14,3	13,8	30	34,1	26,9	55,9	51,7	59,3
Internetová pornografie má pozitivní vliv na vztahy.	13,9	18,3	10,6	40,1	38,1	41,6	46	43,6	47,9
Internetová pornografie je neškodná.	13,4	17,2	10,3	18	17,6	18,3	68,6	65,2	71,4
Internetová pornografie má pozitivní vliv na sebevědomí.	9,5	11,4	7,5	17,9	19,1	16,9	72,7	69,6	75,6

Pozn.: Odpovědi „rozhodně nesouhlasím“ a „spíše nesouhlasím“ byly sloučeny s odpovědí „nesouhlasím“; odpovědi „rozhodně souhlasím“ a „spíše souhlasím“ byly sloučeny s odpovědí „souhlasím“. „Ani – ani“ odpovídá variantě „Ani nesouhlasím, ani souhlasím.“ Data jsou seřazena podle míry souhlasu v celém souboru. C = celkový soubor, M = muži, Ž = ženy.

Tabulka 19: míra souhlasu a nesouhlasu v položkách škály pozitivních postojů podle pohlaví v procentech

Položky škály negativních postojů	Souhlasím			Ani – ani			Nesouhlasím		
	C	M	Ž	C	M	Ž	C	M	Ž
Internetová pornografie vytváří zkreslené představy o sexu.	91,6	88,6	94	3,3	2,9	3,7	5,1	8,4	2,3
Internetová pornografie je návyková.	83,1	86,5	81,1	6,5	4,8	7,5	10,4	8,8	11,5
Internetová pornografie mění způsob, jakým se lidé dívají na příslušníky opačného pohlaví.	71,7	65,9	75,9	10	10,3	9,7	18,3	23,8	14,3
Internetová pornografie by měla být přísněji regulována.	64,8	50,6	75,6	14,1	16,5	12,3	21,2	33	12
Internetová pornografie ponižuje ženy.	46,8	40,7	51,3	19,9	16,5	22,6	33,3	42,9	26,1
Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie mohou mít méně uspokojivé sexuální vztahy se skutečnými partnery než lidé, kteří ne.	45	46,2	45	21,2	21,6	21,2	33,8	32,2	33,8
Většina pornoherců/pornoherček má pravděpodobně mnoho problémů.	44,2	37	49,9	29,5	34,1	26,9	26,2	28,9	23,2
Internetová pornografie je nebezpečná.	41,2	36,3	45	21	18,3	23,2	37,8	45,4	31,8
Internetová pornografie má negativní vliv na lidskou sexualitu.	36	36,6	35,8	22	23,1	21,5	42	40,3	42,7
Internetová pornografie je špatná pro rodiny.	34,8	33,3	36,4	28,4	27,8	29,5	36,8	38,8	34,1
Internetová pornografie je špatná pro společnost.	34,1	34,8	33,2	22,4	18,7	25,8	43,4	46,5	41
Kdyby neexistovala internetová pornografie, svět by pravděpodobně byl pro ženy bezpečnějším místem.	34	28,9	38,4	16,3	13,6	17,8	49,8	57,5	43,8
Internetová pornografie vráží klíny mezi páry.	30,3	26,4	33,8	24,2	24,2	24,4	45,5	49,5	41,8
Masturbace u internetové pornografie je problém.	25,1	28,2	22,4	14,1	14,7	13,5	60,8	57,1	64,2
Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie se hůře sbližují s druhými.	24,6	28,2	21,8	23,7	21,3	25,8	51,7	50,6	52,4
Internetová pornografie má negativní vliv na to, jak lidé vnímají rasové menšiny.	21,5	13,6	26,9	28	28,6	28,1	50,6	57,9	45
Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie mají tendenci své sexuální partnery vnímat pouze jako objekty svého uspokojení.	21	22,7	19,8	13,4	8,8	16,3	65,6	68,5	63,9
U lidí, kteří sledují internetovou pornografii, je vyšší pravděpodobnost, že spáchají sexuální zločiny než u lidí, kteří internetovou pornografii nesledují.	19	19,4	18,6	32,5	32,6	33	48,5	48	48,4
Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie jsou častěji agresivní vůči svým sexuálním partnerům.	13,9	11,4	15,5	28,1	27,5	28,9	58	61,2	55,6

Pozn.: Odpovědi „rozhodně nesouhlasím“ a „spíše nesouhlasím“ byly sloučeny s odpovědí „nesouhlasím“; odpovědi „rozhodně souhlasím“ a „spíše souhlasím“ byly sloučeny s odpovědí „souhlasím“. „Ani – ani“ odpovídá variantě „Ani nesouhlasím, ani souhlasím.“ Data jsou seřazena podle míry souhlasu v celém souboru. C = celkový soubor, M = muži, Ž = ženy.

Zjistili jsme také negativní vztah mezi škálou negativních postojů a frekvencí masturbace u pornografie ($r = -0,26, p < 0,001$) i délkou sledování pornografie při jedné příležitosti ($r = -0,15, p < 0,001$). Naopak pozitivní škála vykazovala v našem souboru pozitivní vztah jak k frekvenci ($r = 0,37, p < 0,001$), tak k délce sledování ($r = 0,27, p < 0,001$).

K věku prvního záměrného sledování pornografie neměla významný vztah ani pozitivní ($r = 0,04$, $p = 0,39$), ani negativní škála ($r = -0,06$, $p = 0,12$).

Zjišťovali jsme také množství zvolení možnosti „Ani nesouhlasím, ani souhlasím“ v odpovědích jednotlivých respondentů. Tato neutrální varianta byla zvolena průměrně 9x v rámci dotazníku ($SD = 5,08$, 0–30), přičemž žádná z námi zkoumaných podskupin (podle pohlaví/genderu, sexuální orientace, vztahového statusu a víry) se významně nelišila.

7.3 Problematické používání pornografie

Dotazník Problematic Pornography Consumption Scale byl administrován 554 respondentům, kteří uvedli, že v posledním půlroce záměrně sledovali pornografii. Tento soubor byl z 50,7 % ($n = 281$) tvořen ženami a z 1,99 % ($n = 11$) respondenty, kteří se neidentifikují jako žena ani muž. Hrubé soubory této škály nemají v našem souboru normální rozdělení, rozdíly mezi jednotlivými podskupinami jsme proto ověřovali pomocí neparametrických metod – Mann-Whitneyova U testu a Spearmanova korelačního koeficientu. Výsledky tohoto dotazníku nejsou v odborné literatuře prezentovány jednotně – některé články prezentují výsledky pomocí hrubých skóre, některé pomocí průměru. V naší práci se budeme držet přístupu zvoleného v původním článku, který prezentoval psychometrické charakteristiky, a který používá průměry.

Průměrný výsledek respondenta v našem výzkumu je 2,22 ($SD = 0,95$). Průměr mužů v tomto souboru je 2,56 ($SD = 1,01$, 1–5,83), ženy dosahovaly v průměru 1,91 bodů ($SD = 0,76$, 1–5,77; $U = 21981,5$, $p < 0,001$, $AUC = 0,3$, tab. 20). Vyšší hodnoty měli také věřící ($M = 2,37$, $SD = 1,04$) oproti nevěřícím ($M = 2,15$, $SD = 0,9$), $U = 28095,5$, $p = 0,04$, $AUC = 0,45$ (tab. 20).

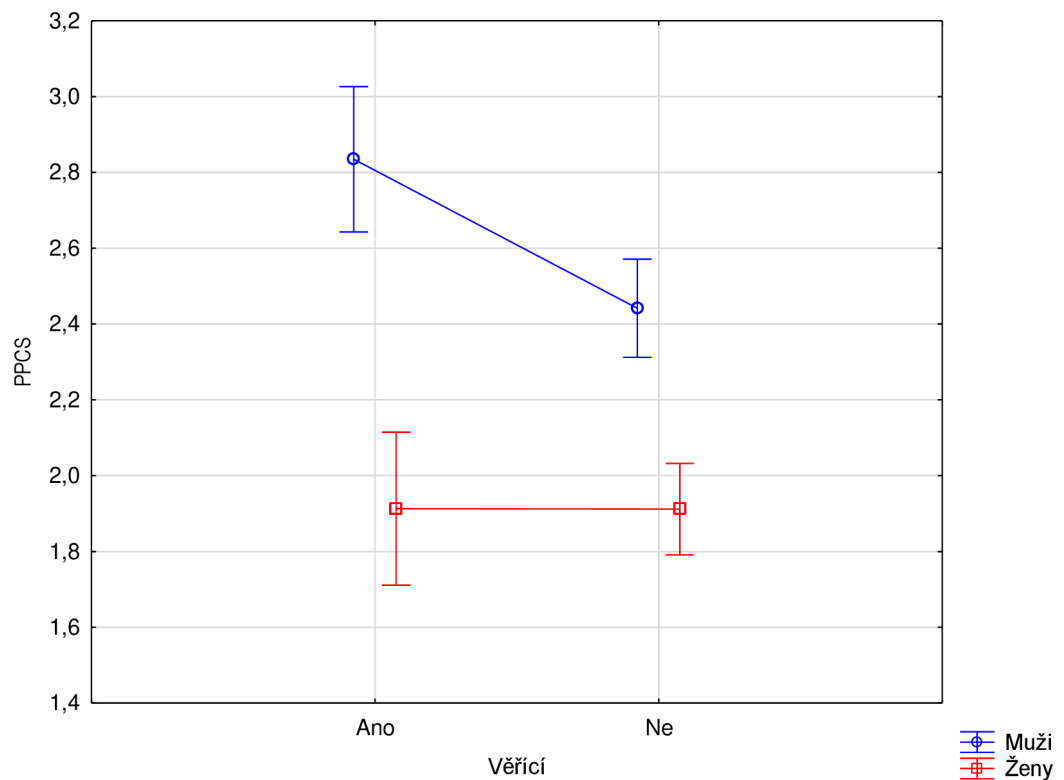
Tabulka 20: U testy rozdílů ve výsledcích PPCS mezi jednotlivými podskupinami

Proměnná	Součet pořadí 1	Součet pořadí 2	U	Z	p	n ₁	n ₂	AUC
Muži x ženy	86093,5	61602,5	21981,5	8,12	<0,001	262	281	0,30
Heterosexuální x LGB+	112722,5	41012,5	28056,5	-0,81	0,42	411	143	0,48
Věřící x nevěřící	47824,5	105910,5	28095,5	2,01	0,04	160	394	0,45
Ve vztahu x single	75112	78623	34071	-2,26	0,02	286	268	0,44

Poznámka: Součet pořadí 1 a n₁ se vždy vztahují k variantě proměnné, která je uvedena jako první. Označení LGB+ je zde užito pro respondenty, kteří v otázce na sexuální orientaci zvolili jakoukoliv jinou odpověď než „heterosexuální“.

Když jsme se blíže podívali na vliv toho, zda se člověk považuje za věřícího či ne, zjistili jsme, že důležitější než samotný fakt toho, zda je člověk věřící, či nikoliv, je interakce mezi touto proměnnou a pohlavím respondentů (obr. 1). Zatímco rozdíl mezi věřícími ($n = 74$, $M = 1,91$ $SD = 0,97$) a nevěřícími ($n = 207$, $M = 2,44$ $SD = 0,97$) ženami je naprosto minimální ($U = 7655,0$, $p = 1,00$), rozdíl mezi věřícími ($n = 82$, $M = 2,83$, $SD = 1,05$) a nevěřícími ($n = 180$, $M = 2,44$, $SD = 0,97$) muži je signifikantní ($U=5735,0$, $p = 0,004$, $AUC = 0,39$).

Obrázek 1: vliv interakce mezi pohlavím a vírou na výsledek PPCS

Pozn.: vertikální čáry označují 0,95 intervaly spolehlivosti.

Výsledky dotazníku PPCS korelovaly s délkou sledování pornografie při jedné příležitosti ($r = 0,25$, $p < 0,001$) a také s frekvencí masturbace u pornografie za poslední měsíc ($r = 0,42$, $p < 0,001$). Vztah PPCS a škály pozitivních postojů IPQ byl v našem souboru negativní, nicméně zanedbatelný $r = -0,04$ $p = 0,38$. Silnější pozitivní vztah jsme našli ke škále negativních postojů $r = 0,23$, $p < 0,001$. Konečně jsme našli také negativní vztah k věku prvního záměrného sledování pornografie, $r = -0,3$, $p < 0,001$ (tab. 21).

Nejvýznamnější korelace mezi jednotlivými subškálami a dalšími proměnnými měřenými v našem výzkumu (tab. 21) byly vztah mezi frekvencí masturbace u pornografie v posledním měsíci a subškálou Význačnost ($r = 0,44$, $p < 0,001$) či Změna nálady a Abstinční příznaky ($r = 0,35$, $p < 0,001$), dále pak mezi negativními postoji a subškálami Konflikt ($r = 0,45$, $p < 0,001$) a Relaps ($r = 0,33$, $p < 0,001$).

Tabulka 21: Spearmanovy korelační koeficienty pro škály PPCS a další proměnné

Proměnná	Věk	Frekvence	Délka	Negativní postoje	Pozitivní postoje
Význačnost	-0,26*	0,44*	0,3*	0,01	0,19*
Změna nálady	-0,17*	0,35*	0,2*	0,01	0,19*
Konflikt	-0,24*	0,23*	0,12	0,45*	-0,3*
Tolerance	-0,16*	0,23*	0,25*	0,25*	-0,1
Relaps	-0,27*	0,29*	0,07	0,33*	-0,27*
Abstinční příznaky	-0,24*	0,35*	0,24*	0,2*	-0,06
PPCS	-0,3*	0,41*	0,25*	0,24*	-0,05

Pozn: věk = věk prvního záměrného sledování pornografie, frekvence = frekvence masturbace u pornografie v posledním měsíci, délka = čas strávený sledováním pornografie při jedné příležitosti. Výsledky s $p < 0,001$ označeny *.

7.3.1 Rizikové uživatelé pornografie

Böthe a kolektiv (2018) stanovili cut-off skór na 76 bodů. Podle tohoto kritéria spadalo do skupiny rizikových uživatelů porna v našem souboru 28 respondentů, tedy 5,05 % z těch, kteří záměrně sledovali pornografii v posledních 6 měsících, a 4,27 % z celkového souboru.

Skupina rizikových uživatelů byla tvořena z 89,29 % muži ($n = 25$), v průměrném věku 22,18 ($SD = 2,5$, tab. 22). 85,71 % ($n = 24$) bylo heterosexuálních, 64,29 % ($n = 18$) bylo aktuálně ve vztahu, přičemž průměrná spokojenost byla 7,89 bodů z 10. Polovina ($n = 14$) se považuje za věřící, devět z nich se hlásí k některé náboženské organizaci, přičemž víra je pro jejich každodenní život důležitá průměrně 7,22 bodů z 10 (min. 4, max 10, $SD = 2,54$).

Nejčastější frekvence masturbace u pornografie za poslední měsíc byla 2 – 3x za týden, 3 respondenti uvedli denně, 3 respondenti 2–3x denně a 2 respondenti 3x denně. Další 2 respondenti uvedli, že v posledním měsíci u pornografie nemasturbovali vůbec. Délka sledování pornografie při jedné příležitosti byla nejčastěji 30-45 minut ($n = 9$), případně 15-30 minut ($n = 8$). Průměrný výsledek postojových škál byl 3,46 ($SD = 1,04$) na škále pozitivních a 4,8 ($SD = 1,11$) na škále negativních postojů. V dotazníku PPCS

dosahovali nejvyšších skóre v subškále Změna nálady ($M = 5,36$, $SD = 0,84$) a Relaps ($M = 5,1$, $SD = 1,11$; tab. 22)

Tabulka 22: věkové charakteristiky a výsledky jednotlivých dotazníků ve skupině rizikových uživatelů pornografie

Proměnná	Průměr	SD	Rozsah
Věk	22,18	2,5	18–26
První záměrné sledování pornografie	12,61	2,13	9–17
Negativní postoje	4,8	1,11	1,75–6,35
Pozitivní postoje	3,46	1,04	2,20–6,45
Význačnost	4,24	1,14	1,66–6,00
Změna nálady	5,36	0,84	3,33–7,00
Konflikt	4,44	1,26	2,00–6,33
Tolerance	4,82	1,06	2,33–7,00
Relaps	5,1	1,11	2,00–6,66
Abstinenční příznaky	4,12	1,17	2,00–7,00
PPCS	4,68	0,51	4,22–5,83

7.4 Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS)

Vzhledem k tomu, že součástí našeho výzkumného problému bylo také ověření psychometrických kvalit českého překladu dotazníku Problematic Pornography Consumption Scale na české populaci, vypočítali jsme také popisné statistiky (tab. 23) a vzájemné korelace (tab. 24) mezi jednotlivými subškálami a celkovou škálou PPCS.

Následně jsme pomocí programu R provedli konfirmační faktorovou analýzu. Vzhledem k tomu, že výsledky většiny subškál v našem souboru nevykazovaly normální rozdělení, počítali jsme se všemi položkami jako s ordinálními.

Nejprve jsme ověřovali model druhého řádu (obr. 2), ve kterém je šest subškál složkami celkové škály PPCS ($\chi^2 = 797,74$; $df = 129$; $p < 0,001$; $CFI = 0,949$; $TLI = 0,939$; $RMSEA = 0,097$ [90 % CI 0,090 – 0,103]; $SRMR = 0,074$). Následně jsme také ověřili méně restriktivní model prvního řádu (obr. 3), ve kterém jsme počítali pouze vzájemnou korelaci jednotlivých subškál ($\chi^2 = 450,78$; $df = 120$; $p < 0,001$; $CFI = 0,975$; $TLI = 0,968$; $RMSEA = 0,071$ [90 % CI 0,064 – 0,078]; $SRMR = 0,05$).

Tabulka 23: popisné statistiky celkové škály PPCS a jednotlivých subškál

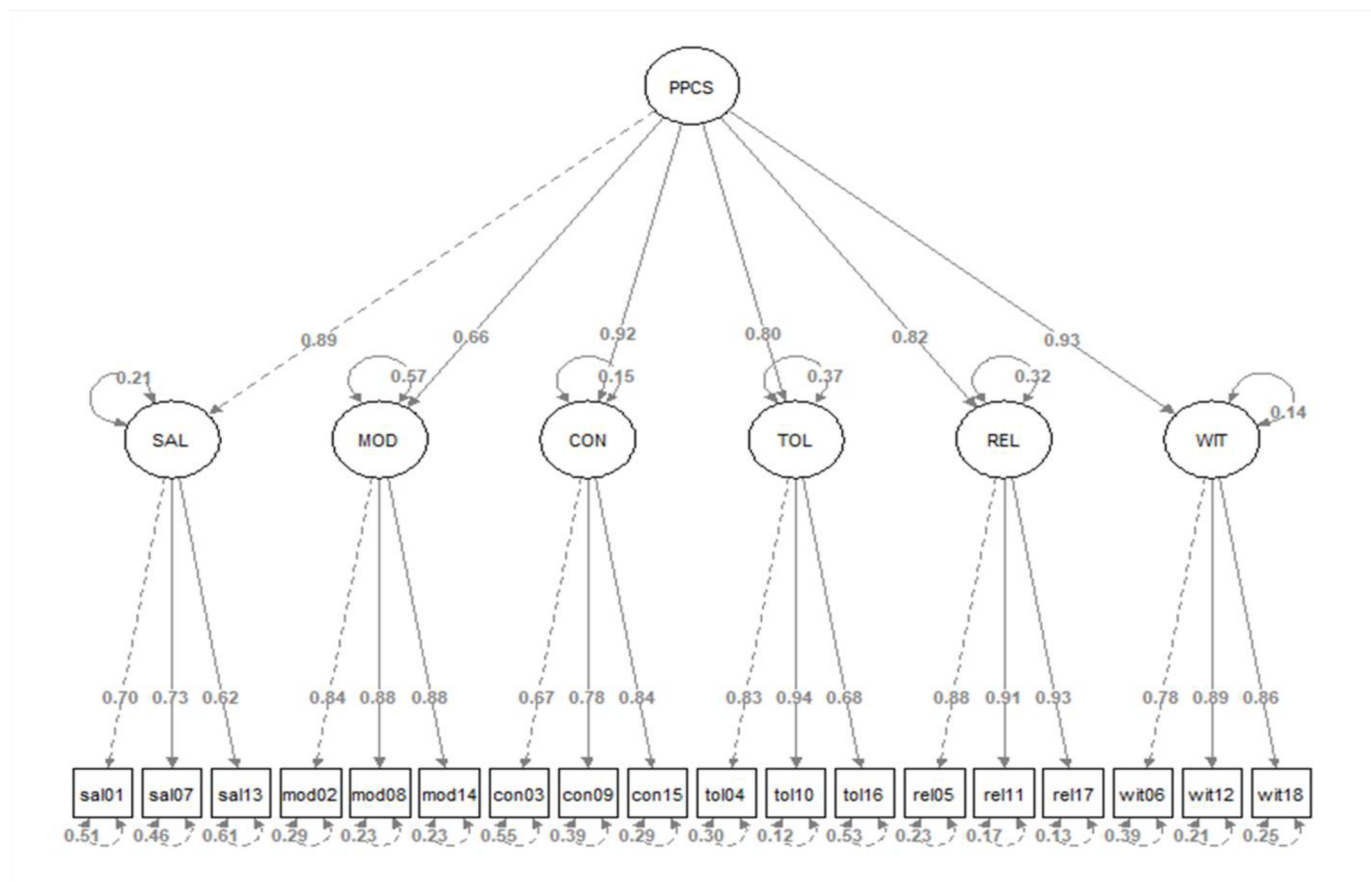
Proměnná	α	Šikmost	Špičatost	Rozmezí	M	SD
PPCS	0,92	1,06	0,99	1 – 5,83	2,22	0,95
Význačnost	0,66	0,98	0,57	1–6	2,22	1,08
Změna nálady	0,88	0,17	-0,87	1–7	3,32	1,49
Konflikt	0,72	1,75	2,9	1–6,67	1,81	1,13
Tolerance	0,75	1,29	1,2	1–7	2,11	1,22
Relaps	0,9	1,26	0,4	1–6,67	2,13	1,53
Abstinenční příznaky	0,78	1,81	3,86	1–7	1,72	0,97

Tabulka 24: Spearmanovy korelační koeficienty pro vztahy mezi jednotlivými subškálami a s celkovou škálou PPCS

Proměnná	PPCS	Význačnost	Změna nálady	Konflikt	Tolerance	Relaps
PPCS	-					
Význačnost	0,76	-				
Změna nálady	0,76	0,57	-			
Konflikt	0,69	0,41	0,33	-		
Tolerance	0,72	0,48	0,42	0,49	-	
Relaps	0,76	0,43	0,39	0,65	0,49	-
Abstinenční příznaky	0,78	0,66	0,5	0,51	0,54	0,57

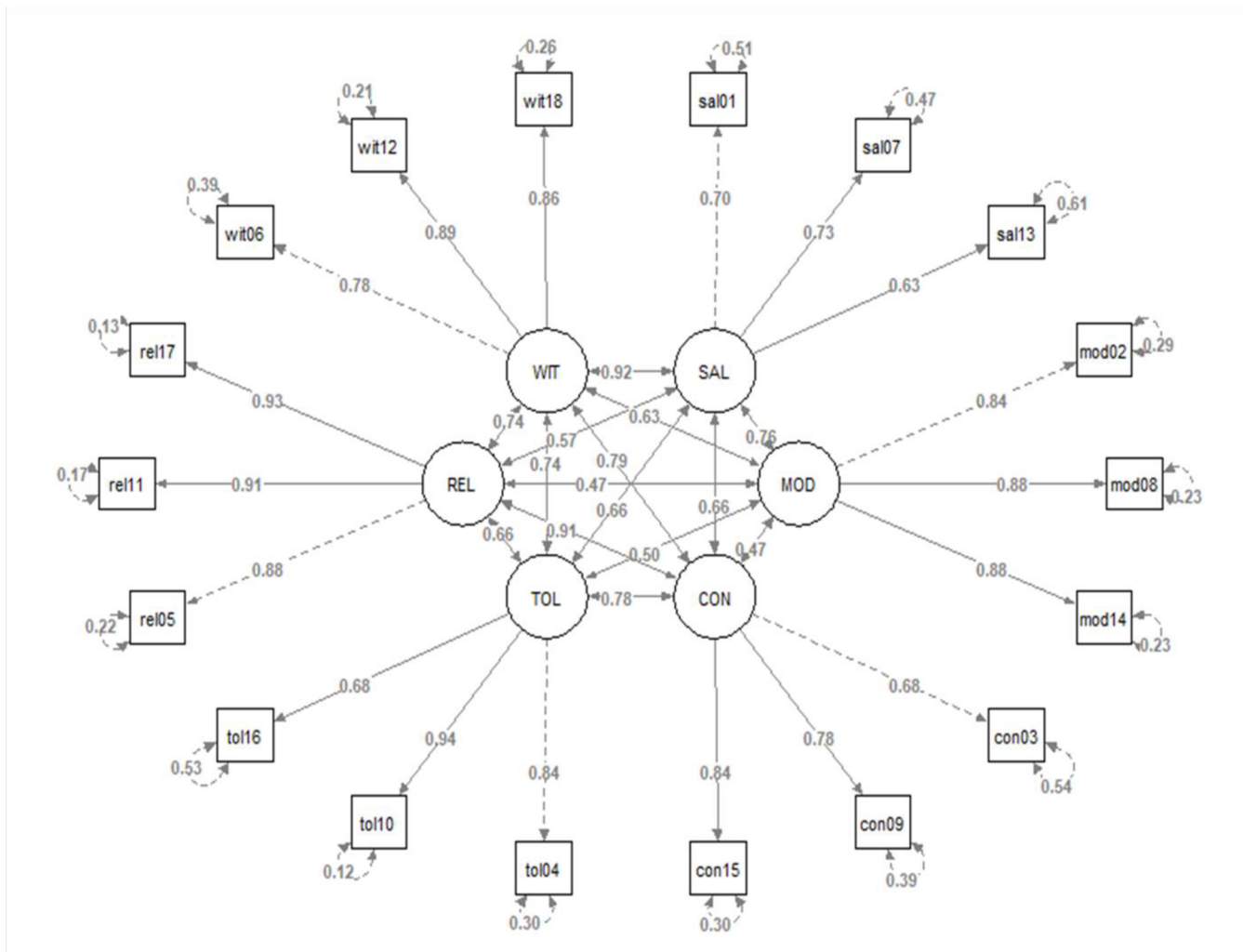
Pozn.: všechny korelace byly signifikantní na hladině významnosti $p < 0,001$.

Obrázek 2: model druhého řádu škály PPCS

Pozn.: SAL = Význačnost, MOD = Změna nálady, CON = Konflikt, TOL = Tolerance, REL = Relaps, WIT = Abstinenční příznaky. Číslování jednotlivých položek odpovídá číslování položek v příloze 4.

Obrázek 3: model prvního řádu škály PPCS

Pozn.: SAL = Význačnost, MOD = Změna nálady, CON = Konflikt, TOL = Tolerance, REL = Relaps, WIT = Abstinční příznaky. Číslování jednotlivých položek odpovídá číslování položek v příloze 4.

7.5 Ověření platnosti hypotéz

Nyní se vrátíme k hypotézám, které jsme si stanovili v předchozí kapitole, a které jsme z důvodu lepšího plynutí textu nezahrnuli do prezentace výsledků. Všechny naše hypotézy se týkají populace mladých dospělých.

H1: Muži pornografii záměrně vyhledávají v nižším věku než ženy.

Muži v našem souboru sledovali pornografii poprvé průměrně v 13,6 letech ($SD = 2,19$), ženy až ve 14,48 letech ($SD = 2,9$), $t(583,61) = -6,78$, $p < 0,001$, $d = 0,55$. Hypotézu **přijímáme**.

H2: Muži sledují masturbují u pornografie častěji než ženy.

Muži v našem souboru nejčastěji odpovídali, že během uplynulého měsíce u pornografie masturbovali průměrně 1-2x týdně ($Me = 4$; 2-3x za týden), nejčastější odpovědí žen bylo, že nikdy, případně 1-2x měsíčně ($Me = 2$; 1-2x za měsíc), $U = 19748,50$, $p < 0,001$, $AUC = 0,19$. Hypotézu **přijímáme**.

H3: Muži se sledování pornografie při jedné příležitosti věnují delší čas.

Nejčastější odpovědí shodně mužů i žen v našem souboru bylo, že se sledování pornografie během jedné příležitosti věnují 5-15 minut. Medián u mužů ($Me = 2$; 5-15 minut) se však oproti ženám ($Me = 2$; 5-15 minut) statisticky významně lišil, $U = 38910,5$, $p < 0,001$, $AUC = 0,38$. Hypotézu **přijímáme**.

H4: Muži mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s pozitivními postoji vůči pornografii než ženy.

Na škále pozitivních postojů muži průměrně získali 3,79 bodů ($SD = 0,84$), což je o 0,2 bodu více než u žen ($M = 3,59$, $SD = 0,81$). Tento rozdíl je statisticky významný, $t(620) = 2,99$, $p = 0,003$, $d = 0,24$. Hypotézu **přijímáme**.

H5: Ženy mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s negativními postoji vůči pornografii než muži.

Průměr žen na škále negativních postojů ($M = 4,07$, $SD = 0,98$) byl vyšší, než u mužů ($M = 3,86$, $SD = 1,08$), $t(553,87) = -2,49$, $p = 0,01$, $d = 0,2$. Hypotézu **přijímáme**.

H6: Nevěřící mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s pozitivními postoji vůči pornografii než věřící.

Průměrný výsledek na škále pozitivních postojů u lidí, kteří se označili za nevěřící byl v našem souboru 3,82 ($SD = 0,75$), u věřících pak 3,36 ($SD = 0,92$), $t(326,27) = -6,15$, $p < 0,001$, $d = 0,55$. Hypotézu **přijímáme**.

H7: Věřící mají v dotazníku IPQ vyšší míru souhlasu s negativními postoji vůči pornografii než nevěřící.

Naproti tomu na škále negativních postojů získávali vyšší skór věřící ($M = 4,33$, $SD = 1,06$). Nevěřící získávali v průměru o více než půl bodu méně ($M = 3,8$, $SD = 0,97$), $t(357,55) = 6,01$, $p < 0,001$, $d = 0,52$. Hypotézu **přijímáme**.

H8: Muži mají podle PPCS vyšší míru rizikového používání pornografie než ženy.

Průměrný výsledek mužů na škále PPCS byl 2,56 ($SD = 1,01$, $Me = 2,39$), což je o více než půl bodu vyšší průměr, než u žen ($M = 1,91$, $SD = 1,04$, $Me = 1,72$), $U = 21981,5$, $p < 0,001$, $AUC = 0,3$. Hypotézu **přijímáme**.

H9: Věřící mají podle PPCS nižší míru rizikového používání pornografie než nevěřící.

Navzdory očekávání dosahovali respondenti, kteří se považovali za věřící, mírně vyšších výsledků ($M = 2,37$, $SD = 1,04$, $Me = 2,22$), než nevěřící ($M = 2,15$, $SD = 0,9$, $Me = 2$), $U = 28095,5$, $p = 0,04$, $AUC = 0,45$. Pro naši hypotézu jsme tedy **ne našli důkazy**, naopak jsme našli malé, ale signifikantní důkazy svědčící pro opačný vztah, než jsme předpokládali v naší hypotéze.

8 DISKUZE

V naší práci jsme se zaměřili na zkoumání zkušenosti česky hovořících mladých dospělých s pornografií (především na internetu), postoje k ní a její problematické užívání.

8.1 Zkušenost

Nejprve jsme se zabývali obecně expozicí respondentů pornografii. 96,64 % našeho výzkumného souboru někdy přišlo do kontaktu s pornografií, přičemž u 96,05 % z nich bylo toto setkání minimálně jednou v životě záměrné, mezi muži to bylo dokonce více než 99 % (pouze jeden respondent identifikující se jako muž uvedl, že se s pornografií na internetu setkal pouze nezáměrně) a 100 % u respondentů, kteří se identifikovali jinak než jako „muž“ či „žena“. Tento výsledek je nicméně nutné interpretovat opatrně – v našem výzkumném souboru využilo možnosti uvést jinou pohlavní/genderovou identifikaci pouze 11 respondentů.

Téměř 100 % expozice pornografii v našem výzkumném souboru se zásadně neliší oproti jiným výzkumům, Ballester-Arnal a kolektiv (2022) uvádí, že podle současných výzkumů se během svého života s pornografií setká 60-98 % mužů a 30-90 % žen. V jejich výzkumu pak to, že někdy v životě vyhledávali porno, uvedlo 97,4 % mužů a 75,30 % žen ve věku 18-25 let. U Solano a kolektivu (2020) jsou tato čísla ještě mírně vyšší (98 % respektive 91,9 % mužů a žen). Prevalence setkání s pornografií v našem souboru se tedy zřejmě významně neliší od zjištění jiných autorů, odpovídá také o něco vyšší expozice v populaci mužů oproti populaci žen.

Na první pohled překvapující je naše zjištění, že respondenti, kteří pornografii nikdy aktivně nevyhledávali, s ní přišli poprvé do kontaktu průměrně více než o půl roku později, než ji vyhledala skupina záměrně sledujících (tzn. pouze nezáměrně sledující byli poprvé nezáměrně vystaveni pornografii průměrně ve věku 14,52 let. Ti, kteří někdy sledovali pornografii záměrně tak poprvé učinili průměrně ve věku 13,82 let). Chlapci se s pornografií setkávali významně dřív než děvčata (13,06 oproti 14,48 let). První expozice je v našem souboru celkově v o něco vyšším věku než v jiných výzkumech, kde byla udávána věková

hranice 14,1 let (Dwulit & Rzymiski, 2019) případně 11,70 let (Healy-Culen et al., 2022), nicméně ženy v našem souboru se s pornem setkaly významně dříve než ženy v souboru Herbenick a kolektivu (2020) – zde autoři uvádí 17,8 let. Rok a půl rozdílu v našem souboru odpovídá rozdílu ve výzkumu Healy-Culen a kolektivu (2022; 11,33 u chlapců a 12,83 u dívek). Průměrný věk prvního nezáměrného sledování je však v našem souboru takto vysoký zřejmě kvůli tomu, že je ochuzen o data těch, kteří pak porno sledovali záměrně, tato skupina v našem výzkumu totiž na tuto otázku neodpovídala. Navíc je tato otázka velmi pravděpodobně zatížena zkreslením na straně respondentů – na úplně první setkání s pornografií mohli zapomenout, případně pro ně mohlo být obtížné danou vzpomínku správně časově zařadit.

Významný rozdíl mezi muži a ženami ($t(583,61) = -6,78, p < 0,001, d = 0,55$) jsme našli také v otázce frekvence masturbace u pornografie za poslední měsíce – zatímco 78,39 % mužů v našem souboru masturbuje u pornografie 1x týdně a častěji, stejnou frekvenci uvádí jen 27,77 % žen. Frekvence je častější, než pro podobnou věkovou kategorii uvádí Malki a kolektivu (2021) – zde v kategorii 16-24 let sledovalo pornografii 1x týdně a častěji 65,6 % mužů a 12,9 % žen. Vyšší frekvenci především u žen jsme zjistili také oproti předchozímu výzkumu na podobné věkové kategorii v českém a slovenském prostředí – Smutný a Šulc (2018) uvádí frekvenci 2x týdně a častěji 77,9 % mužů a 15,8 % žen. Ženská sexualita a masturbace je tématem čím dál tím méně tabuizovaným, je proto možné, že si mladé ženy tuto aktivitu dopřávají čím dál tím častěji (Kraus, 2017) a také jsou ochotnější o ní pravdivě referovat. Signifikantní, ale už ne tolik prakticky významný rozdíl frekvence masturbace u pornografie jsme našli také mezi heterosexuály a respondenty s jinou než heterosexuální orientací ($U = 32979,50, p = 0,005, AUC = 0,43$). Tento jev je především v populaci homosexuálních mužů poměrně častý (Træen & Daneback, 2013), může souviset například s menším množstvím možností pro partnerskou sexuální aktivitu, ale také s prostorem zkoumat svou sexuální identitu a touhy (Harper et al., 2016). Dále jsme rozdíl našli mezi věřícími a nevěřícími ($U = 37855,50, p < 0,001, AUC = 0,4$; podobně u MacInns, & Hodson, 2016) a překvapivě také mezi zadanými, kteří udávali častější masturbaci u pornografie v posledním měsíci oproti nezadaným ($U = 48239,50, p = 0,03, AUC = 0,4$).

Možné vysvětlení pro tento fenomén nabízí zastoupení studujících, kterých je v našem souboru oproti pracujícím většina. Studující mohou častěji žít v partnerských

vztazích „na dálku“, touha po reálném partnerovi, který je však v danou chvíli nedostupný, se může „vybít“ v individuální masturbaci u pornografie. Neexistuje však studie, která by potvrdovala domněnku, že studující partneři sdílí domácnost méně často než pracující. Nicméně ve studii Solano a kolektivu (2020) uvedlo 32 % mužů a 16,4 % žen, že sledují porno, když se jejich protějšek nemůže či nechce věnovat partnerské sexuální aktivitě.

Muži a ženy se lišili také v času věnovanému sledování pornografie při jedné příležitosti ($U = 38910,5$, $p < 0,001$, $AUC = 0,38$), podobně také nevěřící ($U = 38561,0$, $p < 0,001$, $AUC = 0,41$) a neheterosexuálové ($U = 28798,00$, $p < 0,001$, $AUC = 0,37$). Významnost těchto rozdílů je však spíše nižší. Obecně se náš soubor v této charakteristice příliš nelišil od podobného souboru z amerického prostředí (Noll et al., 2022) – 47,33 % našeho a 42,1 % amerického souboru se pornografii věnovalo 5-15 minut při jedné příležitosti, 21,07, respektive 20,6 % uvedlo 15-30 minut.

8.2 Postoje

Vzhledem frekvenci a dalším charakteristikám sledování porna v našem souboru bychom mohli očekávat, že postoje vůči pornografii budou pozitivní. Respondenti však ve větší míře souhlasili s výroky, které se o pornografii vyjadřovaly negativně. Průměrná odpověď byla 3,97 (na škále od 1 = rozhodně nesouhlasím, do 7 = rozhodně souhlasím), přičemž na škále pozitivních postojů to bylo 3,68. Noll a kolektiv (2022) našli podobný trend – 4,12 pro negativní škálu a 3,8 pro pozitivní škálu. Poměrně důležitým fenoménem, který jsme pozorovali, bylo vysoké množství neutrálních odpovědí, kterých bylo průměrně 9, tedy téměř čtvrtina odpovědí ve čtyřicetipoložkovém dotazníku. Přestože je toto číslo oproti původnímu výzkumu s dotazníkem IPQ menší (Noll a kolektiv (2022) referují průměrně 13,92 neutrálních odpovědí na respondenta), považujeme toto číslo za poměrně důležité a hodné dalšího zamyšlení.

Jedním z možných vysvětlení, pokud pomineme možnost nedbalého vyplnění či neochotu mít názor a přijmout za něj odpovědnost, je možnost, že respondenti vnímají pornografii ambivalentně, tedy že vnímají jak určitá pozitiva, která pornografie přináší jim či společnosti, tak taky vnímají negativní aspekty spojené s konzumací a produkcí pornografie či případná rizika. Druhou možností, která se nám zdá pravděpodobnější,

je velká vrstevnatost problematiky, která nebyla reflektována dostatečnou diferencovaností dotazníku.

Kromě možného zkreslení „porno může být nebezpečné pro ostatní, ale já jsem v pohodě,“ několik respondentů na závěr dotazníku upozorňovalo na nedostatečné pokrytí problematiky různých pornografických obsahů. Různí autoři (Lewczuk et al., 2021, Hald & Štulhofer, 2016) poukazují, že je tento aspekt potřeba brát na vědomí. V dnešní době totiž existují různé druhy pornografie – amatérské se liší od profesionálního, objevuje se také feministické či „female friendly“ porno, které mnohem víc bere v potaz ženské potěšení ze sexuálního setkání než tradiční pornografické snímky, které byly zaměřeny spíše na muže a ženy zde skutečně mohly být vnímány jako pouhý nástroj či prostředek k dosažení mužského orgasmu (Fritz & Paul, 2017). Námi použitý dotazník se však zaměřoval na pornografii bez této diferenciaci, což mohlo respondenty vést k častější volbě neutrální odpovědi. Pro některé jedince byly také některé otázky nerelevantní – muži, kteří sledují výhradně homosexuální porno zřejmě nemají moc příležitostí utvořit si názor na to, jestli je pornografie vůči ženám degradující.

Trendy ve sledování pornografie však odráží postoje rozdíly mezi muži a ženami. Zatímco na pozitivní škále vyjadřovali vyšší míru souhlasu muži ($M = 3,79$ vs. $M = 3,59$ u žen; $t(620) = 2,99$, $p = 0,003$, $d = 0,24$), ženy více souhlasily s položkami negativní škály ($M = 4,07$ oproti $M = 3,86$ u mužů; $t(326,27) = -6,15$, $p < 0,001$, $d = 0,55$), podobně jako u Noll a kolektivu (2022). Tento efekt byl pro pozitivní škálu spíše malý, nicméně pro negativní škálu se jednalo o středně silnou míru účinku. Tyto výsledky mohou reflektovat výše zmiňované zaměření tradiční pornografie na uspokojení mužů, vliv může mít také větší tabuizace ženské sexuality, která je ve společnosti stále přítomná (González-Marugán et al., 2021). Také další výzkumy potvrzují tento trend – muži jsou vůči pornografii více otevření, než ženy (Häggström-Nordin et al., 2009, Rachakatla et al., 2022).

8.3 Problémové používání pornografie

Kromě zkušeností a postojů jsme zjišťovali také problematické používání pornografie. K tomuto účelu jsme využili dotazník Problematic Pornography Consumption Scale autorů Böthe a kolektivu (2018). Respondenti v našem souboru dosahovali průměrně skóru 2,22 ($SD = 0,95$), což je o něco více než v původním maďarském souboru, kde byl

průměr 1,95 ($SD = 1,02$), přičemž tento rozdíl je spíše málo významný ($d = 0,27$). Maďarský soubor (18-54, $M = 22,58$, $SD = 4,89$) však neměl horní hranici věku omezenou na 26 let, jako tomu bylo v našem souboru (18-26, $M = 21,78$, $SD = 2,25$), je proto možné, že minimálně část tohoto rozdílu je způsobena nižší prevalencí sledování pornografie ve starší populaci (Malki et al., 2021). Muži v našem souboru dosahovali v podstatě stejného průměrného výsledku ($M = 2,56$, $SD = 1,01$) jako čínští muži ($M = 2,58$, $SD = 1,31$; Chen et al., 2021) Shodně s výsledky Böthe a kolektivu (2018) jsme zjistili vyšší průměrný skóre ve skupině mužů oproti ženám a nenašli jsme signifikantní rozdíly mezi skupinami podle sexuální orientace.

Zjistili jsme však statisticky signifikantní rozdíl mezi skupinou věřících a nevěřících, který byl prakticky celý způsoben rozdílem mezi věřícími a nevěřícími muži. Odborná literatura uvádí, že vyšší míra vnímaného problematického užívání či závislosti je spojena s religiozitou (Bradley et al., 2016), případně v širším pojetí s morální inkongruencí. Objektivně hodnocené problematické používání pornografie však nevykazuje s těmito charakteristikami signifikantní vztah (Reid et al., 2016). Je tedy pravděpodobné, že dotazník PPCS je zatížen nepřesnostmi způsobenými subjektivním hodnocením (jak je patrné z možností odpovědi na položky dotazníku – pro někoho, kdo má vůči sledování pornografie morální výhrady může být určitá frekvence jevů spojených se sledováním porna vnímána jako velmi častá, zatímco u toho, kdo tyto morální výhrady nemá může být stejná frekvence vnímána jako „zřídka“). Je však taky nutné brát v potaz, že pouze zvýšený průměr v dotazníku ještě automaticky neznamena větší podíl rizikových uživatelů, kteří překračují hranici 76 bodů.

Nejsilnější komponentou PPCS byla v našem souboru subškála Změna nálady, jejíž průměr byl o více než bod vyšší než průměr celkové škály (2,22 oproti 3,32). Výzkumy uvádí, že sledování pornografie, které je copingovou strategií/motivováno negativními emocemi je spojeno s vyšší mírou problematického používání pornografie (Böthe, Tóth-Király, Bella et al., 2021) Náš soubor se v tomto nicméně liší oproti maďarskému, kde byla nejsilnější komponentou význačnosti (Böthe et al., 2018) i čínskému, ve kterém byl nejvyšší průměr v subškále relapsu (Chen, Luo et al., 2021).

Celkem 4,27 % z celkového souboru a 5,05 % z těch, kdo pornografii sledovali v posledním měsíci spadali v našem výzkumu do kategorie rizikových uživatelů podle

kritéria stanoveného Böthe a kolektivem (2018) na 76 bodů z celkové škály. Tento poměr je opět mírně vyšší než zastoupení rizikových uživatelů v maďarském souboru (Böthe et al., 2018), což může být opět způsobeno nižším věkovým průměrem našeho souboru. Riziková skupina pak byla většinou (89,29 %) tvořena muži, kteří nejenomže pornografii sledují více než ženy, ale častěji s ní mívají problémy. Antons a kolektiv (2022) uvádí, že prevalence problematického používání pornografie se v současnosti pohybuje mezi 3–10 % u mužů (v našem souboru 8,76 %) a 1–7 % u žen (v našem souboru 0,81 %).

8.4 PPCS

Přestože z námi navrhovaných modelů vykazuje lepší shodu s daty méně restriktivní model prvního řádu, vzhledem k významné korelaci mezi jednotlivými faktory však považujeme za smysluplný výpočet celkového skóru PPCS.

Také v našem souboru, podobně jako v původním maďarském (Böthe et al., 2018) a následně čínském (Chen et al., 2021) jsme prokázali psychometrickou robustnost dotazníku Problematic Pornography Consumption Scale.

Určitou obtíž při převodu metody do českého prostředí byl její překlad. Časové údaje v sedmi položkové hodnotící škále jsou poměrně vágní a některé se překrývají. Zároveň v zájmu zachování co nejpřesnější podoby s anglickým zněním položek některé položky obtížněji naplňují původní kritérium tvůrců, aby položky co nejvíce odpovídali způsobu, jakým se běžně o pornu hovoří.

8.5 Limity

Navzdory tomu, že se náš výzkum uskutečnil na poměrně velkém souboru, i on čelí určitým omezením. Vzhledem k tomu, že množství studujících oproti pracujícím je v našem souboru významně nadhodnoceno, soubor není reprezentativní, a to jak pro celkovou populaci (neboť je omezen věkem 18–26 let), ale ani pro zvolenou věkovou skupinu. Zvláště muži pak museli být konkrétněji osloveni, aby byl poměr mužů a žen v souboru vyrovnanější.

Dalším nedostatkem, který při interpretaci výsledků musí být brán v potaz je fakt, že účastnice, které uvedly, že pornografii nikdy neviděly ani nezáměrně, nevyplňovaly

postojovou škálu, přičemž se můžeme domnívat, že jejich postoje vůči pornografii jsou spíše negativní.

Jak již bylo zmíněno, v našem výzkumu jsme nebrali v potaz diferencování pornografických obsahů, ke kterým mohou mít lidé rozdílné postoje.

8.6 Doporučení pro další výzkum

Náš výzkum otevírá dveře k dalším možným výzkumným problémům, problematika sledování pornografie je v české populaci poměrně málo probádaným terénem.

Ačkoliv v našem souboru byli zastoupeni genderově diverzní respondenti, bylo jich pouze jedenáct, což znemožňovalo počítat s nimi jako se samostatnou skupinou. Ze stejného důvodu jsme všechny respondenty, kteří uvedli jinou než heterosexuální orientaci, sloučili do jedné skupiny, která se však vnitřně může dost lišit. Jedním ze směrů, kterým se může výzkum dále ubírat je tedy zkoumání rozdílů postojů a zkušeností s pornografií v rámci genderových a sexuálních rozdílů. Zajímavý by mohl být také kvalitativní vhled do toho, jak pornografii vnímají a používají lidé, kteří se identifikují jako asexuální – několik jedinců v našem výzkumu uvedlo asexuální orientaci a zároveň, že v posledním měsíci masturbovali u pornografie.

Dalším bodem, který pro výzkum v oblasti pornografie začíná být nutností je reflektování různých pornografických obsahů, a to nejen co do „skladby“ (sexuální aktivita mezi jedinci stejného či odlišného pohlaví, sexuální aktivita dvou či více jedinců), ale i co do scénáře („female friendly“ x klasická spíše na muže zaměřená pornografie), protože hlavně rozdílné scénáře zřejmě mohou mít na jedince rozdílný dopad a také být rozdílně vnímány.

Pro lepší možnosti využití dotazníku PPCS v klinické či poradenské a terapeutické praxi nutné dále zkoumat souvislost mezi výsledky PPCS a morální inkongruencí a případné další úpravy dotazníku, aby se omezil vliv subjektivního hodnocení. Náš výzkum sice nezjišťoval, kolik respondentů se považovalo za problematické konzumenty pornografie, nicméně víme, že subjektivní hodnocení ne vždy odpovídá objektivní přítomnosti problematického používání pornografie a k těmto situacím je v rámci terapie nutné přistupovat rozdílným způsobem. Je taky možné, že vliv morální inkongruence na vnímanou

„závislost“ na pornografii je v českém prostředí jiný než v americkém, které je silněji křesťansky založené.

Zajímavým předmětem výzkumu by mohlo být také soustředit se na svépomocné programy typu kurzů, peer-poradenství nebo skupin anonymních pornoholiků, se kterými se můžeme setkat například v rámci organizace NePornu a jejich efektivitu, ale také charakteristiky lidí, kteří tyto svépomocné programy vyhledají.

Klíčovým bodem pro výzkum problematického používání pornografie je však vědecký konsenzus ohledně podstaty tohoto fenoménu a následné stanovení použitelných diagnostických kritérií, které by výzkum sjednotily.

9 ZÁVĚR

Cílem naší práce bylo popsat vzorce konzumace pornografie ve skupině mladých dospělých, jejich postoje a problematické používání. Zároveň jsme se věnovali ověření psychometrických charakteristik dotazníku Problematic Pornography Consumption Scale v české verzi.

Zjistili jsme, že kromě jednoho respondenta všichni muži a většina žen alespoň jednou v životě záměrně vyhledala pornografii. Ve frekvenci a délce sledování se pak náš soubor příliš nelišil od zjištění jiných výzkumníků, přičemž muži prakticky ve všech charakteristikách vykazovali kladnější vztah a vyšší míru používání pornografie. Podobně jsme v některých charakteristikách našli rozdíly také mezi skupinou věřících a nevěřících a skupinou heterosexuální oproti neheterosexuální. Zhruba 5 % našeho souboru spadalo do kategorie rizikových uživatelů pornografie, přičemž tento fenomén se týkal opět více mužů než žen.

Psychometrické charakteristiky dotazníku PPCS pro českou populaci jsou dostatečně robustní, avšak objevili jsme, že věřící respondenti v něm skórují průměrně výše než nevěřící respondenti. Toto zjištění vyžaduje další zkoumání, protože naznačuje, že problematické používání pornografie diagnostikované tímto dotazníkem je ovlivněno subjektivním hodnocením.

10 SOUHRN

Pornografie je fenomén, který je v dnešní době nějakým způsobem součástí života prakticky každého člověka – v průběhu života se s ní setká 60–98 % mužů a 30–90 % žen (Ballester-Arnal et al., 2022) a to poprvé průměrně mezi 10-18 lety (Healy-Culen et al., 2022; Herbenick et al., 2020). Mnoho lidí ji pak více či méně pravidelně vyhledává s různou frekvencí – několikrát do roka i denně (Malki et al., 2021) a to na dobu zhruba 5-30 minut během jedné příležitosti (Healy-Cullen et al., 2022; Noll et al., 2022) a to buď sólové konzumaci, nebo společně s partnerem, přičemž existují signifikantní rozdíly mezi muži a ženami nejen co do kvantity sledování, ale také i co do obsahů (Krejčová et al., 2018.). Sledování pornografie má nejčastěji úzké spojení se sexuální aktivitou – ať už individuální masturbací, či partnerskou, méně často je konzumována např. jako inspirace nebo vzdělávací materiál (Solano et al., 2020). Pornografie je ve společnosti smíšeně přijímána, větší míru přijetí má mezi muži a aktivními uživateli (Noll et al., 2022).

Zatím nemáme všeobecně přijímané jasné představy o konkrétních dopadech sledování pornografie na život člověka. Jsou zkoumány např. oblasti duševního zdraví, sexuální bezpečnosti a agrese, sexuálního fungování a partnerských vztahů. Ukazují se však určité spojitosti např. s pohlavím (u žen mívá pornografie méně negativní vliv než u mužů; Komlenac & Hochleitner, 2022) a morálními inkongruencí (lidé, kteří sledují pornografii navzdory tomu, že si myslí, že je špatná, mají více negativních dopadů; Floyd & Grubbs, 2022; Grubbs & Perry, 2019).

V psychologické praxi se tak také setkáváme s lidmi, u nichž se sledování pornografie stalo problémem, a to objektivním a/nebo subjektivním (Chen, Jiang et al., 2021). Tento fenomén můžeme konceptualizovat různým způsobem – jako behaviorální závislost (Marks, 1990), chování na základě narušení v oblasti impulzivity (Ley et al., 2014) či kompulzivity (Daspe et al., 2018). Současná oficiální klasifikace nemocí nám nicméně dává jen omezené možnosti jeho kategorizace ve formě diagnózy CSBD (kompulzivní sexuální chování; World Health Organization, 2019). Mezi projevy řadí někteří postupně

eskalující konzumaci (Hanseder & Dantas, 2023) a různé abstinenční příznaky (Lewczuk, Wizla, Glica et al., 2022). Vzhledem k nedostatku vědeckého poznání v této oblasti zatím nemáme dostatek informací o účinných intervencích, ukazují se však určité možnosti jak v oblasti psychoterapie (především v rámci KBT přístupů), tak farmakoterapie (Binnie & Reavey, 2020b; Antons et al., 2022).

Vzhledem k nedostatečnému zakotvení problematického používání pornografie v klinickém poznání čelíme v praxi dalšímu úskalí, a to diagnostice. Přestože existuje poměrně velké množství nástrojů, kteří hodnotí problematické používání pornografie (Fernandez et al., 2019), většina z nich se zaměřuje na příliš málo komponent tohoto fenoménu a pouze jedna nabízí cut-off skór oddělující problematické uživatele od neproblematických a tou je osmnácti položkový dotazník Problematic Pornography Consumption Scale (Böthe et al., 2018).

Navzdory tomu, jak rozšířeným fenoménem pornografie je, v českém prostředí na toto téma existuje pouze malé množství výzkumů. Rozhodli jsme se proto zaměřit na zkušenosti česky hovořících mladých dospělých ve věku 18–26 let se sledováním pornografie, na jejich postoje vůči ní a její problematické používání a pomocí deskriptivního přístupu tuto oblast zmapovat.

Vzhledem k roztržitosti výzkumu v oblasti pornografie, kdy si téměř každý výzkumník vytváří vlastní nástroj k posouzení zkoumaného, jsme se rozhodli využít již existujících dotazníků, a to konkrétně Internet Pornography Questionnaire (pro témata zkušenosti a postoje; Noll et al., 2022) a Problematic Pornography Consumption Scale (pro téma problematického používání; Böthe et al., 2018). U druhého jmenovaného jsme se rovněž rozhodli ověřit jeho psychometrické charakteristiky po převodu do českého prostředí pro případné další možnosti využití v rámci psychologické praxe.

Online dotazník vyplnilo 685 respondentů, po vyřazení těch, kteří neodpovídali námi zvolené věkové kategorii a těch, kteří odpovídali nekonzistentně jsme pro analýzu využili data 655 respondentů ($M_{\text{věk}} = 21,78$). V tomto souboru měly mírnou většinu (56,6 %) ženy, 11 respondentů uvedlo jinou než tradiční binární identitu. Většina respondentů se identifikovala jako heterosexuální (76,3 %) a v době vyplňování dotazníku studovala (82,29 %). Necelá třetina se pak považovala za věřící (32,67 %) a více než polovina (52,67 %) byla v dlouhodobém partnerském vztahu.

Drtivá většina (96,6 %) našeho souboru se alespoň jednou v životě setkala s internetovou pornografií, přičemž 92,82 % celkového souboru pornografii alespoň jednou záměrně vyhledala, a to poprvé průměrně ve věku 13,82 let. Žádný muž neuvedl, že by se s pornografií nikdy nesetkal a pouze jeden uvedl, že se s pornografií setkal pouze nezáměrně. Pro skupinu, která uvedla pouze nezáměrnou expozici přišlo první setkání průměrně ve věku 14,52 let.

91,12 % z těch, kteří někdy sledovali pornografii záměrně, se této aktivitě věnovalo v posledních šesti měsících (nejčastěji sami v soukromí, v soukromá se sexuálním partnerem nebo jinými lidmi, např. přáteli) a 85,69 % u pornografie v posledních šesti měsících masturbovalo. Pokud pomíneme možnost nikdy, největší skupina žen za poslední měsíc u pornografie masturbovala 1–2x (32,88 %), největší skupina mužů (28,57 %) udala frekvenci 2–3x týdně. Častější masturbaci u pornografie v posledním měsíci kromě mužů udávali také LGB+ jedinci oproti heterosexuálům, nevěřící oproti věřícím a zadaní oproti nezadaným. Nejvíce udávanou průměrnou délkou sledování pornografie při jedné příležitosti pak bylo 5-15 minut (47,33 %), přičemž opět platilo, že muži, neheterosexuálové a nevěřící se pornografii věnují průměrně déle.

V oblasti postojů jsme pak zjistili, že průměr našeho souboru ve škále pozitivních postojů je mírně pod polovinou škály (3,68 z 7), což znamená, že respondenti s výroky vyjadřujícími pozitivní postoje vůči pornografii spíše mírně nesouhlasili. Vyšší míru souhlasu pak vykazovali muži, nevěřící a LGB+ jedinci. Obecně nejsouhlasněji hodnocenou položkou bylo „Internetová pornografie uvolňuje sexuální napětí.“

Na škále negativních postojů byl průměr celého souboru téměř neutrální (3,97 z 7), tentokrát však vyšší míru souhlasu vyjadřovaly ženy a věřící respondenti. Největší souhlas byl v našem souboru s položkou „Internetová pornografie vytváří zkreslené představy o sexu.“ Nalezli jsme negativní vztah mezi škálou negativních postojů a frekvencí i délkou trvání sledování pornografie. Obráceně pozitivní postojová škála měla pozitivní vztah k frekvenci i délce sledování pornografie.

Na škále problematického používání pornografie naši respondenti bodovali průměrně 2,22 bodů ze 7, přičemž muži dosahovali vyššího průměru oproti ženám (2,56 x 1,91), stejně tak věřící (2,37) proti nevěřícím (2,15). Tento rozdíl byl ale tvořen v podstatě pouze věřícími muži. Výsledky PPCS korelují pozitivně s délkou a frekvencí sledování

pornografie a škálou negativních postojů. Negativní vztah jsme našli k věku prvního záměrného sledování pornografie.

Celkem 5,05 % respondentů z našeho souboru spadalo do kategorie rizikových uživatelů podle Böthe a kolektivu (2018), přičemž tato skupina byla z 89,29 % tvořena muži. Nejčastěji udávaná frekvence masturbace u pornografie v posledním měsíci byla 2–3x týdně. Odlišnost od celkového souboru jsme však našli v délce sledování při jedné příležitosti, kde nejčastější volená možnost byla 30-45 minut a 15-30 minut. Nejvýznamnější komponentou dotazníku PPCS byla v našem souboru Změna nálady. Dotazník PPCS v našem souboru vykazoval kvalitní psychometrické vlastnosti.

Výsledky naší studie se nijak zásadně neodlišují od zjištění podobných výzkumů v dané oblasti. Ve shodě s dalšími autory jsme zjistili, že muži vykazují vyšší míru sledování pornografie ve všech charakteristikách kromě sledování pornografie v soukromí se sexuálním partnerem, které častěji udávaly ženy. Jejich postoje vůči pornografii jsou mírně pozitivnější než postoje žen.

Omezením našeho výzkumu je nemožnost generalizace dat, neboť jsou v našem souboru nadzastoupeni studenti oproti pracujícím. Jako klíčové body pro další výzkum v této oblasti vnímáme diferenciaci různých typů pornografických obsahů, ověření souvislosti vyšších výsledků v dotazníku PPCS s morální inkongruencí (což by naznačovalo, že měří spíše subjektivní pojetí problematického používání pornografie, než objektivní kategorii) a především vědecký konsenzus na vymezení fenoménu problematického používání pornografie jako takového.

LITERATURA

1. Ashton, S., McDonald, K., & Kirkman, M. (2019). *What does "pornography" mean in the digital age? Revisiting a definition for social science researchers. Porn Studies, 1–25.* doi:10.1080/23268743.2018.15440
2. Antons, S., Engel, J., Briken, P., Krüger, Tillmann, H. C., Brand, M., & Stark, R. (2022). Treatments and interventions for compulsive sexual behavior disorder with a focus on problematic pornography use: A preregistered systematic review. *Journal of Behavioral Addictions, 11(3), 643-666.*
<https://doi.org/10.1556/2006.2022.00061>
3. Ballester-Arnal, R., García-Barba, M., Giménez-García, C., Castro-Calvo, J., & Gíllario, M. D. (2022). Pornography Consumption in People of Different Age Groups: an Analysis Based on Gender, Contents, and Consequences. *Sexuality Research and Social Policy.* <https://doi.org/10.1007/s13178-022-00720-z>
4. Bennett, M., Lopresti, B. J., Mcgloin, R., & Denes, A. (2019). The Desire for Porn and Partner?: Investigating the Role of Scripts in Affectionate Communication, Sexual Desire, and Pornography Consumption and Guilt in Young Adults' Romantic Relationships. *Western Journal of Communication, 83(5), 647-667.*
<https://doi.org/10.1080/10570314.2018.1564934>
5. Bennett-Brown, M., & Wright, P. J. (2022). Pornography consumption and partnered sex: a review of pornography use and satisfaction in romantic relationships. *Current Addiction Reports, 9(3), 109-113.*
<https://doi.org/10.1007/s40429-022-00412-z>
6. Berger, J. H., Kehoe, J. E., Doan, A. P., Crain, D. S., Klam, W. P., Marshall, M. T., & Christman, M. S. (2019). Survey of Sexual Function and Pornography. *Military Medicine, 184(11/12), 731-737.* <https://doi.org/10.1093/milmed/usz079>
7. Binnie, J., & Reavey, P. (2020a). Development and implications of pornography use: a narrative review. *Sexual, 35(2), 178-194.*
<https://doi.org/10.1080/14681994.2019.1635250>
8. Binnie, J., & Reavey, P. (2020b). Problematic pornography use: narrative review and a preliminary model. *Sexual, 35(2), 137-161.*
<https://doi.org/10.1080/14681994.2019.1694142>

9. Blinka, L., Ševčíková, A., Škařupová, K., Dreier, M., & Wölfling, K. (2022). Online Sex Addiction: A Qualitative Analysis of Symptoms in Treatment-Seeking Men. *Frontiers in Psychiatry, 13*. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.907549>
10. Borgogna, N. C., Duncan, J., & Mcdermott, R. C. (2018). Is scrupulosity behind the relationship between problematic pornography viewing and depression, anxiety, and stress?. *Sexual Addiction, 25*(4), 293-318. <https://doi.org/10.1080/10720162.2019.1567410>
11. Böthe, B., Koós, M., & Demetrovics, Z. (2022). Contradicting classification, nomenclature, and diagnostic criteria of Compulsive Sexual Behavior Disorder (CSBD) and future directions • Commentary to the debate: "Behavioral addictions in the ICD-11." *Journal of Behavioral Addictions, 11*(2), 204-209. <https://doi.org/10.1556/2006.2022.00030>
12. Böthe, B., Bella, N., Demetrovics, Z., Tóth-Király, I., Potenza, M. N., & Orosz, G. (2021). Why do people watch pornography? The motivational basis of pornography use. *Psychology of Addictive Behaviors, 35*(2), 172-186. <https://doi.org/10.1037/adb0000603>
13. Böthe, B., Demetrovics, Z., Orosz, G., & Tóth-Király, I. (2021). The Short Version of the Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS-6): A Reliable and Valid Measure in General and Treatment-Seeking Populations. *Journal of Sex Research, 58*(3), 342-352. <https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1716205>
14. Böthe, B., Tóth-Király, I., Griffiths, M. D., Potenza, M. N., Orosz, G., & Demetrovics, Z. (2021). Are sexual functioning problems associated with frequent pornography use and/or problematic pornography use? Results from a large community survey including males and females. *Addictive Behaviors, 112*. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106603>
15. Böthe, B., Tóth-Király, I., Orosz, G., Demetrovics, Z., Potenza, M. N., & Griffiths, M. D. (2019). Revisiting the Role of Impulsivity and Compulsivity in Problematic Sexual Behaviors. *Journal of Sex Research, 56*(2), 166-179. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1480744>
16. Böthe, B., Tóth-Király, I., Potenza, M. N., Orosz, G., & Demetrovics, Z. (2020). High-Frequency Pornography Use May Not Always Be Problematic. *The Journal of Sexual Medicine, 17*(4), 793-811. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2020.01.007>

17. Bőthe, B., Tóth-Király, I., Zsila, Á., Griffiths, M. D., Demetrovics, Z., & Orosz, G. (2018). The Development of the Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS). *Journal of Sex Research, 55*(3), 395-406.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1291798>
18. Bőthe, B., Bergeron, S., & Vaillancourt-Morel, M. -P. (2022). Associations Between Pornography Use Frequency, Pornography Use Motivations, and Sexual Wellbeing in Couples. *Journal of Sex Research, 59*(4), 457-471.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1893261>
19. Bőthe, B., Vaillancourt-Morel, M. P., Dion, J., Paquette, M. M., Massé-Pfister, M., Tóth-Király, I., & Bergeron, S. (2022). A Longitudinal Study of Adolescents' Pornography Use Frequency, Motivations, and Problematic Use Before and During the COVID-19 Pandemic. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research, 1-18*. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02282-4>
20. Bradley, D. F., Grubbs, J. B., Uzdavines, A., Exline, J. J., & Pargament, K. I. (2016). Perceived Addiction to Internet Pornography among Religious Believers and Nonbelievers. *Sexual Addiction, 23*(2/3), 225-243.
<https://doi.org/10.1080/10720162.2016.1162237>
21. Brand, M., Rumpf, H. J., Demetrovics, Z., Müller, A., Stark, R., King, D. L., Goudriaan, A. E., Mann, K., Trotzke, P., Fineberg, N. A., Chamberlain, S. R., Kraus, S. W., Wegmann, E., Billieux, J., & Potenza, M. N. (2020). Which conditions should be considered as disorders in the International Classification of Diseases (ICD-11) designation of "other specified disorders due to addictive behaviors"? *Journal of behavioral addictions*. <https://doi.org/10.1556/2006.2020.00035>
22. Butler, M. H., Pereyra, S. A., Draper, T. W., Leonhardt, N. D., & Skinner, K. B. (2018). Pornography Use and Loneliness: A Bidirectional Recursive Model and Pilot Investigation. *Journal of sex, 44*(2), 127-137.
<https://doi.org/10.1080/0092623X.2017.1321601>
23. Cacioppo, M., Gori, A., Caretti, V., Schimmenti, A., Baiocco, R., & Laghi, F. (2018). Development of a new screening tool for cyber pornography: Psychometric properties of the cyber pornography addiction test (CYPAT). *Clinical Neuropsychiatry, 15*(1), 60-65.

24. Castro-Calvo, J., Flayelle, M., Perales, J. C., Brand, M., Potenza, M. N., & Billieux, J. (2022). Compulsive Sexual Behavior Disorder should not be classified by solely relying on component/symptomatic features. *Journal of behavioral addictions*, *11*(2), 210-215. <https://doi.org/10.1556/2006.2022.00029>
25. Cooper, A. (1998). Sexuality and the Internet: Surfing into the new millennium. *CyberPsychology*, *1*(2), 187-193. <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.187>
26. Daneback, K., Træen, B., & Månsson, S. -axel. (2009). Use of Pornography in a Random Sample of Norwegian Heterosexual Couples. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, *38*(5), 746-753. <https://doi.org/10.1007/s10508-008-9314-4>
27. Daspe, M. È., Vaillancourt-Morel, M. P., Lussier, Y., Sabourin, S., & Ferron, A. (2018). When pornography use feels out of control: The moderation effect of relationship and sexual satisfaction. *Journal of Sex*, *44*(4), 343-353. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2017.1405301>
28. Dawson, K., MacNeela, P., & Nic Gabhainn, S. (2019). Dissatisfaction with school sex education is not associated with using pornography for sexual information. *Porn Studies*, *6*(2), 245-257. <https://doi.org/10.1080/23268743.2018.1525307>
29. Delmonico, D. L., & Miller, J. A. (2003). The Internet Sex Screening Test: A comparison of sexual compulsives versus non-sexual compulsives. *Sexual and Relationship Therapy*, *18*(3), 261-276. <https://doi.org/10.1080/1468199031000153900>
30. Donevan, M., Jonsson, L., Svedin, C. G., Bladh, M., Fredlund, C., & Priebe, G. (2022). Adolescents' Use of Pornography: Trends over a Ten-year Period in Sweden. *Archives of Sexual Behavior*, *51*(2), 1125-1140. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02084-8>
31. Downing, J. M. J., Antebi, N., & Schrimshaw, E. W. (2014). Compulsive use of Internet-based sexually explicit media: Adaptation and validation of the Compulsive Internet Use Scale (CIUS). *Addictive Behaviors*, *39*(6), 1126-1130. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.03.007>
32. Droubay, B. A., Shafer, K., & Butters, R. P. (2020). Sexual Desire and Subjective Distress among Pornography Consumers. *Journal of Sex*, *46*(8), 773-792. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2020.1822483>

33. Dwulit, A. D., & Rzymiski, P. (2019). Prevalence, patterns and self-perceived effects of pornography consumption in polish university students: A cross-sectional study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(10).
<https://doi.org/10.3390/ijerph16101861>
34. Erikson, E. H. (1993). *Childhood and society*. WW Norton & Company.
35. Esplin, C. R., Hatch, H. D., Deichman, C. L., Braithwaite, S. R., & Hatch, S. G. (2020). What Motives Drive Pornography Use?. *Family Journal*.
<https://doi.org/10.1177/1066480720956640>
36. Farré, J. M., Agulló, M., Mestre-Bach, G., Montejo, A. L., Granero, R., Fernández-Aranda, F., Jiménez-Murcia, S., Actis, C. C., Villena, A., Maideu, E., & Sánchez, M. (2020). Pornography use in adolescents and its clinical implications. *Journal of Clinical Medicine*, 9(11), 1-19. <https://doi.org/10.3390/jcm9113625>
37. Ferguson, C. J., & Hartley, R. D. (2022). Pornography and sexual aggression: Can meta-analysis find a link?. *Trauma, Violence*, 23(1), 278-287.
<https://doi.org/10.1177/1524838020942754>
38. Fernandez, D. P., & Griffiths, M. D. (2021). Psychometric Instruments for Problematic Pornography Use: A Systematic Review. *Evaluation and the Health Professions*, 44(2), 111-141. <https://doi.org/10.1177/0163278719861688>
39. Fernandez, D. P., Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2020). Short-term abstinence effects across potential behavioral addictions: A systematic review. *Clinical Psychology Review*, 76. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101828>
40. Fernandez, D. P., Kuss, D. J., Justice, L. V., Fernandez, E. F., & Griffiths, M. D. (2023). Effects of a 7-Day Pornography Abstinence Period on Withdrawal-Related Symptoms in Regular Pornography Users: A Randomized Controlled Study. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, 1-22. <https://doi.org/10.1007/s10508-022-02519-w>
41. Flood, M. (2007). Exposure to pornography among youth in Australia. *Journal of Sociology*, 43(1), 45–60. doi:10.1177/1440783307073934
42. Floyd, C. G., & Grubbs, J. B. (2022). Context Matters: How Religion and Morality Shape Pornography Use Effects. *Current Sexual Health Reports*, 1-17.
<https://doi.org/10.1007/s11930-022-00329-8>

43. Floyd, C. G., Saunders, M. A., Volk, F., & Landa, S. (2020). The Moderating Influence of Moral Disapproval of Pornography on Couples' Sexual and Relationship Satisfaction. *Journal of Sex and Marital Therapy, 46*(7), 660-682. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2020.1783409>
44. Fritz, N., & Paul, B. (2017). From Orgasms to Spanking: A Content Analysis of the Agentic and Objectifying Sexual Scripts in Feminist, for Women, and Mainstream Pornography. *Sex Roles: A Journal of Research, 1-14*. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0759-6>
45. Fuss, J., Lemay, K., Stein, D. J., Briken, P., Jakob, R., Reed, G. M., & Kogan, C. S. (2019). Public stakeholders' comments on ICD-11 chapters related to mental and sexual health. *World Psychiatry, 18*(2), 233-235. <https://doi.org/10.1002/wps.20635>
46. Giordano, A. L., & Cashwell, C. S. (2018). An Examination of College Counselors' Work With Student Sex Addiction: Training, Screening, and Referrals. *Journal of College Counseling, 21*(1), 43-57. <https://doi.org/10.1002/jocc.12086>
47. Gola, M., Lewczuk, K., & Skorko, M. (2016). What Matters: Quantity or Quality of Pornography Use? Psychological and Behavioral Factors of Seeking Treatment for Problematic Pornography Use. *The Journal of Sexual Medicine, 13*(5), 815-824. doi:10.1016/j.jsxm.2016.02.169
48. Gola, M., Lewczuk, K., Potenza, M. N., Kingston, D. A., Grubbs, J. B., Stark, R., & Reid, R. C. (2022). What should be included in the criteria for compulsive sexual behavior disorder?. *Journal of Behavioral Addictions, 11*(2), 160-165. <https://doi.org/10.1556/2006.2020.00090>
49. González-Marugán, E. M., Felipe Castaño, M. E., Marugán de Miguelsanz, M., & Martín Antón, L. J. (2021). Are Women Still Judged by Their Sexual Behaviour? Prevalence and Problems Linked to Sexual Double Standard Amongst University Students. *Sexuality, 25*(6), 1927-1945. <https://doi.org/10.1007/s12119-021-09857-2>
50. Griffiths, M. (2005). A 'components' model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use, 10*(4), 191-197. <https://doi.org/10.1080/14659890500114359>

51. Griffiths, S., Mitchison, D., Murray, S. B., & Mond, J. M. (2018). Pornography use in sexual minority males: Associations with body dissatisfaction, eating disorder symptoms, thoughts about using anabolic steroids and quality of life. *Australian, 52*(4), 339-348. <https://doi.org/10.1177/0004867417728807>
52. Grubbs, J. B., & Perry, S. L. (2019). Moral Incongruence and Pornography Use: A Critical Review and Integration. *Journal of Sex Research, 56*(1), 29-37. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1427204>
53. Grubbs, J. B., Grant, J. T., & Engelman, J. (2018). Self-identification as a pornography addict: examining the roles of pornography use, religiousness, and moral incongruence. *Sexual Addiction, 25*(4), 269-292. <https://doi.org/10.1080/10720162.2019.1565848>
54. Grubbs, J. B., Hoagland, K. C., Lee, B. N., Grant, J. T., Davison, P., Reid, R. C., & Kraus, S. W. (2020). Sexual addiction 25 years on: A systematic and methodological review of empirical literature and an agenda for future research. *Clinical Psychology Review, 82*. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101925>
55. Kraus, S. W., Perry, S. L., & Grubbs, J. B. (2019). Self-reported addiction to pornography in a nationally representative sample: the roles of use habits, religiousness, and moral incongruence. *Journal of Behavioral Addictions, 8*(1), 88-93. <https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.134>
56. Grubbs, J. B., Lee, B. N., Hoagland, K. C., Kraus, S. W., & Perry, S. L. (2020). Addiction or Transgression? Moral Incongruence and Self-Reported Problematic Pornography Use in a Nationally Representative Sample. *Clinical Psychological Science, 8*(5), 936-946. <https://doi.org/10.1177/2167702620922966>
57. Grubbs, J. B., Grant Weinandy, J. T., Perry, S. L., & Kraus, S. W. (2022). Pornemic? A Longitudinal Study of Pornography Use Before and During the COVID-19 Pandemic in a Nationally Representative Sample of Americans. *Archives of Sexual Behavior, 51*(1), 123-137. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02077-7>
58. Grubbs, J. B., Perry, S. L., Wilt, J. A., & Reid, R. C. (2019). Pornography Problems Due to Moral Incongruence: An Integrative Model with a Systematic Review and Meta-Analysis. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research, 48*(2), 397-415. <https://doi.org/10.1007/s10508-018-1248-x>

59. Grubbs, J. B., Sessoms, J., Wheeler, D. M., & Volk, F. (2010). The cyber-pornography use inventory: the development of a new assessment instrument. *Sexual Addiction, 17*(2), 106-126. <https://doi.org/10.1080/10720161003776166>
60. Grubbs, J. B., Stauner, N., Exline, J. J., Pargament, K. I., & Lindberg, M. J. (2015). Perceived Addiction to Internet Pornography and Psychological Distress: Examining Relationships Concurrently and over Time. *Psychology of Addictive Behaviors, 29*(4), 1056-1067. <https://doi.org/10.1037/adb0000114>
61. Grubbs, J. B., Exline, J. J., Volk, F., & Pargament, K. I. (2015). Internet pornography use: Perceived addiction, psychological distress, and the validation of a brief measure. *Journal of Sex and Marital Therapy, 41*(1), 83-106. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2013.842192>
62. Guidry, R., Floyd, C. G., Volk, F., & Moen, C. E. (2020). The exacerbating impact of moral disapproval on the relationship between pornography use and depression, anxiety, and relationship satisfaction. *Journal of Sex, 46*(2), 103-121. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2019.1654579>
63. Häggstöm-Nordin, E., Hanson, U., Larsson, M., & Tydén, T. (2009). Experiences of and attitudes towards pornography among a group of Swedish high school students. *European Journal of Contraception and Reproductive Health Care, 14*(4), 277-284. <https://doi.org/10.1080/13625180903028171>
64. Hald, G. M., & Malamuth, N. M. (2008). Self-Perceived Effects of Pornography Consumption. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research, 37*(4), 614-625. <https://doi.org/10.1007/s10508-007-9212-1>
65. Hald, G. M., & Štulhofer, A. (2016). What Types of Pornography Do People Use and Do They Cluster? Assessing Types and Categories of Pornography Consumption in a Large-Scale Online Sample. *Journal of Sex Research, 53*(7), 849-859. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1065953>
66. Hanseder, S., & Dantas, J. A. R. (2023). Males' Lived Experience with Self-Perceived Pornography Addiction: A Qualitative Study of Problematic Porn Use. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 20*(2). <https://doi.org/10.3390/ijerph20021497>

67. Harper, G. W., Bauermeister, J. A., Serrano, P. A., & Bruce, D. (2016). The Internet's Multiple Roles in Facilitating the Sexual Orientation Identity Development of Gay and Bisexual Male Adolescents. *American Journal of Men's Health, 10*(5), 359-376. <https://doi.org/10.1177/1557988314566227>
68. Hatch, H. D., Hatch, S. G., Henderson, E., Deichman, C., Johnson, D., Esplin, C., Halstead, A., & Braithwaite, S. (2022). Examining the Problematic Pornography Use Model: A Quantitative Exploration of Dysregulated Pornography Use. *The Journal of Sexual Medicine, 19*(1), 132-143. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2021.11.001>
69. Healy-Cullen, S., Taylor, J. E., Ross, K., & Morison, T. (2022). Youth Encounters with Internet Pornography: A Survey of Youth, Caregiver, and Educator Perspectives. *Sexuality and Culture, 26*(2), 491 - 513. <https://doi.org/10.1007/s12119-021-09904-y>
70. Herbenick, D., Fu, T. C., Wright, P., Paul, B., Gradus, R., Bauer, J., & Jones, R. (2020). Diverse Sexual Behaviors and Pornography Use: Findings From a Nationally Representative Probability Survey of Americans Aged 18 to 60 Years. *The Journal of Sexual Medicine, 17*(4), 623-633. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2020.01.013>
71. Hoagland, K. C., & Grubbs, J. B. (2021). Pornography Use and Holistic Sexual Functioning: a Systematic Review of Recent Research. *Current Addiction Reports, 8*(3), 408-421. <https://doi.org/10.1007/s40429-021-00378-4>
72. Huntington, C., Pearlman, D. N., & Orchowski, L. (2022). The Confluence Model of Sexual Aggression: An Application With Adolescent Males. *Journal of Interpersonal Violence, 37*(1/2), 623-643. <https://doi.org/10.1177/0886260520915550>
73. Chen, L., Jiang, X., Luo, X., Kraus, S. W., & Bóthe, B. (2021). The role of impaired control in screening problematic pornography use: Evidence from cross-sectional and longitudinal studies in a large help-seeking male sample. *Psychology of addictive behaviors: journal of the Society of Psychologists in Addictive Behaviors, 36*(5), 537-546. <https://doi.org/10.1037/adb0000714>
74. Chen, L., Luo, X., Bóthe, B., Jiang, X., Demetrovics, Z., & Potenza, M. N. (2021). Properties of the Problematic Pornography Consumption Scale (PPCS-18) in community and subclinical samples in China and Hungary. *Addictive Behaviors, 112*. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106591>

75. Kim, Y. (2011). Adolescents' health behaviours and its associations with psychological variables. *Central European Journal of Public Health, 19*(4), 205-209. <https://doi.org/10.21101/cejph.a3694>
76. Komlenac, N., & Hochleitner, M. (2022). Associations Between Pornography Consumption, Sexual Flexibility, and Sexual Functioning Among Austrian Adults. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research, 1-14*. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02201-7>
77. Kopecký, K., Hinojo-lucena, F. -javier, Szotkowski, R., & Gómez-garcía, G. (2020). Behaviour of young Czechs on the digital network with a special focus on YouTube. An analytical study. *Children and Youth Services Review, 116*. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105191>
78. Kor, A., Zilcha-Mano, S., Fogel, Y. A., Mikulincer, M., Reid, R. C., & Potenza, M. N. (2014). Psychometric development of the Problematic Pornography Use Scale. *Addictive Behaviors, 39*(5), 861-868. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.01.027>
79. Kraus, F. (2017). The practice of masturbation for women: The end of a taboo?. *Sexologies, 26*(4), e35. <https://doi.org/10.1016/j.sexol.2017.09.009>
80. Kraus, S., & Rosenberg, H. (2014). The Pornography Craving Questionnaire: Psychometric Properties. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research, 43*(3), 451-462. <https://doi.org/10.1007/s10508-013-0229-3>
81. Krejčová, L., Chovanec, M., Weiss, P., & Klapilová, K. (2018). 314 Gender differences in pornography consumption: a representative study in the Slovak Republic. *The Journal of Sexual Medicine, 15*(7), S251. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2018.04.277>
82. Leonhardt, N. D., Spencer, T. J., Butler, M. H., & Theobald, A. C. (2019). An Organizational Framework for Sexual Media's Influence on Short-Term Versus Long-Term Sexual Quality. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research, 48*(8), 2233-2249. <https://doi.org/10.1007/s10508-018-1209-4>
83. Lewczuk, K., Lesniak, J., Lew-Starowicz, M., & Gola, M. (2021). Variability of Pornographic Content Consumed and Longest Session of Pornography Use

- Associated With Treatment Seeking and Problematic Sexual Behavior Symptoms. *Sexual Medicine*, 9(1). <https://doi.org/10.1016/j.esxm.2020.10.004>
84. Lewczuk, K., Szmyd, J., Skorko, M., & Gola, M. (2017). Treatment seeking for problematic pornography use among women. *Journal of Behavioral Addictions*, 6(4), 445-456.
85. Lewczuk, K., Wizła, M., & Gola, M. (2023). The Relation of Sexual Attitudes to Hypersexuality and Problematic Pornography Use. *Archives of Sexual Behavior*, 52(1), 411-430. <https://doi.org/10.1007/s10508-022-02358-9>
86. Lewczuk, K., Wizła, M., Glica, A., Potenza, M. N., Lew-Starowicz, M., & Kraus, S. W. (2022). Withdrawal and tolerance as related to compulsive sexual behavior disorder and problematic pornography use – Preregistered study based on a nationally representative sample in Poland. *Journal of Behavioral Addictions*, 11(4), 979-993. <https://doi.org/10.1556/2006.2022.00076>
87. Lewczuk, K., Wójcik, A., & Gola, M. (2022). Increase in the Prevalence of Online Pornography Use: Objective Data Analysis from the Period Between 2004 and 2016 in Poland. *Archives of Sexual Behavior*, 51(2), 1157-1171. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02090-w>
88. Lexová, E., & Weiss, P. (2021). Souvislosti mezi konzumací pornografických materiálů a partnerskou sexuální aktivitou. *Česká a Slovenská Psychiatrie*, 117(1), 20-25.
89. Ley, D., Prause, N., & Finn, P. (2014). *The Emperor Has No Clothes: A Review of the "Pornography Addiction" Model*. *Current Sexual Health Reports*, 6(2), 94–105. [doi:10.1007/s11930-014-0016-8](https://doi.org/10.1007/s11930-014-0016-8)
90. Litsou, K., Byron, P., Mckee, A., & Ingham, R. (2021). Learning from pornography: results of a mixed methods systematic review. *Sex Education*, 21(2), 236-252. <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1786362>
91. MacInnis, C. C., & Hodson, G. (2016). Surfing for Sexual Sin: Relations Between Religiousness and Viewing Sexual Content Online. *Sexual Addiction*, 23(2/3), 196-210. <https://doi.org/10.1080/10720162.2015.1130000>
92. Malki, K., Rahm, C., Öberg, K. G., & Ueda, P. (2021). Frequency of Pornography Use and Sexual Health Outcomes in Sweden: Analysis of a National Probability Survey.

- The Journal of Sexual Medicine*, 18(10), 1735-1751.
<https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2021.08.003>
93. Marks, I. (1990). *Behavioural (non-chemical) addictions*. *Addiction*, 85(11), 1389–1394. doi:10.1111/j.1360-0443.1990.tb01
94. Marston, C., & Lewis, R. Anal heterosex among young people and implications for health promotion: A qualitative study in the UK.
<https://doi.org/10.1136/bmjopen-2014-004996>
95. Massey, K., Burns, J., & Franz, A. (2021). Young People, Sexuality and the Age of Pornography. *Sexuality*, 25(1), 318-336. <https://doi.org/10.1007/s12119-020-09771-z>
96. McKee, A., Byron, P., Litsou, K., & Ingham, R. (2020). An Interdisciplinary Definition of Pornography: Results from a Global Delphi Panel. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, 49(3), 1085-1091. <https://doi.org/10.1007/s10508-019-01554-4>
97. McKee, A., Byron, P., Litsou, K., & Ingham, R. (2021). The relationship between consumption of pornography and sexual pleasure: results of a mixed-method systematic review. *Porn Studies*, 8(3), 331-344.
<https://doi.org/10.1080/23268743.2021.1891564>
98. Mesch, G. S. (2009). Social bonds and Internet pornographic exposure among adolescents. *Journal of Adolescence*, 32(3), 601-618.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2008.06.004>
99. Miller, D. J., Kidd, G., & Hald, G. M. (2019). Measuring Self-Perceived Effects of Pornography: A Short-Form Version of the Pornography Consumption Effects Scale. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, 48(3), 753-761. <https://doi.org/10.1007/s10508-018-1327-z>
100. Moeller, F. G., Barratt, E. S., Dougherty, D. M., Schmitz, J. M., & Swann, A. C. (2001). Psychiatric Aspects of Impulsivity. *The American Journal of Psychiatry*, 158(11), 1783-1784.
101. Noll, L. K., Harsey, S. J., & Freyd, J. J. (2022). Assessment of attitudes toward Internet pornography in emerging adults using the Internet Pornography

- Questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 131.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107231>
102. Noor, S. W., Rosser, B. R. S., & Erickson, D. J. (2014). A Brief Scale to Measure Problematic Sexually Explicit Media Consumption: Psychometric Properties of the Compulsive Pornography Consumption (CPC) Scale Among Men Who Have Sex With Men. *Sexual Addiction*, 21(3), 240-261.
<https://doi.org/10.1080/10720162.2014.938849>
103. Paslakis, G., Chiclana Actis, C., & Mestre-Bach, G. (2020). *Associations between pornography exposure, body image and sexual body image: A systematic review. Journal of Health Psychology*, 135910532096708. doi:10.1177/1359105320967085
104. Pirrone, D., van den Eijnden, R. J. J. M., ter Bogt, T. F. M., Zondervan-zwijenburg, M., & Reitz, E. (2022). Pornography Use Profiles and the Emergence of Sexual Behaviors in Adolescence. *Archives of Sexual Behavior*, 51(2), 1141-1156.
<https://doi.org/10.1007/s10508-021-02140-3>
105. Pornhub. (2022). The 2022 Year in Review. Pornhub Insights. Získáno 24.2. 2023, z <https://www.pornhub.com/insights/2022-year-in-review>
106. Prause, N., Fong, T. (2015). The science and politics of sex addiction research. In L. Comella & S. Tarrant (Eds.), *New views on pornography: Sexuality, politics, and the law*. Santa Barbara, CA: Praeger.
107. Rachakatla, V. K., Gattavali, R., & Nikitha, C. (2022). Problematic pornography use and attitude toward pornography among medical interns. *International Journal of Research in Psychiatry*, 1, 18-221.
<https://doi.org/10.22271/27891623.2022.v2.i1a.22>
108. Reid, R. C., Carpenter, B. N., & Hook, J. N. (2016). Investigating Correlates of Hypersexual Behavior in Religious Patients. *Sexual Addiction*, 23(2/3), 296-312.
<https://doi.org/10.1080/10720162.2015.1130002>
109. Rosenberg, H., & Kraus, S. (2014). The relationship of “passionate attachment” for pornography with sexual compulsivity, frequency of use, and craving for pornography. *Addictive Behaviors*, 39(5), 1012-1017.
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2014.02.010>
110. Ross, M. W., Månsson, S. -axel, & Daneback, K. (2012). Prevalence, Severity, and Correlates of Problematic Sexual Internet Use in Swedish Men and Women.

- Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, 41(2), 459-466. <https://doi.org/10.1007/s10508-011-9762-0>
111. Rothman, E. F., Beckmeyer, J. J., Herbenick, D., Fu, T. -chieh, Dodge, B., & Fortenberry, J. D. (2021). The Prevalence of Using Pornography for Information About How to Have Sex: Findings from a Nationally Representative Survey of U.S. Adolescents and Young Adults. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, 50(2), 629-646. <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01877-7>
112. Sevic, S., Ciprić, A., Buško, V., & Štulhofer, A. (2020). The Relationship between the Use of Social Networking Sites and Sexually Explicit Material, the Internalization of Appearance Ideals and Body Self-Surveillance: Results from a Longitudinal Study of Male Adolescents. *Journal of Youth*, 49(2), 383-398. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01172-2>
113. Shor, E. (2022). Who Seeks Aggression in Pornography? Findings from Interviews with Viewers. *Archives of Sexual Behavior*, 51(2), 1237-1255. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02053-1>
114. Smutny, Z., Sulc, Z., Hutchison, D., Kanade, T., Kittler, J., Kleinberg, J. M., Mattern, F., Mitchell, J. C., Naor, M., Pandu Rangan, C., Steffen, B., Terzopoulos, D., Tygar, D., Weikum, G., & Bodrunova, S. S. (2018). The Internet and Consumption of Pornography: A Case of Generation Y in the Czech and Slovak Republic. *Internet Science: 5th International Conference, INSCI 2018, St. Petersburg, Russia, October 24–26, 2018, Proceedings*, 11193, 78-91. https://doi.org/10.1007/978-3-030-01437-7_7
115. Sniewski, L., Farvid, P., & Carter, P. (2018). The assessment and treatment of adult heterosexual men with self-perceived problematic pornography use: A review. *Addictive Behaviors*, 77, 217-224. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2017.10.010>
116. Solano, I., Eaton, N. R., & O'leary, K. D. (2020). Pornography Consumption, Modality and Function in a Large Internet Sample. *Journal of Sex Research*, 57(1), 92-103. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1532488>
117. Stein, D., Silvera, R., Hagerty, R., & Marmor, M. (2012). Viewing Pornography Depicting Unprotected Anal Intercourse: Are There Implications for HIV

- Prevention Among Men Who Have Sex with Men?. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, 41(2), 411-419. <https://doi.org/10.1007/s10508-011-9789-2>
118. Svedin, C. G., Donevan, M., Bladh, M., Priebe, G., Fredlund, C., & Jonsson, L. S. (2022). Associations between adolescents watching pornography and poor mental health in three Swedish surveys. *European Child*, 1-16. <https://doi.org/10.1007/s00787-022-01992-x>
119. Thurman, N., & Obster, F. (2021). The regulation of internet pornography: What a survey of under-18s tells us about the necessity for and potential efficacy of emerging legislative approaches. *Policy and Internet*, 13(3), 415-432. <https://doi.org/10.1002/poi3.250>
120. Tokunaga, R. S., Wright, P. J., & Roskos, J. E. (2019). Pornography and impersonal sex. *Human Communication Research*, 45(1), 78-118. <https://doi.org/10.1093/hcr/hqy014>
121. Træen, B., & Daneback, K. (2013). The use of pornography and sexual behaviour among Norwegian men and women of differing sexual orientation. *Sexologies*, 22(2), e41. <https://doi.org/10.1016/j.sexol.2012.03.001>
122. Tylka, T. L. (2015). No harm in looking, right? Men's pornography consumption, body image, and well-being. *Psychology of Men*, 16(1), 97-107. <https://doi.org/10.1037/a0035774>
123. Vaillancourt-Morel, M. P., & Bergeron, S. (2019). Self-Perceived Problematic Pornography Use: Beyond Individual Differences and Religiosity. *Archives of Sexual Behavior: The Official Publication of the International Academy of Sex Research*, 48(2), 437-441. <https://doi.org/10.1007/s10508-018-1292-6>
124. Vaillancourt-Morel, M. P., Rosen, N. O., Willoughby, B. J., Leonhardt, N. D., & Bergeron, S. (2020). Pornography use and romantic relationships: A dyadic daily diary study. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(10-11), 2802-2821. <https://doi.org/10.1177/0265407520940048>
125. Vallerand, R. J., Blanchard, C. 'line, Mageau, G. A., Koestner, R., Ratelle, C., Léonard, M., Gagné, M., & Marsolais, J. (2003). Les Passions de l'Âme: On Obsessive and Harmonious Passion. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(4), 756-757.

126. Vogels, E. A. (2019). Loving Oneself: The Associations Among Sexually Explicit Media, Body Image, and Perceived Realism. *Journal of Sex Research, 56*(6), 778-790. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1475546>
127. Weiss, R. (2014). Narcissism, porn use, and addiction. *Získáno 19. 2. 2023 z* <http://blogs.psychcentral.com/sex/2014/07/narcissism-porn-use-and-addiction/>
128. Wéry, A., & Billieux, J. (2016). Online sexual activities: An exploratory study of problematic and non-problematic usage patterns in a sample of men. *Computers in Human Behavior, 56*, 257-266. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.11.046>
129. Wéry, A., & Billieux, J. (2017). Problematic cybersex: Conceptualization, assessment, and treatment. *Addictive Behaviors, 64*, 238-246. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2015.11.007>
130. Wéry, A., Burnay, J., Karila, L., & Billieux, J. (2016). The Short French Internet Addiction Test Adapted to Online Sexual Activities: Validation and Links With Online Sexual Preferences and Addiction Symptoms. *Journal of Sex Research, 53*(6), 701-710. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1051213>
131. Wéry, A., Deleuze, J., Canale, N., & Billieux, J. (2018). Emotionally laden impulsivity interacts with affect in predicting addictive use of online sexual activity in men. *Comprehensive Psychiatry, 80*, 192-201. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2017.10.004>
132. Whitfield, T. H. F., Rendina, H. J., Grov, C., & Parsons, J. T. (2018). Viewing Sexually Explicit Media and Its Association with Mental Health Among Gay and Bisexual Men Across the US. *ARCHIVES OF SEXUAL BEHAVIOR, 47*(4), 1163-1172. <https://doi.org/10.1007/s10508-017-1045-y>
133. Williams, D. J., Thomas, J. N., & Prior, E. E. (2020). Are Sex and Pornography Addiction Valid Disorders? Adding a Leisure Science Perspective to the Sexological Critique. *Leisure Sciences, 42*(3/4), 306-321. <https://doi.org/10.1080/01490400.2020.1712284>
134. Willoughby, B. J., & Busby, D. M. (2015). In the Eye of the Beholder: Exploring Variations in the Perceptions of Pornography. *The Journal of Sex Research, 53*(6), 678-688. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1013601>
135. Willoughby, B. J., Busby, D. M., & Young-Petersen, B. (2019). Understanding Associations between Personal Definitions of Pornography, Using Pornography,

and Depression. *Sexuality Research and Social Policy*, 16(3), 342-356.

<https://doi.org/10.1007/s13178-018-0345-x>

136. World Health Organization. ICD-11: International Classification of Diseases 11th Revision. (2019). Dostupné online na: <https://icd.who.int/>
137. Wright, P. J., Herbenick, D., Paul, B., & Tokunaga, R. S. (2021). Exploratory Findings on US Adolescents' Pornography Use, Dominant Behavior, and Sexual Satisfaction. *International Journal of Sexual Health*, 33(2), 222-228.
<https://doi.org/10.1080/19317611.2021.1888170>
138. Wright, P. J., Paul, B., Herbenick, D., & Tokunaga, R. S. (2021). Pornography and sexual dissatisfaction: The role of pornographic arousal, upward pornographic comparisons, and preference for pornographic masturbation. *Human Communication Research*, 47(2), 192-214. <https://doi.org/10.1093/hcr/hqab001>
139. Wright, P. J., Kraus, A., Tokunaga, R. S., & Klann, E. (2017). Pornography Consumption and Satisfaction: A Meta-Analysis. *Human Communication Research*, 43(3), 315-343. <https://doi.org/10.1111/hcre.12108>

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Abstrakt v českém jazyce
2. Abstrakt v anglickém jazyce
3. Český překlad dotazníku IPQ
4. Český překlad dotazníku PPCS

ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Mladí dospělí a pornografie: zkušenost, postoje a problematické používání

Autor práce: Mgr. Bc. Max Lhotský

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Počet stran a znaků: 135 931 znaků, 75 stran

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 139

Abstrakt: Tato práce se zabývá tématem pornografie u mladých dospělých. Cílem bylo zjistit, jaké jsou vzorce jejího sledování, jaké mají mladí dospělí vůči ní postoje, prevalenci problematického užívání a ověřit psychometrické charakteristiky dotazníku PPCS v českém prostředí. Online výzkumu se zúčastnilo celkem 655 respondentů, 57 % souboru tvořily ženy a 82 % studující. Drtivá většina souboru se ve svém životě někdy setkala s pornografií, někteří respondenti byli frekventovanými uživateli. Celkově převažovaly mírně záporné postoje. Celkem 4 % našeho souboru patřila do skupiny rizikových uživatelů. Muži sledovali pornografii více, měli k ní pozitivnější postoje a měli větší zastoupení ve skupině rizikových uživatelů. Určité rozdíly jsme našli také mezi skupinami na základě sexuální orientace a víry. Dotazník PPCS byl v našem souboru dostatečně psychometricky kvalitní.

Klíčová slova: pornografie, mladí dospělí, postoje, závislost, PPCS

ABSTRACT OF THESIS

Title: Young adults and pornography: experience, attitudes and problematic use

Author: Mgr. Bc. Max Lhotský

Supervisor: Mgr. Miroslav Charvát, Ph.D.

Number of pages and characters: 135 931 characters, 75 pages

Number of appendices: 4

Number of references: 139

Abstract: This thesis addresses the topic of pornography and young adults. The aim of the work was to examine the patterns of use, attitudes of young adults to pornography, prevalence of problematic pornography use and to examine psychometric characteristics of PPCS in the Czech environment. 655 respondents completed online questionnaire, 57 % of them were women, 82 % students. The vast majority of our group was exposed to pornography at least once in their life, some of them were frequent users. Overall, our respondents expressed slightly negative attitudes. 4 % of our respondents were in at-risk group for problematic pornography use. Men used pornography more, had more positive attitudes and were more represented in at risk group. Some differences were found between subgroups based on faith and sexual orientation. The PPCS in our sample expressed good psychometric characteristics.

Key words: pornography, young adults, attitudes, addiction, PPCS

ČESKÝ PŘEKLAD DOTAZNÍKU IPQ

Zkušenost

1. Která z následujících možností nejlépe vystihuje vaši zkušenost s internetovou pornografií?

A - Nikdy jsem nesledoval/a pornografii na internetu, ať už záměrně či nezáměrně.

B - Pornografii na internetu jsem viděl/a pouze nezáměrně.

C - Alespoň jednou jsem záměrně sledoval/a pornografii na internetu.

2. (pokud 1B) Kolik vám bylo let, když jste poprvé NEZÁMĚRNĚ viděl/a pornografii na internetu?

3. (pokud 1B) Viděl/a jste alespoň jednou pornografii na internetu v posledních šesti měsících? *Ano/ne*

(následující otázky vyplňovali pouze respondenti, kteří v otázce 1 zvolili možnost C)

2. Kolik vám bylo let, když jste poprvé ZÁMĚRNĚ viděl/a pornografii na internetu?

3. Sledoval/a jste v posledních šesti měsících ZÁMĚRNĚ alespoň jednou pornografii na internetu? *Ano/ne*

4. Masturboval/a jste v posledních šesti měsících při sledování pornografie na internetu? *Ano/ne*

5. V jakém kontextu jste v posledních 6 měsících sledoval/a pornografii? (vyberte všechny možnosti, které se vás týkají)

Zvolte alespoň jednu možnost, maximálně 7 možností.

sám/sama doma

v soukromí (u sebe či u partnera doma) se sexuálním partnerem.

v soukromí nebo společné domácnosti s někým, kdo není mým sexuálním partnerem (např. s přáteli)

sám/sama v práci/ve škole

v práci/ve škole s mým sexuálním partnerem

v práci/ve škole s někým dalším, kdo není můj sexuální partner (např. přátelé, spolupracovníci)

V jiném kontextu (prosím popište)

6. Jak často jste během posledního měsíce masturboval/a při sledování pornografie na internetu

Nikdy

Jednou nebo dvakrát za měsíc

Jednou za týden

Dvakrát až třikrát za týden

Čtyřikrát až šestkrát za týden

Jedenkrát denně

Dvakrát až třikrát denně

Více než třikrát denně

7. Jak dlouho průměrně sledujete pornografii na internetu během jedné příležitosti?

Méně než 5 minut

5-15 minut

15-30 minut

30-45 minut

45 minut - 1 hodina

1-2 hodiny

3 a více hodin

Postojové škály (administrovány všem, kdo na otázku 1 odpověděli B nebo C)

Pomocí následující škály prosím vyjádřete, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o pornografii na internetu:

1 – Rozhodně nesouhlasím; 2 – Nesouhlasím; 3 – Spíše nesouhlasím; 4 – Ani nesouhlasím, ani souhlasím; 5 – Spíše souhlasím; 6 – Souhlasím; 7 – Rozhodně souhlasím

Položky pozitivní škály:

3. Internetová pornografie zlepšuje lidem kvalitu života.
6. Internetová pornografie má pozitivní vliv na sebevědomí.
9. Internetová pornografie pomáhá lidem objevit jejich opravdové touhy.
12. Díky internetové pornografie je život méně nudný.
14. Internetová pornografie dodává lidem sebevědomí v sexuálním životě.
15. Masturbace u internetové pornografie je součástí zdravého sexuálního života.
17. Internetová pornografie zlepšuje lidem sexuální život.
18. Internetová pornografie je neškodná.
20. Internetová pornografie uvolňuje sexuální napětí.
26. Internetová pornografie má pozitivní vliv na vztahy.
28. Internetová pornografie zvyšuje sexuální uspokojení.
29. Internetová pornografie je pro pornoherce/pornoherčky dobrá.
30. Internetová pornografie má pozitivní vliv na to, jak lidé vnímají ženy.
31. Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie jsou sebevědomější ohledně své sexuality.
33. Internetová pornografie má pozitivní vliv na to, jak lidé vnímají homosexuály.
34. Masturbace u internetové pornografie je přijatelný způsob, jak vyjádřit svou sexualitu.
37. Bez internetové pornografie by byl svět horší místo.pa_38. Internetová pornografie je stimulující a vzrušující.
39. Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie, mají větší pravděpodobnost, že budou šťastní než lidé, kteří u internetové pornografie nemasturbují.
40. Internetová pornografie je naučná.

Položky negativní škály:

1. Internetová pornografie mění způsob, jakým se lidé dívají na příslušníky opačného pohlaví.
2. Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie mají tendenci své sexuální partnery vnímat pouze jako objekty svého uspokojení.
4. Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie se hůře sbližují s druhými.
5. Kdyby neexistovala internetová pornografie, svět by pravděpodobně byl pro ženy bezpečnějším místem.

7. Internetová pornografie je špatná pro společnost.
8. Masturbace u internetové pornografie je problém.
10. Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie mohou mít méně uspokojivé sexuální vztahy se skutečnými partnery než lidé, kteří ne.
11. Internetová pornografie vytváří zkreslené představy o sexu.
13. Lidé, kteří masturbují u internetové pornografie jsou častěji agresivní vůči svým sexuálním partnerům.
16. Internetová pornografie je návyková.
19. U lidí, kteří sledují internetovou pornografii, je vyšší pravděpodobnost, že spáchají sexuální zločiny než u lidí, kteří internetovou pornografii nesledují.
21. Internetová pornografie je nebezpečná.
22. Internetová pornografie je špatná pro rodiny.
23. Většina pornoherců/pornohereček má pravděpodobně mnoho problémů.
24. Internetová pornografie vráží klíny mezi páry.
25. Většina pornoherců/pornohereček byla pravděpodobně v dětství sexuálně zneužívána.
27. Internetová pornografie má negativní vliv na lidskou sexualitu.
32. Internetová pornografie má negativní vliv na to, jak lidé vnímají rasové menšiny.
35. Internetová pornografie ponižuje ženy.
36. Internetová pornografie by měla být přísněji regulována.

Upřímnost (tyto otázky byly administrovány na úplném konci baterie všem, kdo odpověděli v otázce 1 zvolili možnost B nebo C)

1. Při odpovídání na otázky ohledně pornografie jsem:

vůbec nebyl upřímný.

byl trochu upřímný.

byl většinou upřímný.

byl zcela upřímný.

Nejsem si jistý.

Nechci odpovídat.

2. Myslím si, že ostatní, kteří budou odpovídat na tyto otázky:

vůbec nebudou upřímní.

budou trochu upřímní.

budou většinou upřímní.

budou zcela upřímní.

Nejsem si jistý.

Nechci odpovídat.

ČESKÝ PŘEKLAD DOTAZNÍKU PPCS

Vzpomeňte si prosím na posledních šest měsíců a na následující sedmibodové škále uveďte, jak často nebo do jaké míry se vás tato tvrzení týkají. Neexistuje žádná správná nebo špatná odpověď. Označte prosím odpověď, která se vás týká nejvíce.

1 – Nikdy; 2 – Zřídka; 3 – Příležitostně; 4 – Někdy; 5 – Často; 6 – Velmi často; 7 – Vždy

1. Měl jsem pocit, že porno je důležitou součástí mého života.
2. Sledování porna mi pomáhalo zklidnit mé pocity.
3. Měl jsem pocit, že porno způsobuje problémy v mém sexuálním životě.
4. Měl jsem pocit, že potřebuju sledovat víc a víc porna abych dosáhl uspokojení.
5. Neúspěšně jsem se pokoušel snížit množství porna, které sleduji.
6. Když mi něco zabránilo sledovat porno, byl jsem z toho ve stresu.
7. Přemýšlel jsem nad tím, jak fajn by bylo, kdybych mohl sledovat porno.
8. Sledování porna mi pomáhalo zbavit se nepříjemných pocitů.
9. Sledování porna mi bránilo vydávat ze sebe to nejlepší.
10. Měl jsem pocit, že potřebuju sledovat víc porna, abych uspokojil své potřeby.
11. Když jsem si slíbil, že už nebudu sledovat porno, vydržel jsem to jen krátkou dobu.
12. Byl jsem podrážděný, když jsem nemohl sledovat porno.
13. Během dne jsem si plánoval, kdy budu sledovat porno.
14. Sledováním porna jsem se zbavoval napětí.
15. Kvůli sledování porna jsem zanedbával ostatní volnočasové aktivity.
16. Postupně jsem sledoval "extrémnější" porno, protože to, co jsem sledoval dřív, už nebylo tak uspokojující.
17. Odolávat sledování porna jsem dokázal jen chvíli.
18. Když jsem se nějakou dobu porno nesledoval, velmi mi chybělo.

Otázky jsou součástí subškál: Význačnost (salience): 1, 7, 13; Změna nálady (mood modification): 2, 8, 14; Konflikt: 3, 9, 15; Tolerance: 4, 10, 16; Relaps: 5, 11, 17; Abstinenci příznaky: 6, 12, 18